

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

P A Ö V Y Ö Y K Ü
S A A M R O S E M
İ N Ş E H N A Z O
K D Z L T U N A A
O Ş U J A D E E Ç
L O R V A E E I A
O İ Ç A P R A Z M
J H A Y A T L A R
İ A A I W D Ü Z R
L C E V A P L A R
Y U Ö Y O Y Q W I
E D E B İ Y A T
J A J D E V A Ü

ŞEHNAZ TUNA

ÇAPRAZ HAYATLAR
DÜZ CEVAPLAR

DESTEK YAYINLARI: 1005

EDEBİYAT: 303

ŞEHNAZ TUNA / ÇAPRAZ HAYATLAR DÜZ CEVAPLAR

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül

Editör: Zümrüt Bıyıklıoğlu

Fotoğraf: Süreyya Yılmaz Dernek

Son Okuma: Zeynep Atayman

Kapak Tasarım: Işıl Ilgıt Şimşek

Sayfa Düzeni: Işıl Ilgıt Şimşek

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Eylül 2018

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-484-0

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Nazlı Koçak

Sertifika No. 40200

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad.

Odin İş Mrk. B Blok No. 403/2

Zeytinburnu / İstanbul

ŞEHNAZ TUNA

ÇAPRAZ HAYATLAR DÜZ CEVAPLAR

KAHRAMANI OLDUĞUN YAŞAM ÖYKÜNDE
ÇÖZÜM SENSİN

Babamın aziz hatırasına...
Zamanın içinde ve dışında tek can yoldaşım Mehmet'ime...

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	9
Yazar Hakkında	11
Değerli Okurlarıma Kısacık Bir Not.....	13
KIRMIZI	15
ADLIYE.....	28
358 LİRA 65 KURUŞ.....	39
SARI ÖRGÜLÜ KIZLA KAYIK AĞIZLI OĞLAN.....	52
ARALIK.....	62
CANLI AYNA.....	71
ODA.....	79
ÇİROZ	95
HAYAT KADINININ DOĞUM GÜNÜ	107
ABİM	114

LATERNA.....	125
AĞLAYAMAYAN BİR ADAMIN ACIKLI HİKÂYESİ.....	138
TOKA	155
UYKU	164
YATAĞINA GİRECEĞİM	176
PARDON ANNE... ..	187
SON PARAGRAF.....	200

Teşekkür

Meslek hayatıma adım attığım ilk günden itibaren bana sonsuz
güven duyan ve çok şey öğreten
sevgili hocam *Prof. Dr. Kerem M. Doksa'ta*,

Öğrenim ve meslek hayatım boyunca engin bilgisini ve desteğini
benden esirgemeyen
değerli hocam *Prof. Dr. Güler Fişek'e*,

Yazmak üzere çıktığım yolculuğuma
en doğru yerden başlamama sebep olan
değerli yazar *Murat Gülsoy'a*,

Yazma tutkusunun bizleri bir araya getirdiği günden bu yana
vazgeçilmezlerim haline gelen can dostlarım
Aylin, Ayşe, Ayşen, Ertan, Esen, Fer, Kemal, Lale, Mevsim,
Müjde, Nuray, Nurhan, Sibel ve Talin'den oluşan
Ütopya'ma,

İç yolculuğumda yıllardır benimle beraber yürüyen
sevgili psikoterapistim *Yavuz Erten'e*,

Hayatıma çok değerli katkılarda bulunan

Prof. Dr. E. Timuçin Oral'a,

Bu kitabın A'dan Z'ye tüm sürecinde beni yalnız bırakmayan,
iş arkadaşlığıyla başlayan beraberliğimizde dostum haline gelen,
hayatımda tanıdığım en çalışkan kadınlardan biri olan
editörüm *Zümrüt Bıyıkhoğlu'na,*

Bana duydukları inançla kitabımın sizlerle buluşmasını sağlayan
Destek Yayınevi'nin sahibesi sevgili *Yelda Cumahioğlu'na,*
Genel Yayın Yönetmeni sevgili *Ertürk Akşun'a*
ve emeği geçen tüm yayınevi ekibine,

Sahip olduğum en değerli hazinem,
biricik evlatlarım *Denom* ve *Memom'a,*

Sevgisi, fedakârlığı, arkadaşlığı, neşesi, her daim yansıttığı
bitmeyen pozitif enerjisi ile en büyük desteğim olan
canım *Annem'e,*

Minicik kalbinde yerlere göklere sığmayan,
sınırsız bir sevgi barındıran
Tinky'me,

Sonsuz teşekkürlerimi iletirim...

Yazar Hakkında

1972, İstanbul doğumlu Şehnaz Tuna, Üsküdar Amerikan Kız Lisesi'nde okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans programını tamamladıktan sonra aynı üniversitenin Psikoloji bölümünde Klinik Psikoloji yüksek lisansını bitirdi.

2015-2017 yılları arasında yazar Murat Gülsoy'un "Yaratıcı Yazarlık" kurs ve atölyelerine katıldı. Açık Radyo ve Boğaziçi Üniversitesi Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Araştırma Merkezi işbirliğiyle gerçekleştirilen *Türkiye Hikâyelerini Anlatıyor* isimli kitapta iki öyküsü yayımlandı. Mayıs 2017'den bu yana sanat ve edebiyat dergisi Psikeart'a yazılar yazıyor. Hayata dair duygu ve düşüncelerini paylaştığı "Pembe Sakuram" isimli bir blogu var.

2016 yılında kurmuş olduğu "Evinizde Terapi" isimli web sitesi aracılığıyla danışanlarına online psikoterapi ve psikolojik danışmanlık hizmetleri veriyor.

Deniz ve Mehmet'in annesi, Klinik Psikolog Şehnaz Tuna, yanından hiç ayırmadığı sevgili köpeği Tinky'si ile İstanbul'da yaşıyor.

Değerli Okurlarıma Kısacık Bir Not

Çapraz Hayatlar Düz Cevaplar, çocukluğumdan bu yana bir an bile vazgeçmeden içimde besleyip büyüttüğüm iki tutkum olan psikoloji bilimi ve edebiyat sanatını harmanlayıp tek bir gövdede buluşturmaya çalıştığım ilk kitabım.

Öykülerimin her biri, meslek hayatımda edindiğim birikimlerim doğrultusunda kurguladığım, insana dair duygular ve bazı ruhsal hastalıkları konu eden, çapraz hayatların temsili psikolojik hikâyelerdir. Öykülerin devamında ise bu temaların açılımlarını hayatın içinden örneklerle anlattığım yazılarım yer almakta.

Bu kitabın içinde on yedi öykü ve on yedi baş kahraman var. Onlar da en az bizler kadar gerçek ve hepimizin içinde onlardan birer parça mevcut. Kendi keşif hikâyenize bu kahramanların önderliğinde başlayın. Kim bilir, belki de benliğinizin keşfedilmemiş yerlerinde bu kahramanlardan birkaçı, küçük parçalarını gizlemiş ve sizin onları bulmanızı bekliyor...

Unutmayın, aradığınız şey her zaman en son baktığınız yerededir.

Klinik Psikolog Şehnaz Tuna

KIRMIZI

Dört sene önce geldik Antep'ten İstanbul'a. Kocam Muzaffer, o zamandan bu yana Ahu Gazinosu'nun kapısında durur. 'Güvenlik!' der ne iş yaptığını soranlara.

Gazinsonun assolisti Alev Aşıyan'ın yardımcısı, bir gece aniden hastalanıp sonra da bir daha işe gelemeyince, bizimki beni önermiş. Kulisten dışarı tek bir adım atmayacaktım ama. Bu işlere bakan Kel Ayhan da (Patron Bilal'in yardımcısı) "Tamamdır" deyince, beş ay önce burada işe başladım.

Kıskançtır çok Muzom. Başka bir yerde çalışmama izin vermedi. Ama burayı, beraber girip beraber çıkacağız, her an gözünün önünde olacağım diye istedi. Bir de Alev Ablasına ayrı düşkündür. "Kızını, bacını gözün arkada kalmadan teslim edebilirsin ona, o kadar namıslıdır" der. Garip gelmişti ilk duyduğumda gazino şarkıcısına amma da güveniyor diye. Tanıdıkça ben de sevdim gerçi. Kalbi çok iyi... Kimseye kızmıyor. Bir de çok güzel. Yaşı kırk, neredeyse benim iki katım ama bir beli var, benimkinden ince. Bacakları desen sütun gibi, upuzun... Elbiselerini ben giydirip çıkarıyorum ya, arada elim vücuduna bir değiyor, yumuşacık. Böyle derler ya hani, kaymak gibi. Dudakları dolgun. Sanki kalemle çizmişler. Kiprikleri de, gözleri de aynı Türkân Şoray... İri iri bakıyor.

En havalı yeri uzun, dalgalı saçları... Tam assolist saçı... Nerdeyse kırmızı renk... Zati, Alev Abla kırmızıya bayılıyor. Arada dipleri çıkınca görüyorum beyazlarını. Bir savuruyor o saçlarını, banyodan yeni çıkmış gibi tertemiz sabun kokusu geliyor burnuma. Ama işte, hayatı gazinolarda geçmiş. Mazisi falan muamma... Muzaffer ona neden bu kadar güveniyor ki? Soramıyorum da. Zati sorsam da cevap vermez.

“Masada ince dudaklı, kırmızı rujlu bir kadın gördüğümde şeytan diyor, ‘İn sahneden aşağı, al eline mendili de sil şunun dudağındaki bir güzel!’ Ama sonra ‘Boş ver Alev, sana ne!’ deyip şarkıma devam ediyorum. Bir daha da bakmıyorum o tarafa hiç, tüm gece boyunca. Hiç mi bakmaz bunlar aynaya be? Emanet gibi duruyor o güzelim kırmızı ruj, ip gibi ince dudaklarında bunların.”

“Ne bakacaklar Alev Abla, topusu arbet onların! Arbetin aynayla işi mi olur?”

“Doğru dedin be Fatma. Hepsi çirkin. Ama Allah için, geçen gece tazecik bir kız vardı. Yanındakini de bir görsen, kart zampara. Herif bir yandan kızı sıkıştırıyor öbür yandan tuvaletimin yırtmacından çıkan bacaklarına salyaları akarak bakıyor. Bak Fatma, dudakların benim gibi etli etli olacak kırmızı rujun yakışması için. Her önüne gelen sürüyor. Önemli olan taşımak...”

“Abla, çok rujun var de mi senin? Yani burada çok var. Temizlerken görüyorum da... Evde de var mı?”

“Olmaz mı? İstemediğin kadar. Buradan beğendiğin varsa al. Hem senin dudakların da kalın. İzin günlerinde sürersin kocana, güzel olur. Bayram etsin Muzo da biraz. Bak misal, ben her durumda farklı bir kırmızı sürerim. Siyah tuvalet giydiğim zaman kan kırmızından şaşmam. O gün biraz masum gözükmek istersem, elma renkli rujumu tek kat sürer bırakırım. Fransız şarkıcılar gibi

olmak istediğim gecelerde sürdürdüm, Mehtap ablanın yıllar önce Fransa'dan getirdiği bir kadife kırmızım vardır ki işte onu gıdım gıdım kullanırım bitmesin diye. Sen tanımazsın Mehtap ablayı. Altı yedi yıl olmuştur burada çalışalı. O da toplasan beş ya da altı ay. Ne harbi kadındı!”

“Tanımam da duydum, turuncu saçlı, koca memeli, afet gibi kadınmış. Patrona küfretmiş diye atmışlar de mi? Herkesin hürmet gösterdiği Bilal Abi'ye küfretmek de yürek ister. Sahi neden küfretmiş ki abla?”

“Deliydi biraz. Kavga etmişlerdi galiba. Hatırlamıyorum. Kovdular, gitti... Neyse ne! Çalışmadığım gecelerin gündüzü dışarı çıkacaksam bayrak kırmızısı, pazar işi rujumu sürerim. Hem de aynaya bile bakmadan. Gündüz tek süreceğin renk bayrak kırmızısı olacak. Hem yüzüne renk verir hem de en pespaye halinde bile havalı olursun.”

“Abla senin pespaye halin olmuyor ki heç. Sen hep güzelsin.”

“Kırmızı ruj sürmenin usulü vardır. İşaretparmağını az ıslatıp toz şekere banarsın sonra da dudaklarını fırçalar gibi gezdirirsin şekerli parmağını dudaklarında. Ölü deriyi temizler atar. Şekerin kahverengisini bulursan daha iyidir. Kalan şekeri ıslak mendille siler biraz beklersin. En son biraz nemlendirici sürmen gerekir muhakkak ki pamuk gibi olsun dudakların. Nerde benim nemlendiricim?”

“Burada abla. Şu kaş kaleminin yanına koymuştum da üzerine havlu gelmiş. Buyur.”

Alev Abla'nın odasının –kulis densin ister– temizliği, düzeni, kıyafetlerinin ütüsü, iç çamaşırları... Her şeyi ile ben ilgilenirim. Ahu Gazinosu'nun en güzel yeridir bu oda. Kırmızıya boyalı ka-

pıdan içeri girdiğin anda odanın tepesindeki avizenin kristallerinden rengârenk ışıklar saçılır. Gökkuşağı gibi olur. Yan duvarda kocaman ayna vardır, silme ampulle çevrili. İşe başladığımdan beri ampullerin hepsinin aynı anda yandığını daha hiç görmedim. Bir iki tanesi hep yanıktır. O gün yenisini takar Muzo, ertesi gün başka biri patlar. Ama olsun. Alev Abla'nın tüylü şalları, parlak esvapları ve makyaj malzemeleri öyle şofşofuludur ki yanık ampuller görünmez. Aynanın hemen karşısında, ördekbaşı rengi yeşil kadifeden kanepesi vardır. Rengi az solmuş olsa da Alev Abla için önemlidir. Sahneden önce, sahneden sonra hep orada uzanır. Yerdeki kalp şeklindeki kırmızı halıyı ise, bir vakit kendisine abayı fena yakmış bir halıcı, ablamın kırmızı sevdiğini bildiğinden, onun için özel dokutup hediye etmiş seneler önce. Nasıl bir halıysa halen yepyeni duruyor. Gazinonun girişi, vestiyer odası, salonu ve ocaklığı da hep eskidir. Ama patron her sene boyatır.

Eskiden otoparktan çevrilme bir yermiş burası. Adı da Park Gazinosu'ymuş. Bilal Abi burayı seksenlerde satın almış. Aynı sene kim olduğu halen belirsiz şerefsizler arabasını taramışlar. Uzatmalı sevgilisi Ahu kollarında can vermiş. Öyle âşık olmuş ki kadına, buranın adını değiştirip Ahu Gazinosu koymuş o sene. Ondan sonra da hayatında doğru düzgün tek kadın olmamış. Hepsisi gelip geçiciymiş. Bir tek Alev Abla olmuş onun yanında. O yüzden olsa gerek insanlar arkalarından gizli gizli dedikodu yapmışlar ilişkileri var diye. Konuşup durmuşlar ama şimdiye kadar onları beraber gören hiç kimse olmamış. Ben gördüm ama bir kere!

İşe girdiğim ilk hafta biraz gecikmiştim. Kulisin kapısı kapalıydı. İçeriden boğuk boğuk gelen sesleri duyunca çekindim, giremedim. Baktım etrafta kimse yok, dayadım gözümü kapının deliğine. Alev Abla, kapının tam karşısındaki kırmızı saten

kaplı taburenin üzerinde oturuyordu. Siyah ipek sabahlık vardı üzerinde. Kafasını ellerinin arasına almış, sessiz sessiz ağlıyordu. Hemen yanında, çizgili gri pantolonla beyaz gömlek giymiş orta boylu bir adam dikilmişti. Adam, bir eliyle ablamın kafasını okşarken diğer eliyle de siyah içliğin cebinden çıkardığı bir mendili uzattı. Tam yüzleri birbirlerine yaklaştığında, daha iyi görebilmek için gözümü kapıya biraz daha yapıştırmaya çalışınca kafam kapı koluna çarptı. Başıma odun yemiş gibi olup canım acıyınca kafamı kaldırdım. Kapının kolu hareket edip pat diye kapıyı açıverdi. Rabbime şükür hemen toparlandım. Onları gözlediğimi anlamadılar. Ama bence adam kesin mi kesin öpecekti Alev Ablayı.

“Abla kusura bakma. Minibüs kaza yaptı. Araba değiştirdik de. O yüzden geciktim.”

“Bırak şimdi mazeret anlatmayı Fatma. Durma öyle kapıda salak gibi de gir içeri. Şu dore elbiseyi giycem akşam. Etekleri buruşmuş çok. Ütülenecek.”

Elbiseyi almak için dolaba döndüğümde yüz yüze geldiğim adamın Bilal Karadağ olduğunu fark edince elim ayağım dolandı. Muzaffer anlatmıştı tipini ama koskoca patronu karşımda kanlı canlı ilk görüşümdü o an. Gerçekten de yaşından daha yaşlı duruyordu. Kırk beşini geçmemiş olmasına rağmen saçları bayağı dökülmüştü. Gözleri çipil çipil, ufacıktı. Burnu kocaman, çenesi köydeki eciminki gibi gamzeliydi. Patron dediğin şöyle yağız, etişamlı olur ama bizim patron hem tıknazdı hem de teninin rengi buğday kadar açıktı.

“Bilal, bu kız bizim kapıdaki Muzaffer’in karısı. Benim yardımcım olarak yeni işe başladı burada. İş öğretiyorum” diye konuyu hemencecik değiştiriverdi Alev Abla.

Patron Bilal ise ben orda yokmuşum gibi arkamda bir yerlere bakarak gülümsedi. Sonra da Alev Ablâ'nın omzuna hafiften dokunarak "Haydi, dikkat et şimdi kendine" diyerek kulisten çıktı. Hem heyecandan hem de patronun parfümünün kokusundan midem hoplamıştı. O gece ne olup ne bittiğini hiç anlamadım. Çok bekledim onları bir daha yakalarım diye ama nafile...

Kendim aslen çok tanımasam da Muzaffer ve diğer çalışanlar patronu çok sever, Bilal Abi derler. Öyle duyduğum için ben de abi derim. Hem yürekli hem de o kadar bonkör ki, bize ev hediyesi olarak ekranı kocaman bir televizyon ve son model bir çamaşır makinesi almıştı. Sadece biz değil, tüm personelini koruyup kollar Bilal Abi. Kulis dışında sadece tuvalete gitme iznim olduğundan, bir akşam tuvaletteyken kapıda duran Esmâ Ablâ ile konuşmalarını duyuydum.

"Esmâ nasıl oldu senin oğlan? Yürümeye başladı mı?"

"Allah senden razı olsun Bilal Abi. Dün ilk adımını atmaya başladı. Böyle giderse bir aya kalmaz yürür dedi doktor. Sayende can parçam tekerlekli sandalyeye mahkûm olmaktan kurtuldu. Allah ne muradın varsa versin inşallah!"

"Büyüsün, onu da işe alacağım burada Esmâ. Bana emanet o artık" derken gülümsediğinde birbirine iyice yaklaşıp şaşkınlık gibi olan gözleriyle öyle sıcak bakmıştı ki Esmâ Ablâ'ya, benim de kapı arasından onları izleyen gözlerim dolu dolu olmuştu.

Son bir haftadır dükkân çalkalanıyor. Bilal Abi, arka arkaya beş gecedir aynı kadınla gelip en ön masada oturuyor, her gece şampanya açıyormuş. Ölen sevgilisi Ahu'yu tanıyan Kel Ayhan söylemiş Muzo'ya, bu yeni kadın aynı ona benziyor diye. Bir de, önceleri yüzünde hep dalgın, üzgün bir ifade olan patron uzun süredir ilk defa bu kadar keyifli gözüküyormuş. Kim bilir, bu ka-

dın belki de ona acısını unutturacaktı. Bu duruma hepimiz çok sevinmiştik. Alev Abla hariç... Çehresi, her gün daha çoğalan bir hüznle sararmaya başlamıştı. O neşeli kadın gitmiş, gözünün ferisi sönmüş, avurtları çökmüş bambaşka bir kadın gelmişti. Yağı bitmiş gaz lambasının fitili nasıl sönyorsa, ablamın ışığı da öyle yok oluyordu. Ne yapsam ne etsem bilemiyordum. Sabaha karşı eve geldiğimiz gecelerin birinde, Muzaffer yatmak üzereyken pijamasının kolundan çektim:

“Muzo, Alev Abla sönyüyor zaar.”

“Ne diyorsun kızım sen?”

“Hepimiz Bilal Abi için sevinirken o gün geçtikçe soluyor. Her daim yanındayım. Görüyorum. Sen onu bir girerken bir de çıkarken gördüğün için fark etmiyorsun. Ağzını bıçak açmıyor artık. Sahnede de belli etmiyor.”

“...”

“Desene bir şey gözünü seveyim! Benim aklım ermiyor ne yapacağıma. Bilal Abi'yle sevgililer miydi? Bıraktı mı abi onu bu kadını bulunca? Söyle de bileyim.”

“...”

“Aha, ben buraya yazıyorum, sen biliyorsun. Biliyorsun da ben sanki birine...”

“Ablam bir tek onu sevdi kızım. Gözü kimseyi görmedi yıllarca. Asilce sevdi. Sessiz sedasız sevdi.”

“Kimi?”

“Bilal Abi'yi! Kimi olacak?”

“E, Bilal Abi?”

“Bilal Abim, sevgilisini kaybedince kapamıştı gönlünü herkese. Biraz da kendini suçlu tutmuş tabii. Onla alakalı çatışmada gitti kadın diye. Ben tanımadım hiç ama Alev Ablam tanırmış Ahu'yu.

Öldükten sonra hep destek olmuş Bilal Abi'ye. Zamanla da sevmeye başlamış onu. Ama saygısından ses etmemiş. Hep içinde saklamış sevgisini. Tanıyormuş ya rahmetliyi, sırf o yüzden."

"Sen nerden biliyorsun ya tüm bunları?"

Muzaffer'in işe yeni girdiği zamanlarmış. Alev Abla bir gece sahneden sonra kulisten bir türlü çıkamamış. Muzaffer de mecburen bekliyor tabii. Artık bakmış saat sabahın beşinde halen ses yok, gitmiş vurmuş kapısına. Bir de ne görsün, abla kırmızı halının üstünde, sırtını yeşil kanepesine dayamış oturuyor. Elinde de yarılanmış bir viski şişesi. Makyaj falan da akmış, öyle ağlıyor usul usul. O gece Muzaffer'e anlatıyor Bilal Abi'ye olan gizli aşkını. Sonra da artık ne ağzına bir gram içki koyuyor, ne bir sevgilisi oluyor, ne de Muzaffer'le bir daha yüzgöz oluyor bu konu ile ilgili. Sabahın müjdecisi kuşlar öterken, ben nihayet anlıyorum Muzaffer'in Alev Abla'ya olan düşkünlüğünün ve güveninin sebebini.

Bu konuşmadan sonra yirmi gün falan geçiyor. Ben bir gecede tam on yıl yaşılanıyorum.

Bilal Abi ile kadının durumu aynı şekilde devam ederken ablamın durumu daha kötüye gidiyordu. Personel de çok akıllı ya, "Belliymiş canım, ilişkileri varmış. Patron yeni kadını bulunca bıraktı onu tabii seneler sonra. Ondan mahvoldu kadıncağız," şeklinde yorum yapıyordu. Onlar böyle dedikodu yaptıkça içim içimi yiyor ama Muzaffer'e sözümünden dolayı ortaya çıkıp da anlatamıyordum gerçekleri.

Alev Abla, işe başladığımdan beri ilk defa o gece aç karnına arka arkaya iki dolu kadeh buzsuz viski içerek çıktı sahneye. Ayağa kalktığında hafiften sendeleyince sahneye kadar koluna girdim. Perde arkasından onu izleyecek, sahnesi biter bitmez de

koluna girip kulise geri götürecektim. Programın henüz yarısı bitmemişti ki Bilal Abi kadınla beraber oturduğu masadan kalktı ve sahneye çıkarak tek bir el hareketiyle müziği bir anda kestirdi. Müşteriler dahil hepimiz şaşkınlıkla ona bakıyorduk. Alev Abla'nın elinden mikrofonu kibarca alıp, "Beni en zor zamanlarımda bile yalnız bırakmayan yoldaşım Alev. Sahnemi böldüm ama bu gece, burada hepinize çok özel bir duyuru yapmak istiyorum" diyerek ablamı omzundan tuttu ve yeni kadına sahnenin ortasında evlenme teklif etti. Masada oturan kadın ayağa kalktı. "Evet!" diye bağırdı. Herkes elleri kopasıya alkışlıyordu. Alev Abla mikrofonu patrondan geri aldı. Kaşık kadar kalmış yüzünde tebessüm vardı ama ben onun zoraki güldüğünü biliyordum. "Patronum, kadim dostum, her ikinize de ömür boyu mutluluklar dilerim" dedi ve iki şarkı daha söyledikten sonra sahneden indi. Kulise geldiğimizde sahnede giydiği siyah saten kıyafetini çıkarmamı istemedi.

"Kalacağım ben biraz burada, sen çık Fatma."

"Ama abla..."

"Çık Fatma, uzatma!"

Çekindiğim için çıktım. Muzaffer'in işi bitene kadar Esma Abla'nın yanında bekledim. İçim içime sığmıyordu. Gitme vaktimiz geldiğinde ablamı görmeden çıkmak istemedim. Kırmızı kapıya doğru yürürken göğsümün ortasına koca bir öküz oturmuştu. Kapıyı çalmadan giremedim, her zamanki "Gel" diyen buğulu sesini duymak istedim. Vurdum kapıya. Ses gelmedi. Biraz daha sert vurdum. Yine ses gelmedi. 'Ne zamandır içki içmiyor. Alışık değil ya uyumuştur belki' dedim içimden. İçeri girip üzerini örteyim diye kapıyı yavaşça araladım. Olduğu gibi kırmızı bastı gözlerimi. Yerdeki halı kırmızı, satenden taburesi

kırmızı, aynaya kadife rengi kırmızı rujuyla yazdığı ‘Seni Çok Sevdim Bilal’ yazısı kırmızı, kanepenin üzerinde bir melek gibi uyuyan dünya güzeli ablamın bileklerinden yere süzölmüş kanı kırmızı. En sevdiği renkti kırmızı...

Aşk

“Aşk hiç de sizin söylediğiniz basit sempati veya bazen derin olabilen sevgi değildir. O büsbütün başka, bizim tahlil edemediğimiz öyle bir histir ki, nereden geldiğini bilemediğimiz gibi, günün birinde nereye kaçıp gittiğini de bilemeyiz.”

Sabahattin Ali, *Kürk Mantolu Madonna*

İnsanoğlunun en temel duygularından biri olan aşk, insanlığın varoluşundan bu yana tarih, mitoloji, edebiyat ve sanat gibi farklı dalların vazgeçilmez teması olmuştur. Her devrin önde gelen sanatçısı, filozofu, bilim adamı ve hatta yöneticileri, uğruna destanlar, şiirler yazılmış, efsanelere konu olmuş, tarihi değiştirmiş, müzik notalarında yer edinmiş bu yüce olgunun birbirinden farklı tariflerini yapmışlar ve hatta ona dair teoriler bile geliştirmişler. Ama buna rağmen elle tutulması, gözle görülmesi mümkün olmayan, soyut ve bir o kadar da karışık aşk kavramının bugüne kadar net, daha doğrusu ortak bir tanımı yapılamamış.

Meslek hayatımda depresyona sebep olabilen karşılıksız aşk, kaygıya yol açan ve hatta obsesif bir form alabilen tutkulu aşk, travmaya sebebiyet veren biten aşk ya da ölen âşğın arkasından yaşanan yas süreci gibi kökeni aşka dayalı birçok sorunda dani-

şanlarıma yardımcı olmaktayım. Fakat konu aşkı anlatmaya gelince bunun gerçekten de ne kadar zor olduğunu fark ettim. Bence aşka dair yazılacak bir yazıda bu denli bireysel bir kavramın tanımını birkaç paragrafa ya da sayfaya sığdırmaya çalışmak demek aşkı anlatmak değil anlatamamak demek olur.

Çünkü aşk,

hem hastalıktır hem şifa...
bazen ödündür bazen ceza...
kimini mutluluktan uçurur, kimini hüzünden çökertir...
en derin uykuların mimarı, uykusuz geçen gecelerin bekçisidir...
hem sakinleştirir hem coşturur...
bazen sevgidir bazen nefret...
hem en güzel rüyadır hem en korkunç karabasan...
kimine hayat verir, kimini öldürür...
hem yeşertir hem soldurur...
bazen anlıktır bazen ömürlük...
kimi gözde sevinç pırıltısı, kimisinde yaştır,
hem cesaret verir hem korku...
bazen uluorta yaşanır bazen gizli saklı...
kimi yolların başı kimisinin sonudur...
hem güvendir hem tehlike...
kimine gün ışığıdır, kimine zifiri karanlık,
ya gerçektir ya koca bir yalan...
bazen kapıyı çalar bazen pat diye girer içeri...

kimine umut verir, kiminin umudunu alır götürür...
hakkında hem çok şey bilinen hem de hiçbir şey bilinmeyendir...
hem yalındır hem çok karışık...
hem başlangıçtır hem bitiş...
kimini canlandırır, kimini uyuşturur...
bazen tatlıdır bazen de çok acı...
hem sahiptir hem köle...
hem ölümsüzdür hem fani...
can da verir, soluk da keser...
hem kusurludur hem mükemmel...
kimini gençleştirir, kimini yaşlandırır...
bazen bir meltem bazen gök gürültülü bir fırtınadır...
hem ısıtır hem üşütür...
huzur da verir, kaygı da...
bazen imkansızdır bazen mümkün...
hem yapıcıdır hem yıkıcı...
hem savaş sebebidir hem de barış...
hem esarettir hem özgürlük...
yoktan var eder, var olanı yok eder...
bazen amaçtır bazen amaçsızlık...
hem toplar hem dağıtır...
bazen yararlıdır bazen zararlı...
hem bedenseldir hem ruhsal...
bazen kalıcıdır bazen geçici...
kimine değer kimine değmez...
hem tamir eder hem bozar...
bazen doğrudur bazen çok yanlış...

hem kolaydır hem de zor...
hem kanunsuzdur hem beklentisi çoktur...
hem eşsizdir hem sıradan...
hazırken de gelir, hazırlıksız da yakalar...
ya heptir ya da hiç...
belki yarındır belki de bugün...
bazen hızlıdır bazen çok yavaş...
bazen yanı başındadır bazen de çok uzakta...
bazen tek taraflıdır bazen karşılıklı...
bazen geçmiştir bazen de gelecek...
hem güç verir hem tüketir...
çıkma da sokar, çıkmazdan da çıkarır...
hem kaçırır hem kovalatır...
bazen gül olur bazen bülbül...

Peki ya sizin için aşk nedir?

ADLİYE

Bugün hayatımın en mutlu günü... Günlerdir ayaktan çıkmamış çorap, terle karışık sigara izmariti ve nemli döşeme kokan taksinin içinde, gökten boşanırcasına yağan sağanak yağmurun arapsaçına çevirdiği trafiğe rağmen ağızım kulaklarımda. Kokudan midem kalktıkça, sadece davetten davete koluma taktığım şık ama ufacık çantama sıkıştırdığım parfümümü çıkarıp şöyle bir üzerime sıkıyorum. O da yetmezse arada camı açıp derin bir nefes alıyor, sular seller gibi yağan yağmur yüzüme vurdukça, makyajım bozulmasın diye kolu takıla takıla çevrilen camı bayağı bir güç sarf ederek mecburen kapatıyorum. Arabanın içindeki kokunun parfümümle karışıp ağırlaşmış halinden dolayı midem daha da bulanıyor. Zaman bir an önce geçsin de hemen varayım gideceğim yere diye adeta oyunlar oynuyorum külüstür aracın içerisinde. Nefes tut, sayabildiğin kadar say, dayanamadığın anda nefesi bırakıver. Sonra camı bir daha aç. Yine ıslan. Bu sefer biraz daha uzun say... Taksicinin sabahın köründe hiç durmayan çenesi de, araca benden önce binmiş yolcunun nasıl olup da ıslatmayı becerdiğini anlayamadığım koltuk da pek umurumda değil. Bu taksi, bu hava, çenebaz şoför, trafik, hepsi geçici nasıl olsa... Asıl kalıcı olan, bugün saat on bir –Yok yok gerçekçi olayım, bu ülkede hiçbir

duruşma saatinde başlamaz. Üstelik bizimki muhtemelen bir de öğle tatiline falan sarkar, o yüzden büyük ihtimalle bugün akşamüstü- itibariyle hayatımda açılacak yepyeni dönem.

Birkaç sene önce inşaatı bitip tüm haşmetiyle şehrin göbeğine kondurulmuş adliyeyi yol üzerinde gördüğüm an kalbim hızla atmaya başlıyor. Neden saray dediklerine hiç mana veremediğim o binadan içeri adım attığım anı hayal ediyor ve heyecanlanıyorum, o yüzden tünele girdiğimizde gözlerimi kapatıyorum ve bildiğim birkaç duayı ardı ardına okuyorum. Taksiden inerken derin bir nefes alıp başım dimdik, topuklarımın üstünde olabildiğince denge kalmaya çalışarak kararlı adımlarla binanın kapısına doğru yöneliyorum. Cam kapıya yansıyan görüntüme bakıyorum. Sabahın köründe kuaföre gittiğime değmiş. Vücudumu saran daracık döpiyesim, omuzlarıma inen dalga dalga, sarı röfleli saçlarım ve otuz yaşımın bana verdiği tüm diriliğimle gerçekten de güzelim.

Bugün olabildiğince seksi ve havalı gözükmeliyim. O kadın da orada olacak. Aslında onun bu olayda hiç suçu yok ama ne de olsa sevdiğim adamın kaç yıllık karısı. Ondan çok daha genç ve güzel olduğumu bilmeme rağmen insan ister istemez böyle manasız bir yarışa giriyor. Kadınlık hisleri işte...

Yaklaşık yedi sekiz ay önce, çalıştığım bankanın bir davetinde tanıştık Ali ile. Müdürümle beraber, elimizde içkilerimiz sohbet ederken bir anda yanımda beliriverdi. Kim olduğu hakkında hiçbir fikrim olmamasına rağmen, müdürümün kendi bardağını benim elime tutuşturup el pençe divan pozisyonuna geçişinden önemli biri olduğunu anlamıştım. Durumun şaşkınlığıyla ne yapacağımı bilemez halde başka yönler bakarken bana döndü ve “Ali ben. Memnun oldum” dedi. Bir elini tokalaşmak için uzatırken, diğer eliyle tuttuğum bardaklardan birini nazıkçe aldı ve bu

sayede boşalan elimi sıktı. Ben ise hem ona hem de bu centilmen davranışa işte tam o anda vuruldum.

Kırk beş, elli yaşlarında, saçları ve sakalları kırışmış, mahcup gülümsemeli, ince, uzun boylu bir adam. Şaşkınlığımı ruhumdan, ifadesini de yüzümden derhal atarak gülümsedim. “Merhaba, Gülşen ben de.” Elinde yüzük olmadığını görüp önce sevinsem de daha sonra adı neredeyse adıma eş, Gülten isimli bir kadınla evli olduğunu öğrenecektim. Önce biraz hayal kırıklığı yarattı bu gerçek ama kadın dünyası ufaktır. Çok da çaba harcamadan yaptığım araştırmalarım sonucu uzun yıllardır devam eden, sıradan, hatta biraz da mutsuz bir evliliği olduğunu hemen öğreniverdim.

Ali, birkaç hafta sonra çalıştığım bankaya bir kredi işi için geldiğinde evli oluşu benim için bir engel değildi artık. Ve biz dolu dizgin bir aşk yaşamaya başladık. Gözlerden uzak, genelde benim evimde yaşadığımız tutkulu bir aşk. Zaten hangi gizli aşk doludizgin değildir ki?

Aylar geçip ona daha çok bağlandıkça evliliği beni rahatsız etmeye başladı. Ama tabii ki konuyu açmaya çekiniyordum. Çünkü evli erkeklerle ilişkisi olmuş birçok arkadaşımın duyduğum gibi ‘İlişkimiz başladığında ben zaten evliydim’, ‘Sen beni böyle kabul ettin ama’ tarzı savunmalarla karşılaşmak istemiyordum. Derken iki ay önce bir mucize oldu. “Boşanıyorum” dedi Ali. Biraz onun ketum tarzı, biraz da benim çekincelerim yüzünden bu boşanmanın detayını direkt olarak ondan öğrenemedim. Evliliğini bile doğru düzgün anlatmayan adam, boşanma sebebini “İkimiz de kendi yolumuza devam edeceğiz artık” diye genel bir cümleyle özetlemeyi yeterli bulmuştu. Ben de sanki kararını değiştirmesinden korkar gibi konuyu didikleliyordum. Ama tabii ki boş durmadım. Haberleşme ağımlı devreye soktum ve aslında gerçekten

de tıpkı Ali'nin dediği gibi ortada elle tutulur bir sebep olmasızın, artık kendi hayatlarını özgürce yaşamak amacıyla yollarını ayırmaya karar verdiklerini öğrendim.

Ali tüm bu süreç boyunca boşanma ertesi için bana herhangi bir vaatte bulunmadı, hatta "Artık özgür olacağız sevgilim" diye sevindiğimde sadece gülümsedi ve bu hayalimi devam ettirmeye pek de yanaşmadı. Ben de bunun kolay bir süreç olmadığını düşünerek sustum. Bu ayrılığa sebep ya da sebeplerden birinin ben olmayışım beni biraz kırdıysa da 'Deli misin kızım Gülşen sen? Buldun da bunuyor musun? Bırak işte, boşanıyor adam. Daha ne istiyorsun?' diyerek kendimi teselli ettim. Bu dönemde sessiz olmakta fayda vardı. Ne de olsa boşandıktan sonra su yolunu bulacak ve biz özgürce beraber olacaktık. Ali de artık sadece benim sevgilim olacaktı.

Kısa geçmişimizi zihnimden geçirirken davanın görüleceği duruşma salonuna gelmişim. Kapıda asılan listeye göz gezdirdiğimde davacı kısmında Gülten Korgül, davalı kısmında da Ali Korgül yazılı olduğunu gördüğümde önce biraz bocalıyorum. Demek boşanmak isteyen karısıymış. Bu detayı araştırmak hiç aklıma gelmemişti nedense. Neyse canım, sonunda boşanacak ya, önemli olan bu. Davayı kimin açtığının ne önemi var ki? Hem zaten kadınlar boşanmaya ikna olmak için davacı olmayı istiyorlar ki tazminat talep etsinler. Tabii, kesinlikle o yüzdendir. Hukuki bir durum yani...

Ali, benim bugün duruşmaya geleceğimi bilmiyor. Aslında ben de bu kararı dün gece aldım. Gizlilik kararı olmadığı müddetçe vatandaşların davaları izleyebildiklerini öğrenmiştim. Nasıl olsa bizim ilişkimizi bilen hiç kimse yok. Dolayısıyla ben duruşmayı izlesem de kimse benden şüphelenmeyecek. Ali belki

biraz şaşırarak ama ben, onun bu özel gününde yanında olmayıyım. Hem anlaşmalı bir boşanma olacağı için bu duruşma tek celsede bitecek. Ali'nin özgürlüğe atacağı ilk adımında kolundaki kadın olmak istiyorum.

Buradan el ele çıkacağımız anın hayalini kurarken salonun kapısı birden açılıveriyor ve ben, sadece bakışıyla bile 'Buralar benden sorulur!' ifadesi sergileyen, boyumun yarısına gelen mübaşirin avaz avaz bağırmasıyla kendime geliyorum. Bizden önce beş dava daha var. Ali ve karısıyla duruşma kapısında karşılaşmak tatsız olur. En iyisi içeri girip oturmak ve diğer davaları izlemek. Böylece zaman da çabucak geçer.

Üç boşanma, bir nafaka ve bir de babalık davasını takiben sıra bizim davaya gelip de mübaşir dışarıya çıkıp "Davacı Gülten Korgüüüül", "Davalı Ali Korgüüüül" diye bağırmaya başladığında kalbim küt küt atmaya başlıyor. Salondan içeri ilk olarak Gülten giriyor. Daha önce gördüğüm resimlerinden kat be kat güzel. Ense boyunda kesilmiş, koyu kırmızı saçlarını kulağının arkasına atmış. Saçlarıyla aynı tonlardaki kemik gözlüğü, minyon fiziği, boynunda fuları ve pantolon ceket takımıyla asil Fransız kadınlarına benziyor. Onun yanında kendimi, altın gününe giden saç başı yapılı kadınlar gibi hissediyorum. Sıradan, aşırı özenmiş ve süslü... Hemen arkasından Ali giriyor. Sanki sözleşmişler gibi karısının fularıyla aynı tonda, koyu bordo renk bir kravat takmış. Beraber mi hazırlandılar acaba, kim bilir? Neyse canım. Neden bunları düşünüyorum ki ben şimdi? Dakikalar sonrasında artık karı koca bile olmayacaklar. Bundan sonra onları bağlayacak tek şey ortaokula giden kızları olacak. Bu dava bittiği anda Ali benim.

O ana kadar yaptığım her şey bana normal gelirken, Ali'nin kapıdan girmesiyle beraber içinde bulunduğum bu sahne bana

biraz garip gözükmeye başlıyor ve birden panikliyorum. Benim burada ne işim var! Davayı izleyenlerin arasında iki avukatın yanı sıra benim gibi sivil iki kişi daha var ama onlar da muhtemelen hukuk öğrencisi. Zaten salondan içeri girer girmez Gülten bana yan gözle bir baktı. Bir şey anlamış olabilir mi acaba? Yok canım nerden anlayacak! Ali ise gözlerini fal taşı gibi açarak ‘Ne işin var burada!’ der gibilerinden bir bakış fırlattı. Zaten sonra bir daha da benim olduğum tarafa hiç bakmadı. Hani herkesin birbiriyle arkadaş olduğu bir ortama girersin ve bir anda tüm kafalar sana döner ve “Sen de kimsin?” dercesine bakarlar ya... Yapılacak hiçbir şey yoktur artık, oradasındır ve kendini fazlalık gibi görürsün. Şu an tam da öyle hissediyorum işte. Özellikle Ali’nin benle göz göze gelmemek için gösterdiği çabayı fark ettikçe kendi içimde küçüldükçe küçülüyorum.

Hâkim bu duruşmayı da, sabahki diğer üç boşanma davasında kullandığı birebir aynı cümleleri söyleyerek açıyor. Sonra sözü ilk olarak Gülten’e veriyor. Gülten, hâkimin tüm söylediklerini “Evet efendim!” “Doğrudur efendim!” diyerek onaylıyor. Son olarak hâkim, daha önce yapmış oldukları mal ayrımı maddelerini okuyup başka bir talebi olup olmadığını soruyor. Boşanma isteğini bir kere daha teyit ettiriyor.

Ben, Ali ile ilişkim belli olmasın diye tenis maçı izler gibi bir hâkime bir Gülten’e baksam da yan gözle sürekli Ali’yi gözlüyorum. O da hâkimi dinler gibi gözükmüyor ama bir gariplik var. Ne bu, tam kestiremiyorum. Yüzü beyazlamış sanki. Evet evet, her zaman kanlı canlı gözüken bronz renkli yüzü kül grisine dönmüş. Onu daha önce hiç böyle görmedim. Terliyor da. Hâkim ona döndüğünde durumu fark etmiş olmalı ki iyi olup olmadığını soruyor Ali’ye. “İyiyim efendim.” “Peki, yaz kızım. Davacı Gülten Korgül’e soruldu...”

Gözlerimi Ali'den alamıyorum. Dudakları da morarmaya başladı. Gayri ihtiyari dönüp Gülten'e bakıyorum. O da olduğu yerde çakılmış, gözlüklerinin arkasından gözlerini dikmiş endişeyle kocasına bakıyor. Her koşulda kibarlıktan ödün vermeyip ciddi-yetini muhafaza etmeye son derece önem veren Ali, böyle bir yer ve pozisyonda asla yapmayacağı bir şeyi yapıyor ve elini boynuna götürerek kravatını gevşetiyor. Sonra bir anda dengesini kaybeder gibi oluyor ve iki eliyle önündeki masaya tutunuyor. İyi değil. Biri bir şey yapmalı. Bir an göz göze geliyoruz. Bana bir yabancıya bakar gibi bakıyor.

Hâkim cümlesini bitirdiğinde Ali elini yeniden boynuna götürüyor. Nefes alamıyor sanki. Avukatı arkasındaki sandalyeyi çekerek onu oturtuyor. Bedeni bir külçe gibi yığılıyor tahta sandalyenin üstüne. Hâkim de dahil hepimiz bir anda ayaklanıyoruz. Ali o anda kendinden geçiyor. Gülten koşarak yanına geliyor ve yılların verdiği alışkanlıkla kocasının kim bilir kaç kere takıp çıkardığı kravatını usta el hareketleriyle bir hamlede söküp çıkarıyor, gömleğinin düğmelerini teker teker açıyor. Çantasından çıkardığı su şişesinden Ali'nin yüzüne, boynuna su serpiyor. Bense durduğum yerden tüm olan biteni bir film gibi izliyorum. Hâkim salona acil olarak doktor gelmesini talimat verdiğinde, Ali yüzüne vurulan suyun etkisiyle kendine gelmeye başlıyor.

“Gü... Gü-üü... Gü-ü-üll...”

Tabii ya, biliyordum beni istiyor yanında şu an. Artık hiçbir şey umurunda değil. Ölüm kalım meselesi bu! Ne olursa olsun yanına giderek elini tutacağım. Onu böyle bırakamam. Dün gece de bu kararı almamın sebebi buymuş demek. Resmen içime doğmuş.

“Gül... Gü-ü-üll... Gü-üll-te-e-ennnn!”

‘Gülten’ mi dedi? Yanlış mı duydum? Hayır, yanlış duymadım. ‘Gülten’ dedi. Evet, kesinlikle yanlış duymadım. Çünkü Gülten de şu an “Yanımdayım Ali. Ben yanımdayım canım. Sakin ol lütfen. Korkma. İyi olacaksın” diyor, bir eliyle Ali’nin elini tutarken diğer eliyle, daha iki gece önce benim parmaklarımla aralarında gezindiği saçlarını okşuyor...

Donup kalmışım. Adliye’nin doktoru içeri girip, “Eşi dışında herkes derhal dışarı çıksın. Boşaltın burayı, hemen!” diye azarlarca-sına bas bas bağırdığında, doktorun yanına yaklaşp kısık bir sesle “Ne olacak şimdi?” diye sormaya kalksam da doktor beni duymuyor bile. Bizi bir sürü gibi itekleyerek, apar topar duruşma salonundan dışarı çıkarıyorlar. Kapıyı da arkamızdan kapıyorlar. Neredeyse bir senedir beraber olduğum adam içeride hayatıyla savaşıırken ben bir çöp gibi dışarı atıldım. Ne yapacağımı bilemez bir haldeyim. Birkaç dakika sonra gelen sağlık görevlileri karısının elinden sımsıkı tutmuş, gözünü tavana dikmiş, sedye üzerinde boylu boyunca yatan Ali’yi koşar adımlarla dışarı çıkarırlarken ben bekleme salonundaki onlarca yabancıyla beraber arkalarından bakakalıyorum.

Ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Bir müddet sonra sadece beynimin kumanda etmesiyle tamamen bilinçsiz bir şekilde sürüklenen ayaklarımla, adına saray denen ama o an itibariyle bana mezar olmuş adliye binasının dışına çıkıyorum. Daha da şiddetlenmiş yağmurun altında gözyaşlarımla karışan damlaların akıttığı makyajım ve dalgası sönmüş saçlarımla derbeder bir halde kaldırımda dikiliyorum. Gözlerim kararıyor. Ya yağmur bulutlarının kararttığı gökyüzü beni serseme çevirdi ya da bayılacağım. Tam o anda birisi “Ablaaa!” diye bağırdı. Karşı kaldırımda park etmiş, araladığı camdan başını çıkararak bana seslenen adam, sabah beni buraya getirirken yol boyunca susmayan şoför.

“Ablaa, bu sabah ben getirmişt看 seni hatırladın mı? Buyur ablacım, götüreyim gideceğın yere.”

Adım atmaktan acizim. Acınası halimi gören şoför arabadan inip sabahki enerjisinden bir gram bile kaybetmemiş ses tonuyla, “İslanmışsın ablacım sen yaa, hasta olacaksın. Rengin de bembeyaz olmuş. Yazıktır sana ablam!” diyerek tüm şefkatiyle koluma giriyor.

Ali'nin kolunda çıkmayı hayal ettiğım yerden hiç tanımadığım bir taksicinin koluna girmiş öyle çıkıyorum. Tek kelime bile etmeden daha doğrusu edemedenden arabaya biniyorum. Kalan son kuvvetimle kolu zar zor çevrilen pencereyi sonuna kadar açıyorum. Varsın yüzüme vursun yağmur...

Ümit

Sabah güneşinin tenine değdiği andır...

*Pencere pervazına yerleştirdiğın mormenekşenin toprağına
saldığın bir çay bardağı su'dur...*

Yeni doğan bebeğın aldığı ilk nefes'tir...

Bir kelebeğın kanadından parmak ucuna bulaşan simli toz'dur...

Kirpiğine konan kar tanesinin hafifliği'dir...

Ümit yaşamdır...

Eşanlamlısı umuttur. Varoluştan bu yana yaşama dair sahip olduğumuz, ileriye yönelik olumlu beklentilerimizin ve arzularımızın hepsidir ümit. Ümit ettiklerimizdir bizi sımsıkı hayata bağlayan ve sonsuz güven duygusu sağlayan. Ümit sahibi olmak iyimserliğe teşvik ederek zor zamanlarımızda baş etme gücü vere-

rek bizi ayakta tutar. Ruh sağlığını dengeler. Yaşantımız boyunca karşılıklı bir ilişki içindeyizdir hep. Biz ümitlerimizi, ümitlerimiz de bizi yaşatır. Umut etmek sadece sağlıklı bireyler için değil, hasta bireyler için de önemlidir. Hayati tehlikesi olan hastalıkların iyileşme sürecinde umudu olan hastanın iyileşme şansı da daha fazla olur.

Yaşam, acısıyla tatlısıyla zor bir yolculuk... Bu yolculukta kendimize koyduğumuz hedeflere ulaşmak için ihtiyacımız olan motivasyonu sağlayan bir düşünce türüdür umut. Yeni bir yıl, yeni bir iş, yeni bir arkadaş... Hayatımızdaki tüm yeni başlangıçların yoldaşı olur. Sığınağımızdır çoğu zaman. Bir çocukluk hayali ile başlar ve yaşantımız boyunca öyle de devam eder. Ümitlerimiz hayallerimizi besler, hayallerimiz de ümitlerimizi. Öylesine güçlü bir olgudur ki, ümit ettiğimiz oranda mutlu olur ve yaşamdan doyum alırız; ta ki beklentilerimizin gerçekleşmediği o anla yüzleşene kadar. Umut etmek, ümitlenmek ne kadar güçlü ise beklentinin boşa çıkması, arzu edilenin gerçekleşmemesi de o denli yıkıcı olur. Ümidimizi yitirdiğimiz andan itibaren kendimize, yaşadığımız ana ve geleceğe dair tüm inancımızı da kaybeder, hayal kırıklığının dibine düşüp her şeyden hatta kimi zaman hayatımızdan dahi vazgeçeriz. Başta depresyon olmak üzere çoğu duygudurum bozukluğunun kökeninde kendinden, yaşadığı andan ve gelecekten vazgeçmek yani “ümidini yitirmiş olma” hali vardır. Şiddetli depresyon yaşayan biri için artık yaşamın bir anlamı yoktur. Bundan dolayıdır ki intihar vakalarının birçoğunda ortak temanın “umutsuzluk” olduğunu görürüz.

Ümit sadece bireysel boyutta tanımlanmamalıdır. Nitekim, topluluk seviyesinde ortak beslenen umut ya da umutlardan da bahsetmek mümkündür. Büyük küçük her toplumda liderine (yö-

neticisine) umut bağlamak bu bağlamda verilecek iyi bir örnektir. Gerçekçi ve makul umutlar bizi her zaman ileriye taşır. Gerek birey gerek toplum seviyesinde imkânsız ümitler, gerçekleşmesi zor beklentiler ise arkalarında hastalıklı kişiler, biçare topluluklar bırakır. Hayatı sadece umutlardan ibaret yaşamak ya da bir umuda körü körüne, tutkuyla bağlanmak da tehlikelidir. Ümit ettiklerimiz “gerçekleşme ihtimali az olandan kesinlikle gerçekleşecek olana” kadar farklı derecelerde olabilirler. Alternatifsiz bir tutku ile bağlanan umut gerçekleşmediğinde mutsuz son kaçınılmazdır. Gerçekleşme ihtimali olmayan umut tıpkı Nietzsche’nin dediği gibi “ışkenceyi uzatan en büyük kötülüktür” ve bize her şeyden çok daha fazla zarar vererek, dayanma gücümüzü yok eder.

O yüzden ümit ettiklerimizle gerçek hayat arasında bir denge sağlayabilmek çok önemli. Ayrıca, gerçekleşmeme olasılığı yüksek olan beklentilerimizin yanında her zaman alternatif bir plan hazır etmek ümidimizi yitirdiğimiz en güçsüz anlarımızda hayattan vazgeçmek yerine yeni yollar belirleyerek yolumuza kaldığımız yerden devam edebilmemiz için bize rehber olacaktır.

358 LİRA 65 KURUŞ

Hüseyin Amca, bizim mahallenin gedikli birkaç esnafından biri. Hiç kuşkusuz, aralarında en sevdiğim... Bu devirde halen veresiye çalışır, kendimi bildim bileli bakkaldır ama sırf çağa uyup modernleşsin diye kapısına birkaç sene önce 'Hüseyin Market' tabelası asmıştır. İşte ben o ufacık dükkânı da severim çok. Yıllar içinde iki büyük market açıldı bizim burada ama ben hâlâ, haftanın bazı günleri işten eve dönüş yolunda servisten burada iner, evin alışverişini Hüseyin Amca'dan yaparım. Sonra da kar, kış, güneş, yağmur demeden attığım her adımı teker teker sayarak, kaldırımdaki çizgilere de basmadan, tam tamına üç yüz kırk iki adım ötedeki evime, iri bedenimle uyumsuz bir cambaz edasıyla yürürüm. Rakamları içimden söylediğim için kimse duymaz, anlamaz ne yaptığımı. Fakat çizgilere basmamaya dikkat ederken normal adım atamadığım için yürüyüşüm dışarıdan biraz garip gözükür. 1987 yılından beri, tam yirmi sekiz yıldır, doğma büyüme Sultanbeyli olduğumdan bizim mahalleli bana alışkıdır da yabancı biri gördüğü zaman, beni ve yürüyüşümü yadırgayan bakışlarla izler. Üzerime çevrilen merak dolu gözlerin hemen hepsini fark eder ama hiç orali olmadan yoluma devam ederim. Onlar beni garip-sedikleri ölçüde ben de onları zavallı bulurum. Bilmezler ki benim hepsine yetecek aklım vardır hatta fazlası da...

“Sağ ol Hüseyin Amca, ayın 15’inde, avansımı alır almaz ka payacağım hesabımı. Bu peynirle beraber ‘Üç yüz elli sekiz lira altmış beş kuruş oldu’ dedin, değil mi?”

“Tamam Ersin Bey oğlum. Sen üç yüz elli lira verirsin yeter. Çok hakkın geçiyor bana. O kadar yeni yer açıldı, sen halen sa dece benden alışveriş yapıyorsun. Unutur muyum vefanı? Boş ver sen küsuratı falan.”

Bankada güvenlik görevlisi olarak işe girdiğim son üç senedir gözünde Ersin’den, Ersin Bey oğlum mertebesine yükselmenin vermiş olduğu gururla, saygıda kusur etmemeye özen göstererek karşı çıktım Hüseyin Amca’ya.

“Yok, olmaz. Üç yüz elli sekiz lira, altmış beş kuruş. Kuruşu kuruşuna eline teslim edeceğim borcumu, tam sekiz gün sonra. Sen hiç merak etme.”

“Eyvallah oğlum, eyvallah... Hadi, yorma kafanı bunlara. Hesaplaşırız seninle sonra. Anneciğine de hürmetler. Dikkat et kendine.”

“Sen de Hüseyin Amca.”

Üç yüz kırk iki, üç yüz kırk bir, üç yüz kırk, ..., doksan dokuz, doksan sekiz, doksan yedi, doksan altı, ahhh! Bastım mı o çizgiye yine? Dur. Yok, Allaha şükür basmamışım. Ramak kalmış ama. Ayakkabımın ucu çizginin dibinde, yetmiş beş, yetmiş dört, yetmiş üç, yetmiş iki... Dikkat ettim de galiba en çok cuma günleri çizgilere basıyorum. Geçen hafta da öyle olmuştu. Yorgun oluyorum tabii. Tüm haftanın zihin yorgunluğu... Altmış sekiz, altmış yedi, altmış altı... Keşke annemin zoruyla da olsa gitmeseydim şu doktora. Benim gibi sayı sayanlardan, altı yüz altmış altı rakamına takan çok varmış mesela, şeytanın sayısı diye. Se-

nin gibi diyerek beni düpedüz bir tuttu o delillerle 'Bayan Çok Bilmiş'. Benim öyle takıntılarım yok ki. Ama şimdi, altmış altıya her geldiğimde aklıma geliyor yok yere! *Elli sekiz, elli yedi, elli altı, ..., otuz dört, otuz üç, otuz iki...*

Bu adam da son birkaç haftadır پیدا oldu burada. Kim olduğu meçhul... Birilerine sormaya çekiniyorum, garip kaçmasın diye. Bazı akşamlar Ela Apartmanı'nın önündeki çıkıntıda oturup etrafı seyrediyor. Geçerken yan gözle bakıyorum ona. Diğerlerindeki merak yok onun gözlerinde. Başka türlü bakıyor bana, tiksindir gibi sanki. Sadece kaldırımda değil, mahallede hatta bu dünyada fazlalık mışım gibi hissettiriyor bana, tıpkı küçükken babamın yaptığı gibi. İşte o yüzden Ela Apartmanı'na denk gelen otuzlara geldiğimde adımlarımı daha hızlandırıyor, bir an önce evime atmak istiyorum kendimi. *On sekiz, on yedi, on altı, ..., iki ve bir...* Bitiş çizgisine ulaşmış bir maraton koşucusu gibi hissediyorum apartmanın kapısına vardığımda. Tam *bir* dediğimde kapının önünde olabilmek büyük zafer benim için. Gizliden gizliye mutlu oluyorum. Tutturamadığım zamanlar ise büyük sıkıntı veriyor. O gün bankadan içeri giren son kişiyi sayıp saymadığım aklıma takılabiliyor mesela yürürken. İşte o zaman adımlarımın sayısı da karışıyor ister istemez. Kimi zaman *bir* dediğimde, apartmandan biraz geride kalmış oluyor, kimi zaman da *bir'e* gelmeden varıyorum ki işte o anda nefesim kesiliyor. Halime üzülen annemin canını sıkmamak için moral bozukluğumun sebebini ona söylemiyor, genelde birkaç saat bazen de yatana kadar kendime gelemiyorum. Apartmana tam adımında geldiysem ya da o gün Hüseyin Amca veya başka bir yere uğrayıp da eve yürümek zorunda kalmadıysam rahatça uykuya dalabiliyorum.

Çocukken böyle değildim ben. Yine sayardım ama sadece babam beni cezaya koyduğu zamanlar. Sokakta bırakılma cezalarım vardı benim. Yaşım büyüdükçe eve geri alınma sürelerim de uza-

mıştı. Yaptığım hatanın büyüklüğüne göre değişirdi bu süreler. Kapı yüzüme kapanıp da karanlık binanın içinde yapayalnız kalınca çok korkardım. Ben de çareyi saymakta bulmuştum. Bina-
nın içinde ne var ne yok sayardım. Merdivenlerin basamaklarını,
kapıcı katının duvarındaki fayansları, zillerin üstündeki harfleri,
kapı önüne bırakılan ayakkabıları, bazı evlerin kapılarındaki geo-
metrik desenleri, ışığın kaç defa söndüğünü... Bakardım sayacak
şey kalmadı, başa döner, aynı sırada her şeyi bir daha sayardım.

“Sen ne laf anlamaz herifşin lan! Ben sana demedim mi yemek
saati evde olacaksın diye!”

“Baba, okul çıkışı sinemaya gidelim dedik. Yedi seansı anca bit-
ti. Hemen eve geldim. Hatta arkadaşlar oradan kafeye gittiler de
ben takılmadan geldim hemen eve.”

“Takılmadan ha? Takılmadan. Sen babana nasıl böyle argo laf-
lar edersin hıyar? On beş yaşına geldin diye adam mı oldun zan-
nediyorsun kendini? Madem öyle hadi, şimdi çık dışarı, sabaha
kadar dışarıda kal da gör gününü. Başka bir yere gitmek de yok.
Kapının önünde bekleyeceksin.”

Zavallı annem değil babamın, kendisinin bile zor duyacağı cı-
lız sesiyle boşuna yalvarırdı:

“Haşmet, affet oğlanı da evinde yatsın bu gece. Ölümü gör, bak
donacak çocuk. Soğuk dışarısı.”

“Sen karışma! Ne anlarsın çocuk terbiyesinden? Bu yaşa geldi
adam olamadı senin oğlun.”

Sekiz yıl önce, babamın başka bir kadın bulup da evden gitti-
ği 2007 yılında başladı çizgilere basmama ve sayı sayma huyum.
Ev dışında olduğum zamanlar babamın kızgın sesi kulaklarım-
da çınlamaya başladılar. O kadar yoğun olurdu ki bu çınlamalar,
bastırmak için sayı sayardım ben de, tıpkı cezaya koyulduğum

zamanlardaki gibi. Belki de bu yüzden halen sadece evden uzak, dışarıda olduğum zamanlar sayıyorum, o da içimden. Arada olur da ağzımdan bir rakam kaçırırsam ve fark edilirse, hemen bir şey uyduruyorum. Her şeyi de saymıyorum zaten. Sadece, isteyken banka kapısından içeri girenleri, işle ev arası servis arabasındakileri (genelde hep aynı olmasına rağmen), mahallede gittiğim belli başlı yerlerden eve yürümek için gereken adım sayısını, bizim apartmanın basamaklarını (asansöre binmediğim zaman) ve dışarıda yemek zorunda kalırsam zeytin, nohut, kuru fasulye, bezelye gibi yiyeceklerin adetlerini (ki bu yüzden eğer mümkünse bunları sipariş vermiyorum) sayıyorum.

İş dışında dışarıda vakit geçirmeyi çok sevmediğimden hiç arkadaşım yok. Mahallede iki arkadaşım vardı çocukluktan kalma. Burak, üniversite için Ankara'ya gitti. Ali ise ona göre artık 'garip bir adam' olmaya başladım diye yavaş yavaş koptu benden. En çok da Ali'nin sırt çevirmesi koydu bana. Bazen buna üzülüyorum ama annem var ya, o yetiyor.

Sayma huyumu bir tek annem biliyor. Sırf onu çok sevdiğim için 'gitmezsen ölümü gör', 'beni seviyorsan gidersin' gibi gözü yaşlı laflarla beni doktora gitmeye ikna ettiyse de doktora bir kere gittim sadece. Beni delilerle bir tutan o kadına, annemi üzme paahasına da olsa ikinci defa ne gittim ne de verdiği ilaçları aldım. Çaresiz kalan annem de sayma huyumu kabullendi, hatta bu durum, benim ev dışındaki hayatımla alakalı rutin konularımızdan biri haline geldi. Bu akşam da kapıdan içeri girip peyniri uzatır uzatmaz annem bir an evvel konu açmak için hemen sordu:

"Banka nasıldı oğlum bugün? Hava da güzel ya, çok olmuştur giren çıkan, değil mi?"

"Tam iki yüz elli altı kişi girdi anne!"

“Aaa! Ben daha fazla olur diye tahmin etmiştim. Hani şöyle bir dört yüzü bulur diye düşündüm. Geçen hafta yine böyle bir havada üç yüz elli iki kişi girmişti ya.”

“O belli olmuyor ki anne. Maaş alma zamanı ayrı, fatura ödeme zamanı ayrı. Havaya pek bakmıyor.”

“O da doğru ya. Hadi yıka elini yüzünü, gel yemeğe otur. Dünden istediğin kuru fasulyeyi yaptım sana. Bir güzel ye pilavınla.”

Kapıya tam adımında gelebildiğim için keyifliydim keyifli olmasına ama aklım, Ela Apartmanı'na konuşlanmış o garip adama takılı kalmıştı. Beşinci kattaki evimizin salon camından kafamı çıkarıp biraz da aşağı doğru sarkarak sağa bakarsam onu görebilirdim. Çok dikkat çekmemek için önce annemin dediği gibi banyoya yöneldim. Buram buram tereyağlı pilav kokan mutfaktan geçerken midem guruldadı. Çaprazındaki tuvalet kapısının, haftada bir yağlasam da insanın sinirini bozacak bir şekilde gıcırdamaya devam eden kolunu tutarak açtım. Gömleğimin kollarını kıvırdım, sonuna kadar açtığım suyu abartılı hareketlerle suratıma çarpıp durdum. Hareketlerimi ne kadar abartırsam kafamdan geçenleri ve tedirginliğimi annemden o kadar iyi saklayabilirdim. Yüz yıkama merasimim bittikten sonra dar koridordan geçerek salona yöneldim. Bizim salon küçük olmasına rağmen sokağa bakan duvar boydan boya camla kaplıdır. Banyoda yaptığımın aksine bu sefer çok yavaş hareketlerle tülü sıyırdım. Aralık duran pencereyi sonuna kadar açtım. Kafamı uzatabildiğim kadar dışarı uzatıp adamı görmeye çalıştım. Gitmiş... Sessiz bir oh çektim içimden. Tam o sırada annem, “Ersin, n'apıyorsun oğlum? Yüreğime indireceksin! Nereye bakıp duruyorsun, daha yeni geldin dışarıdan! Sarkmasana beline kadar. Kafan ağır gelecek, düşeceksin!” diye arka arkaya sıralayınca

usulca geri çektim kendimi. Canım annem bir bilse benim kafamın zaten her zaman külçe kadar ağır olduğunu!

Avans Günü

İşe girdiğimden beri avans günlerini çok severim. Dışarıdayken saymaktan en çok zevk aldığım şey maaşımdır çünkü. Genelde iş bitimine yakın alırız avansları. Ben de o zamana kadar yerimde zor dururum.

“Ersin yine duramıyorsun yerinde. Oğlum, seni böyle gören de trilyonlar alıyorsun zannedecek. Altı üstü asgari maaşın avansı.”

Halil, kapıda benimle beraber duran diğer arkadaş. İşe gireli dört ay oldu. Evin dışında en fazla onunla zaman geçiriyor olsam da durumumu ona belli etmemek için oldukça çaba gösteriyorum. Bizim bankanın önü, şansına düz kaldırımıdır. İçerisinin yerleri de şimdi adını tam hatırlayamadığım bir malzemeden çizgisiz döşenmiştir. O yüzden gün içinde ona buna bastım sıkıntısı hiç çekmem.

“Öyle ama anneme elektrikli süpürge alacağım bu ay. Ondan heyecanlıyım. Kadın iki büklüm oluyor Nuh Nebi'den kalma makineyle süpürürken.”

“Aslanım, her aya da bir bahanen var senin ya. Olsun ama, valla helal olsun. Ne güzel böyle azla yetinip senin gibi mutlu olabilmek”

Bugün de avansımı aldığım gibi benimle beraber on üç kişiyi taşıyan servise atladım. Hüseyin Amca'nın bakkalında inene kadar biri indikçe her seferinde eksilen rakamdan başlayarak geride kalanları yeniden saydım. *On iki, on bir, on, dokuz, sekiz...*

Dükkândan içeri girdiğimde büyümüş de küçülmüş çırak, ergen sesiyle:

“Hüseyin Amca’nın torunu mu hastalanmış ne, ‘Bir saate gelirim’ dedi Ersin Abi. Ne vardı?”

“Yok bir şey. Uğrarım sonra” diyerek çıktım dükkândan. O kadar parayı bu çelimsiz verecek halim yoktu. Borcumu koyduğum zarfı rulo haline getirip cebime soktum ve eve doğru yönlendim.

Üç yüz kırk iki, üç yüz kırk bir, ..., elli bir... Orada işte yine... Otuz üç, otuz iki... Tam önündeyim. Yine pis pis bakıyor! Yirmi beş... Yirmi beş miydi ya? Atladım galiba, yirmi dört, yirmi üç, ..., altı, beş!!! Beş adım önce geldim eve. Ensemden belime doğru neredeyse ağırlığını hissettiğim boyutta kocaman bir ter damlası aktı. Nefesim kesildiği için asansörü bekledim. Eve girdiğimde annemin olmamasına binlerce defa şükrettim. Girişteki aynada kendimi görünce korktum. Bembeyaz olmuş yüzümün rengi yerine gelsin diye salonda anneannemlerden kalma, rengi atmış güllurusu kanepeye uzandım. İçim geçiyor ama beş adım erken gelmiş olmanın kafamda yarattığı zonklamadan dolayı uyuyamıyordum. Bir saati zar zor ettikten sonra bu adım konusunu telafi edebilmem için Hüseyin Amca’ya gidiş ve hatta dönüş olmak üzere iki şansımın daha olduğunu fark edip dakikalar sonra ilk defa azıcık rahat bir nefes aldım. Pencereden sarkıp baktım. Adam halen oradaydı. Fark etmez. Karşı kaldırımdan yürürüm. Bu parayı bugün vermem lazım. Söz verdim. Apartmandan çıkar çıkmaz sağa dönmek yerine bakışlarımı ileriye sabitleyerek karşı kaldırıma geçtim. Başladım saymaya. Bu sefer birden üç yüz kırk ikiye kadar sayacaktım. Kırka geldiğimde duyduğum sesle önce bir irkilip duraksadım.

“Delikanlı, sen bir baksana buraya!”

Duymamış gibi yaparak adımlarımı hızlandırdım.

“Hoop! Genç! Sana dedim. Bir bak hele!”

Ses gitgide yaklaşmıştı. Onun adımlarını arkamda hissettikçe rakamlar ağızımdan sesli çıkmaya başladı.

“Altmış dört, altmış beş, altmış altı...”

İşte o uğursuz rakam! Bir sonraki rakamı söylemeye çalışırken dilimin ağırlaştığını hissettim. Beynim söylemek istiyor, dilim, ağzım, dişlerim uyuşmuş gibi hareket etmiyorlardı. Görüş açım giderek daraldığında arkamdaki ses uğultu haline geldi ve hemen ardından perde gibi inen karanlıkla beraber bilincimi kaybettim.

Gözümü açtığımda Hüseyin Amca, çığırkan sesli çırağı ve korkunç bakışlı adam başında beni bekliyorlardı. Sonradan öğrendiğime göre adamın okkalı tokadının ardından çırak salağının kafamdan aşağı döktüğü buz gibi suyla kendime gelmişim. Ömrümden ömür götüren kötü bakışlı adam komşu mahalleden bir kaportacıymış. Bizim alt kat komşu Sibel'e abayı yakmış. Ben apartmana girip çıktıkça benden huylanmaya başlamış. Bugün de peşimden gelmesinin sebebi kimim neyim, onu sormakmış. Yoksa kötü niyeti falan yokmuş. Suyla ıslanmış gür siyah saçlarımı ellerimle arkaya taram. İriyarı vücudumu yerden kaldırırken değil ayağım, tüm vücudumla çizgilerin üstüne yapışmış olmanın verdiği sıkıntıyla yakamı gevşettim. Elimini cebime sokup sıkırmaktan buruş buruş olmuş beyaz zarfı çıkardım. Gururlu bir edayla Hüseyin Amca'ya uzattım.

“Buyur amca, tam tamına üç yüz elli sekiz lira, altmış beş kuruş. Söz verdiğim gibi!”

Hüseyin Amca, çırağı ve âşık adamın şaşkın bakışlarını hiç umursamadan arkamı döndüm, pantolonuma ve ceketime bulaşmış tozları seri hareketlerle temizleyerek evimin yolunu tuttum.

Bir, iki, üç...

Obsesif Kompulsif Bozukluk

Sahne 1:

Evden çıktınız. Kapıyı kilitlediniz. Arkanızı dönüp birkaç adım atıyorsunuz ve bir anda aklınıza geliyor, sabah çay yapmıştınız... "Ocağı kapatmış mıydım?" diye düşünüyorsunuz. Bir türlü hatırlayamıyorsunuz. Aceleniz de var ama içiniz rahat etmeyeceği için eve geri giriyorsunuz. Ocağın kapalı olduğunu gördüğünüzde rahat bir nefes alıyor ve gönül rahatlığıyla kapıyı kilitleyip dışarı çıkıyorsunuz.

Sahne 2:

Evden çıktınız. Kapıyı kilitlediniz. Arkanızı dönüp birkaç adım atıyorsunuz ve bir anda aklınıza geliyor, sabah çay yapmıştınız... "Ocağı kapatmış mıydım?" diye düşünüyorsunuz. Bir türlü hatırlayamıyorsunuz. Aceleniz de var ama içiniz rahat etmeyeceği için eve geri giriyorsunuz. Ocağın kapalı olduğunu gördüğünüzde rahat bir nefes alıyor ve gönül rahatlığıyla kapıyı kilitleyip dışarı çıkıyorsunuz. Arkanızı dönüp bir adım attığınız anda yine duruyorsunuz. "Ocağı tam olarak kapadım mı acaba?" diye şüphe duyuyorsunuz bu sefer. Gideceğiniz yere gecikeceksiniz ama biliyorsunuz ki bu kuşku tüm gün beyninizi kemirecek ve hiçbir şeye konsantre olamayacaksınız. Geri dönüp yeniden eve giriyorsunuz. Mutfığa girip bakıyorsunuz ki ocak kapalı. Görmeniz yetmiyor bu sefer. Bir kere de elinizle kontrol ediyorsunuz. Kapalı olduğundan iyice emin olup derin bir nefes alıyor, rahatlıyorsunuz. Hafiflemiş bir şekilde dışarı çıkıp kapıyı yeniden kilitliyorsunuz. İki üç adım attıktan sonra bir anda boğulur gibi hissediyorsunuz. Yine aynı kuşku beliriveriyor zihninizde. Düşünmek istemiyor, kova-

lamaya çalışıyorsunuz düşünceyi ama imkânsız! Siz kovaladıkça aynı soru kafanızın içinde yankılanıp duruyor: “Kapadım aslında eminim, ama ya tam kapanmadıysa! Son defa kontrol edersem tam emin olacağım” diye düşünüyor ve yeniden geri giriyorsunuz evden içeri...

Günlük hayatımızda birçok konuda evham duyabilir ya da en-dişe yaşayabiliriz. Ama bu duygularla eninde sonunda baş eder, hayatımızın günlük akışını kesintiye uğratmadan yaşamaya devam ederiz. Kaygı içerikli düşüncelerin takıntı haline gelip gündelik işlevleri engelleyecek davranışlara yol açması halinde OKB yani Obsesif Kompulsif Bozukluk’tan bahsedebiliriz. Genellikle 20’li yaşlarda başlayan OKB ülkemizde de oldukça sık rastlanan bir kaygı bozukluğudur. Bu hastalıkta, yineleyen, inatçı, çoğu zaman mantık dışı olan düşünce, fikir, dürtü ve imgelerin yani obsesyonların yarattığı yoğun kaygıyı yatıştırmak, huzursuzluğu ortadan kaldırmak ve güvende hissetmek amacıyla, sürekli tekrar eden, tören niteliğinde davranışlar ya da zihinsel hareketler yani kompulsiyonlar mevcuttur. Kompulsiyona karşı koymak gerilim ve kaygının artmasına sebep olduğu için bir OKB hastası için rahatlamamanın tek yolu davranışa teslim olmaktır.

Yukarıdaki örneklerin ilkinde normal bir kaygı sahnesi görüyoruz. Düşünce akla geliyor, kaygı oluşuyor ve nihayetinde kaygıyı yatıştırmak için takip eden bir kontrol davranışı gerçekleşiyor. Ocağın kapalı olduğu görüldüğü andan itibaren hayat normal akışında devam ediyor. İkinci örnekte yaşanan ise tipik bir OKB tablosudur. Engellenemeden tekrar eden ‘ocağın kapalı olup olmadığı’ kuşkusunu (obsesyon) zihni tamamen ele geçirmiş durumdadır ve bu düşüncenin yol açtığı yoğun kaygıyla baş et-

mek için eve defalarca geri girip yapılan tekrarlayıcı kontroller (kompulsiyon) anlık rahatlamalar dışında mevcut sıkıntıyı devam ettirmekte ve hayatın günlük akışını ciddi boyutta sekteye uğratmaktadır.

Obsesyon ve kompulsiyonların cins ve nitelikleri toplumdan topluma değişir. *Bulaşma, kirlenme, kuşku, düzen, simetri, sevdiği birine zarar verme, cinsel ya da dini içerikli obsesyonlar, yıkama, kontrol, sayma, biriktirme ve dokunma* kompulsiyonları en sık görülenleridir. Kültürler arası farklılık gösteren batıl inançlar, uğurlu ya da uğursuz olarak nitelendirilen rakam ve renklere bağlı olarak hareket etmek günlük hayatta sıkça rastladığımız obsesyon ve kompulsiyonları oluşturur. Merdiven altından geçmemek, ilk adımımızı sağ ayakla atmak gibi...

OKB'ye yol açan sebepleri *genetik* (birinci derece yakın akrabalarda görülmesi), *biyolojik* (serotonin işlev bozukluğu), *psikolojik* (çocukluk çağı travmaları) ve *kişilik özellikleri* olarak gruplandırabiliriz. Aşırı temiz ve titiz olmak, mükemmeliyetçilik, düzen tutkusu ve kararsızlık gibi bazı kişilik özelliklerini günlük konuşmalarımızda "obsesif" olarak tanımlasak da bu tür kişiler obsesif kompulsif olmak zorunda değildirler. Aynı şekilde obsesif kompulsif hastaların hepsi de bu tarz kişilik özelliklerine sahip değildirler.

Akut bir şekilde başlayan OKB zaman içerisinde ilerleyen ve kronikleşen bir seyir izler. Tedavi edilmediği takdirde yaşam kalitesini ciddi anlamda bozan, iş ve ilişki kaybına yol açan, hasta ve yakınları için oldukça yorucu olan OKB, derecesine göre ilaç ve

psikoterapi ile tamamen iyileşebilir. İnatçı vakalarda hastane yatışı gerektirebilen bu hastalık ilaç ve bilişsel-davranışçı müdahalelerle kontrol altına alınabilir ve kişinin kaygı seviyesi azaltılarak gündelik hayata uyumu en üst seviyeye çıkartılır.

SARI ÖRGÜLÜ KIZLA KAYIK AĞIZLI OĞLAN

Küçük kız sırtını tuğladan binanın kireç sıvalı duvarına dayamış, güneşin ısıttığı taş zeminde kucığına aldığı bozarık renkli oyuncak ayısıyla bağdaş kurarak oturuyordu. Sigara paketinden çıkan yaldızlı kâğıdı kıvrarak annesinin ona öğrettiği çiçeğin ayısını yapmaya çalışıyordu. Birden hava kararır gibi oldu. Kafasını kaldırdı. İki yandan sarkan sarı örgüleri sırtına doğru uzadı. Hiç tanımadığı, kısa saçlı bir erkek çocuğu tepesinde durmuş, gülerek ona bakıyordu.

“Uçurtmalarımızı yarıştıralım mı?”

“Uçurtma ne ki?”

“O kadar küçük müsün sen de, uçurtma nedir bilmiyorsun? Hani böyle tahta çubuklardan, renkli kâğıtlardan yapılır. İpi vardır upuzun, tutarsın elinde. Sen koşarken o da uçar tepende, takip eder seni. Nereye gidersen o da gelir peşinden.”

“Yo. Hiç de küçük değilim. Beş buçuk yaşımdayım ben. Uçurtmam yok ama ayım var benim bak. Başka oyuncağım yok. Çünkü burada oyuncak yasak.”

“Yırtılmış senin ayının göbeği.”

“Hayır, yırtılmadı. Buraya sokmadan önce içine bakmışlar. Sonra annem dikti onu. Ameliyat oldu yani. Ameliyat olanların dikişleri olurmuş. Annem öyle dedi. Hasta diye hep benimle bir-

likte. Gece beraber uyuyoruz. İçinden pamuklar çıkıyor bazen. O zaman annem yeniden dikeyor. Senin uçurtman nerde peki? İzin verdi mi kapıdaki jandarma abiler içeri sokmana?”

“Benim de yok ki” diye omzunu silkerken geniş ağzını sonuna kadar açarak, eksik dışından hiç utanmadan gülümsedi kıza. Kayağa benzetti küçük kız o zaman çocuğun kocaman ağzını.

“Neyi yarıştıracacağız peki?”

“Hayalden uçurtmalarımızı...”

“O ne demek?”

“Aslında olmayan ama varmış gibi olan.”

“Masallardaki gibi mi?”

“Evet. Aynı masallardaki gibi...”

Elinden çekiştirerek ayağa kaldırdı saçları örgülü kıızı. Kanarya sarısı eteğindeki tozu toprağı temizledi küçük kız, ufacık avluda nereye gideceklerini pek de anlamadan. Yıldızlı kâğıttan yaptığı çiçek yere düştü o sırada. Dönüp bakmadı bile düşen çiçeğe. Ne de olsa saklamıştı içerideki yatağın altına, annesinin ona yaptığı bütün çiçekleri. Bir tanesi yere düşse ne fark edecekti ki!

“Haydi, tut şimdi şu uçurtmanın ipini sıkıca” dedi kayak ağızlı çocuk hayalden ipi ona uzatırken. “Kızsın sen, seninki pembe renkli bir bulut olsun mesela. Üzerinde de serçeler olsun. Kuşsuz uçurtma olmaz” derken koca koca açtı kömür rengi gözlerini.

“Pembe olmasın o zaman, mavi olsun. Üzerinde de bulut olsun. Ben bulutları çok severim.”

“Tamam. Seninki öyle olsun. Bak, bu da benimkisi. Siyah atmaca kanatları. Çok hızlı benim uçurtmam.”

“Göremiyorum ama ben!” dedi sarı örgülü kız dudaklarını büzerek.

“Hayalden dedim ya... Gözükmez onlar. Sen şimdi gözünü kapa. Bulutlu mavi uçurtmanın havada uçtuğunu düşün, bir de benim atmamanın siyah kocaman kanatlarını. Sonra da yukarı bak hemen. Göreceksin onları yan yana.”

Gözlerini sımsıkı kapadı sarı örgülü kız. O kadar sıkı kapadı ki gözleri acıdı.

“Tamam, aç şimdi” dedi oğlan. Açar açmaz gözleri kamaştı sarı örgülü kızın. Sonra hemen yukarı baktı heyecanla. Dört duvarın çerçevelediği daracık gökyüzünde hiçbir şey göremedi. Pek bir şey anlamamıştı, biraz da üzüldü ama hoşuna gitti bu oyun.

“E, seninki çok hızlıysa nasıl yarışacağız? Benim uçurtmam bebeklerinki gibi oldu. Hem bulutlar hızlı uçamaz ki. Yavaş yavaş uçar onlar.”

“Öyle yarışmayacaklar ki! Biz beraber koşunca uçurtmalarımız da yan yana uçacaklar. Kimse kaybetmeyecek. İkimizinki de kazanacak.”

Gülümsedi kız ellerini cırparak, “Tamam o zaman!”

El ele tutuştular. Küçücük avluda bir duvardan öbürüne koşup durdular. Yukarı bakarak koştukları için sersemlediler ara sıra; ayağı volta yolunun tam ortasındaki yere çakılı demir parçasına takıldı küçük kızın. Her zaman takıldığı yer. Canı acıdı bu sefer. Annesinin ona bağırın sesini duydu, “Koşma deli danalar gibi, yaracaksın başını gözünü. Koşmaa!” Döndü annesine baktı, terli yüzünde gülümseme ile. Ama durmadı. Koşmaya devam ettiler, önce bir duvara, duvar yollarını kesince gerisin geri dönüp koştular öbür duvara. Koştukça derin derin nefes alıyor, nefes aldıkça başı dönüyor, başı döndükçe eğleniyordu. Lunaparktaki dönen atlara binen çocukların da başı dönermiş ya böyle. *Ayşegül Luna-parkta Eğleniyor*’u okurken annesi anlatmıştı.

Sonra sarı örgülü kızın o hiç sevmediği zil çaldı. İçeri girme zili. Kız durdu. Oğlan da. İkisi de nefes nefeseydiler. İki elinin avuçlarıyla kulaklarını sımsıkı kapadı kız.

“Haydi, herkes içeri” dedi koca memeli, bıyıkları çıkmış, erkek yüzlü kadın. ‘Tek Kaş’ adını takmıştı çocuklar ona.

Yüzleri asıldı bir anda kızla oğlanın.

“Üzülme!” dedi kayık ağızlı oğlan birden gülererek, “ben içeride de oynanacak bir sürü oyun biliyorum.”

“Evet ama, ses oluyor diye gece yemekten sonra oyuna izin vermiyorlar ki odadaki ablalar. Dizi seyrediyorlar hep.”

“Biz de yarın oynarız yine dışarıda. Hem yarın sabah için de çok güzel bir oyun biliyorum ben.”

“Neymiş o?”

“Rüya oyunu. Sabah uyanınca birbirimize rüyalarımızı anlatalım.”

“Ben her gece rüya görmüyorum ki!”

“Ben de. Görmezsek eğer, görmek istediğimiz rüyaları anlatırız birbirimize.”

“Tamam o zaman!”

O gece uyumadan önce kalbi hızlı hızlı attı sarı örgülü kızın. Karşı yatakta annesinin yanında yatan kayık ağızlı oğlanla bakışıp birbirlerine gülüp durdular. Işıklar söndü. Kızın annesi geldi sonra yanına. Korktu kız. Gözünü kapadı hemen. Uyumayınca annesi kızıyordu çünkü. Gözlerini kısıarak bakmaya devam etti ara ara. Annesi kafasına vurdu “Yat, uyu!” diye. Canı acımadı. Elleriyle kapadı gözlerini bu sefer uyuma numarası yaparken. Sonra da teker teker kaldırdığı ufacık parmaklarının arasından gözetledi karşı yatağı inceden kıkırdayarak. Ordaydı çocuk. İçi rahat etti. Gözkapakları ağırlaştı. Kalbi yavaşladı. Uykunun en derin haline daldı.

Rüyasında tıpkı uçurtmasındaki gibi kocaman, masmavi bir bulutun üzerindeydiler kayak ağızlı çocukla. Çocuğun da kanatları vardı arkasında. Siyah değildiler ama. Altın renginde parıl parıl parlıyordu kanatlar. Arkasına geçip minicik kollarını beline sımsıkı doladı çocuğun. Kocaman kanatlarını çırpınca havalandılar bulutun üstünden. Şimdiye kadar gördüğü en parlak maviydi gökyüzünün rengi. Bir o yana bir bu yana uçup durdular. Rüzgâr yaladı yüzlerini. Gıdıklandılar. Kahkahalarla güldüler...

Sabah güneşinin ilk ışığı demir parmaklıklardan geçip sarı örgülü kızın gözlerine değerek en önce onu uyandırdı. Kız gözünü açar açmaz karşı yatağa baktı. Yatak boştu. Kayık ağızlı çocuk da annesi de yoktular. Anlamadı önce. 'Çiçe gitmişlerdir belki de' dedi içinden. Bekledi... Bekledi... Kimse gelmedi. Kendi annesine baktı. Annesi uyuyordu. Odada herkes uyuyordu.

Sıcak yatağın içinde kıvrıla kıvrıla, annesini uyandırmadan ayak ucuna doğru kayd; oradan da yavaşça yere. Parmak uçlarıyla odayı gezmeye başladı. Kayık ağızlı çocuğun dediği oyunlardan biri de buydu belki de. Saklambaç... Dolapların içine baktı önce teker teker. Sonra ses çıkarmadan hızlıca tezgâha doğru gitti. Tezgâh altı, masa altı, yatakların altı... Buzdolabını bile açtı baktı. Soğuktu buzdolabı. Üşüdü. Ama çocuk hiçbir yerde yoktu.

"Hadi çık neredeyse" dedi örgüleri dağılmış sarı saçlı kız. "Çık hadi de rüyamı anlatayım sana. Kocaman altın renkli kanatların vardı senin. Uçtuk beraber gökyüzünde."

Tam o sırada büyük demir kapının kilidi dönmeye başladı. Kızın kalbi gümbürdemeye başladı. Kapı açılacak, kayak ağızlı çocuk geri girecekti içeri. Çok sevindi. Gözlerinin içi parladı.

Kapı açıldı ama gelen çocuk değildi. Tek Kaş'tı içeri giren.

“Ne işin var senin bu saatte ayakta! Ses yapma. Dön yatağına, yat hemen!” dedi kadın. Bağırmadı. Ama kızdı sanki biraz.

“Çocuk nerede? Dün gelen o çocuk?” diye sordu, kısık sesi titreyerek.

“Gitti onlar, başka hapishaneye. Hadi yatağa sen de şimdi!”

‘Geri gelecek mi?’ diye sormadı kız. Buradan giden bir daha dönmüyordu ki. Sadece gidiyordu.

Yatağına geri yürürken gözlerinden yaşlar süzölmeye başladı. Bal gözleri yeşile döndü. Örgüleri açılmış, gözyaşlarıyla ıslanıp tel tel olmuş kıvrıcık saçları solgun yanaklarına yapışmıştı. Ayak ucundan yatağa girdi. Annesi uyanmasın diye yorganın içinde yavaşça yukarı çıktı. Başını yastığa gömdü. Sessizce ağlarken uyuyakaldı...

Hayal Kırıklığı

“Sen de mi Brütüs?”

William Shakespeare’in *Julius Caesar* oyununda Sezar’ın Brütüs’e söylediğı, tarihe damgasını vurmuş bu replik, hayal kırıklığını en iyi ifade eden sözlerden biridir.

Hayatımızda her şey yolunda gittiğinde kendimizi iyi hissederek, mutlu oluruz. Madalyonu ters çevirdiğimizdeyse tamamen farklı bir tablo ile karşı karşıya kalırız. Beklentilerimizin, umut ettiklerimizin gerçekleşmemesi, sevdiğimiz ve yakınımız olan birinin beklenmedik bir tavır sergilemesi, bizim için mutluluk sebebi olan bir olay ya da olgunun beklenmedik bir şe-

kilde tükenerek aniden yok olması halinde tahammül edilmesi zor, yoğun bir üzüntü yaşarız. İşte bu olumsuz hissin adı “hayal kırıklığı”dır. Beklenti ile gerçek arasında meydana gelen uyumsuzluk olarak da tarif edebileceğimiz bu durumun sonuçları son derece yıkıcı olabilir.

Birçok duyguya alışsak da hayal kırıklığına alışmamız çok zordur. Dolayısıyla üst üste yaşadığımız hayal kırıklıkları bizi hayal kurmaktan korkan, karamsar bir ruh haline sokar. Ardı sıra yaşanan hayal kırıklıklarında kendimizi sorgulamaya başlar ve neticesinde önceden yapmış olduğumuz tüm davranışlarımızdan dolayı suçluluk hissederek ve pişman oluruz. Beklentimizin gerçekleşmesinde tek sorumlu olarak kendimizi görüp “keşke”ler girdabına kapılıp dibe vururuz. Öz güvenimiz ağır darbe alır. Bir müddet sonra içinde yaşadığımız dünya ve ilişkide bulunduğumuz sosyal ağımıza olan inancımızı kaybeder ve tamamen negatif bir algı şablonu oluştururuz. Geçmişte yaşamış olduğumuz tüm hayal kırıklıkları düşünce yapımızı olumsuz yönde yapılandırır. Gelecekte ümit keser en yakınımıza bile güvenmemeye başlarız. Ümitsizlik ve eksilen güven duygusu, kişiyi depresyona kadar sürükler.

Gündelik konuşmalarımızda telaffuz ettiğimiz sıradan bir kelime gibi gözükse de, hayal kırıklığı nitelik ve yoğunluğuna göre şiddetli travmalara yol açabilir. İntihar vakalarının birçoğunun kökeninde yatan, yaşanmış yoğun hayal kırıklıklarıdır. Ümit bağladığı son beklentisinin sonucunda da hayal kırıklığı yaşayan birinin tüm dünyası başına yıkılır. Onun için artık yaşamın ya da yaşamamanın hiçbir anlamı yoktur. Hayal kırıklığının yol açabileceği zararlar sadece ruhsal sağlığımızla sınırlı değildir. Baş ağrısı, kas-

larda güçsüzlük, yorgunluk ve uykusuzluğun yanı sıra gastrointestinal problemler ve çarpıntı kaynaklı kalp sorunları hayal kırıklığına bağlı gelişen fiziksel rahatsızlıklardır.

Kaçınılmaz olduğunu bile bile bize her seferinde en büyük ve baş etmesi en zor hayal kırıklığını yaşatan olgu ölümdür. Ölüm, bizi sevdiklerimizden ayırmak suretiyle onlarla olan ileriye dönük hayallerimizi yarı yolda bırakır. Ölümün ertesinde yaşanan yas süreci yoğun hayal kırıklığının bir başka adıdır. Hayal kırıklığı aslen ciddi bir kalp kırıklığıdır. Kırılan hayallerimiz değil kalbimizdir. Canımız çok yanar. Bu duyguları içimizde tek başımıza yaşasak da akabinde oluşan öfke ve intikam duygusu gibi artçı hislerin etkisiyle hareket ettiğimizde zarar verici ve yıkıcı davranışlarda bulunabiliriz. İhanet yüzünden işlenen cinayetler bu duruma iyi bir örnektir. Bu tarz cinayetlerin altında yatan, aldatılmaya bağlı hayal kırıklığına eşlik eden yoğun öfke ve intikam alma isteğidir.

Birçok duyguda olduğu gibi hayal kırıklıkları da bireye bağlı olarak değişkenlik gösterir. Farklı beklenti ve hayallere sahip iki insandan birinde hayal kırıklığı yaratan bir olay diğerine son derece anlamsız veya sıradan gelebilir. Neredeyse evrensel olan bir gerçek vardır ki, o da hayal kırıklığını yaşama sebebimiz bir birey ise, bu kişi bize ne kadar yakınsa hissettiğimiz duygu o denli yıkıcı olur. Hayal kırıklığı sadece bireysel boyutta yaşanmaz. Bir grubun, bir milletin, bir camianın beraberce yaşadığı ortak hayal kırıklıkları, şiddeti ne olursa olsun, paylaşıldığı için yol açtığı acı daha az, tesellisi de daha mümkün olan deneyimlerdir.

Umut etmek, ileriye yönelik hayallere sahip olmak insanoğlunun en büyük motivasyonudur. O yüzden hayal kırıklığına uğramamak adına hayal kurmaktan vazgeçmek yerine onlardan ders alarak tüm yaşadıklarımızı olgunlaşma sürecimizin bir parçası olarak görmeye çalışmalıyız. Bunu yapabilmenin birkaç yolu var. Öncelikle kendimize sıkça hayatın tek bir seçenekten ibaret olmadığını hatırlatmalıyız. Kurduğumuz hayalin gerçekleşmeme ihtimalini göz önünde bulundurup farklı alternatifler belirleyebilirsek, gerçekleşmeyen bir hayal ya da yerine gelmeyen bir beklenti bizi yerle bir etmeyecektir. Gerçekleşmeyen beklentileri bir kenara koymaktansa neden gerçekleşmemiş olabileceklerini sorgulayarak onları yeniden yapılandırabiliriz. Hayal kırıklığı yaşadığımız durumda sonucun bu şekilde olmasına nelerin yol açtığını tespit edersek bir sonraki sefer bu şartları değiştirmek suretiyle yeni alternatifler yaratabiliriz. Gerçekçi beklentiler hayal kırıklığı riskini azaltacaktır, onun için yapılandırma aşamasında beklentimizin ne kadar gerçekçi olduğunu sorgulamalıyız. Bu çok sübjektif bir olgu olduğu için tek başına gerçekleştirmekte zorlanabiliriz. O vakit, yakınlarımızın görüşünü almak bize objektif bir bakış açısı sağlaması açısından son derece faydalı olacaktır. Beklentimizi yapılandırırken düşüncelerimizi de aynı doğrultuda yapılandırmaya çalışmalıyız. Yaşadığımız hayal kırıklıklarının olumsuz bir şekilde formatladığı düşünce sistemimizi kontrol altına alarak olumlama-ya çalışmak, olumsuz düşüncelerin yarattığı negatif hislerimizi de pozitif çevireceği için bu ruh halimiz ileriye yönelik yeni ve taze başlangıçlar yapmamıza olanak sağlayacaktır.

Sonuç olarak, hayal kırıklığı bize her çelme taktığında yere yüzükoyun kapaklansak da önemli olan orada kalmamamızdır. Her ne durumda olursak olalım alternatif çıkış yollarının var olduğunu

hatırlayıp düştüğümüz yerden doğrulalım ve yola devam edelim. Ne hızda doğrulduğumuzun pek de bir önemi yok. Asıl önemli olan daha önce yaşadığımız hayal kırıklıklarının bundan sonra kuracağımız onca güzel hayali engellemesine izin vermemek!

ARALIK

Tam tamına kırk dört saat olmuş gözlerini kırpmayalı. Her balıkçı gibi senin de kaderindir uykusuz geçen geceler. Ama bu seferki uykusuzluğunun sebebi bambaşka. Aralık ayının 23'ü bu gece... On beş yıldır tekrarlanan 23 Aralık gecelerinden biri. Karanlık gökyüzünde yoldaş aldığın şimal yıldızının altında, denizin tam orta yerinde, gözünü hiç kırpmadan göğe bakıyorsun. Hâlâ ümitlisin! Dev zeplinin taşıdığı uçan gemiyi bu sefer kesin göreceksin. Sabaha karşı artık yavaş yavaş umudunu yitirmeye başlarken iyot kokan serin rüzgâr, o tanıdık sesi kulağına taşıyacak inceden: "Bekle baba. Lütfen bekle. Göreceksin..."

Aralık ayı zordur denizde. Rüzgâr öylesine sert eser ki, bedeninde çıplak kalan her nokta, tenine ateş düşmüş gibi alev alev yanar. Doğru düzgün sarıp sarmalayamazsın da kendini ağla, oltayla uğraşırken. Dengede durmaya çalışırsın. Balığı beklerken bu sefer de hareketsizlikten buz keser elin, ayağın, burnun, kulağın... Boyuna sardığın kaşkol olsa da olur olmasa da. Gözyaşının bile donacağından korkarsın öyle anlarda. Her seferinde 'bundan daha fenası olamaz' dediğin lanet bir soğuk olur. Bir de bazen yüzünü

bir sağdan bir soldan tokatlayarak yağın kar fırtınası çıkar ki, işte o zaman kaçacak yer ararsın denizin ortasında, ama nafile.

Ali'ni balığa ilk çıkarışın da böyle soğuk bir güne denk gelmişti.

“Haydi kalk bakalım miço, vira bismillah!” diyerek uyandırmıştın onu henüz gün ağarmadan. Ali, yatağından fırlayarak uyanmış, başucuna gecedten özenle yerleştirdiği, seyrede seyrede uyuyakaldığı, kutusundan henüz yeni çıkmış, güneş gibi sapsarı parıldayan balıkçı çizmelerini ayağına geçirdiğinde uzun süre aynanın önünden ayrılamamıştı. Heyecandan üzerini giyerek yatmıştı o gece. Annesinin tiz sesini duyar duymaz fırlamıştı yataktan bu sırrının ortaya çıkmasından çekinerek.

“Oğlum hadi gel, iki lokma ye. Aç gitme ki miden bulanmasın.”

“Çok yedirme hanım. Asıl o zaman kusar tekne sallayınca. Hem erkek adam o. Alışacak tekneye de sallantıya da” derken dönüp oğluna göz kırpmıştın. Sanki oğlun koca adam olmuştu da erkek erkeğe bir sır paylaşıyordunuz. İşte o zaman Ali gururla omuzlarını yukarı kaldırmıştı. Dünyalar onun olmuştu. O sabahki bir saniyelik göz kırpmaya hareketinden mi, şeker sarısı çizmelerinden mi, yoksa martıların uçsuz bucaksız, donuk mavi denizin üzerinde yaptıkları akrobasi hareketlerinin onda yarattığı şaşkınlık ya da ağa takılan yüzlerce hamsinin çırpınırken oluşturdukları gümüş rengi pırıltıların sihrinden mi bilinmez ama o gün, o buz gibi havada, küçük Ali hiç ama hiç üşümemişti.

Derginin birinde görüp kestiği gemi resmini, tekneye asabilir mi diye sormuştu sana. ‘Tamam’ cevabını verdiğinde sevinçten nasıl da havalara uçmuştu. Bir yandan dümenin olduğu bölmeye resmi büyük bir özenle yapıştırırken diğer yandan nefes almadan resmin üzerindeki gemiyi anlatmıştı:

“Bak baba, zeplinlerle taşınan bu uçan gemi resmini 2000 yılında hayatın nasıl olacağını hayal eden bir ressam yapmış. Hem de ta 1910 yılında. Adı da Villemard’mış.”

Bunca şeyi nasıl öğreniyor diye ona gurur ve sevgiyle bakmıştın. Ali yaşından beklenmeyen çocuksu bir saflıkla sormuştu arkasından:

“Baba, 2000 yılına çok az kaldı. Sence de böyle uçan gemiler olacak mı?”

Sen, henüz böyle bir teknoloji için çok erken olduğunu söylediğinde yüzü kısa bir an için asılmış ama sonrasında hemen gülümseyerek yeni bin yılın başlangıcında hayallerini, yapacağı şeyleri heyecanla, arka arkaya sıralayarak yol boyunca anlatıp durmuştu.

Kasabaya döndüğünüzde tuttuğun balıkları ayıklarken seni pürdikkat izlemişti. Her hareketini hayranlıkla zihnine kazırken bir anda fark etmişti ellerinin koyulaşmış rengini.

“Baba”

“...”

“Baba, benim ellerim neden beyaz, neden seninkiler gibi değil?”

“Balıkçıların elleri böyle olur. Güneş ışığı yakar derimizi. Sertleştirir. Erkek adamın kösele gibi olur teni yaşlandıkça. Ne üşürüz biz ne de canımız yanar. Senin de olacak merak etme” demiştin ona kafanı yaptığın işten kaldırmadan. Ali, senin ne demek istediğini tam anlamamış ama sevinmişti. Erkek adam olacaktı sonuçta. Gülümseyip devam etmişti seni izlemeye.

Artık soğuk daha az işliyor kösele gibi sertleşmiş derine. Sabah oluyor nihayet... Aralık ayının sabahlarını oldum olası sevmezsin. Puslu kış güneşinin bulutların arkasına korkakça saklanmış soluk ışık huzmelerini, sarılmaya mecali kalmamış, zoraki yeryüzüne kavuşmaya çalışan ince uzun kollara benzetirsin.

Esen rüzgâr, uykusuzluğun da verdiği derin bir ürpertiyle içini daha bir farklı titretti o sabah. 24 Aralık 1999... Koca bir bin yılın son ayı. Kapıyı vurup evden çıktığın bir günün sonrasındaki ilk sabah... Balıkçı evlilikleri zor olur dersin hep. Gecenin gündüzün belli olmadığı bir düzensizlik olur hep bu evlerde. Her zaman olduğu gibi herkesin yatmaya hazırlandığı saatte sen denize çıkmaya hazırlanıyordun o gece. Sabah gün doğarken ağı atıp öğlen toplanan gerekiyordu.

“Bu akşam gitmesen Bahri. Oğlan ateşler içinde yanıyor. Görmüyor musun? Ne yaparım ben havale falan geçirirse?” demişti dokuz yıllık karın Gül. Geç evlenmiştin. ‘Yolun yarısını geçtik. Artık evlenmek lazım!’ diyerek yaptığın aşksız bir evlilik... Sevmiştin zamanla karını. Yemyeşil gözlü, açık kestane saçlı, teni pamuk gibi beyaz, güzel bir Karadeniz kızı. Sessiz, sakın, çok da ağırbaşlı. Evlenir evlenmez Ali’yi doğurmuştu sana.

Çakmak çakmak yanan gözleriyle tavana yarı baygın bakan oğlunun salonun ortasındaki döşemede yatan minicik bedenine baktın. Elinden bir şey gelmiyordu. Öfkeliydin, kendini her çaresiz hissettiğinde yaptığın gibi başladın bağırmaya:

“Çocuktur. Ateşlenir. Sirkeli su yap boynuna, koltuk altlarına. Geçer. Sabaha bir şeyi kalmaz!”

“Bahri, oğlan kötü... Bak iki gündür ateşi düşmüyor. Allah’ını seversen bırakma bizi bu gece!”

“Bırakmayayım da napayım? Kim ekmek getirecek bu eve? Bu çocuk ne yiyecek?” deyip fırlatıp atıverdin elinde tuttuğun sandviçi. Kapıyı çarptın çıktın.

Korkak sabah güneşi ortalığı aydınlattığında hatanı tüm açıklığıyla ortaya çıkarıp bir tokat gibi yüzüne vurmuştu. İçinde aniden peydahlanan sıkıntıyla ağı nasıl attın, öğlene kadar nasıl bekledin

bir sen, bir de Allah biliyor ya! Son dokuz senedir karaya yaklaşırsen yeşilin türlü tonundan oluşan dağ, tepe manzarasının hemen önünde, ilk önce boncuk mavisi perdeli evini görürdün. Bu sefer de gözün maviyi ararken kendi kendine söylendin:

“Karaya adım attığım anda koşarak eve gireceğim. Oğlumu bağrıma basacağım. Acaba Gül hala...”

Tekne yavaş yavaş kıyıya yaklaşıyor aman sen halen evini seçmiyordun. Yolunu kaybetmiş gibi önündeki pusulaya baktın. Her zamanki yönündeydi. Biraz daha dikkatli baktığında ileride bir güruhun toplanmış olduğunu gördün. Mavi perdelerin süslediği camlar kararmış, damın üzerine sisli bir hare çökmüş, kapı, baca, pencereler duman kusuyordu. Gerçeği fark ettiğinde yüreğine inen acıyla dümene sımsıkı kenetlenmiş parmaklarını açamadın. Boş bakan gözlerinden ise yaşlar süzülüyordu...

Kıyıya yanaşır yanaşmaz koşar adımlarla tepeye çıktın. Kala-balığı yararak evinin önüne vardığında pamuk beyazı teni siyah islere bulanmış, saçlarının büyük bir bölümü yanmış karınla göz göze geldin. Sana bir düşman gibi bakan, feri gitmiş o yeşil gözleri o günden sonra bir daha da hiç görmedin...

Sonrasında anlatılanları bir hikâye dinler gibi susarak dinledin. Karının tüm ısrarlarına rağmen onları yapayalnız bıraktığın o gece sabaha kavuşurken sobadan sıçrayan kıvılcımla ani bir yangın çıkmış. Sabah rüzgârından destek alan alevler bir çırpıda evin her yanını sarmış. İki gecedir doğru düzgün uyuyamamış karın dalmış olduğu ağır uykusundan uyandığında yatağın yanındaki kütüphanenin Ali'nin üzerine devrildiğini görmüş. Koşmuş bir umut o tarafa. Denemiş... Denemiş... Defalarca kez, ta ki nefesi kesilip oracıkta yığılıverene kadar...

O gün bugündür her sene 23 Aralık gecesi denize açılıyorsun. Oğluna da, seni terk eden karına da artık bir daha kavuşamayacağını çok iyi biliyorsun. Ama emin olduğun tek bir şey var; Ali'nin uçan gemisini taşıyan o kocaman zeplini, ömrün son bulmadan bir gün ufuklarda göreceğin... Onun için bekliyorsun. Bıkmadan, usanmadan...

Yas

"İnsan unutmuyor, ama içinize boş bir şey yerleşiyor."

Roland Barthes, *Yas Günlüğü*

Barthes'ın annesinin kaybı ertesinde yaşadığı yas sürecinde "boş bir şey" diye tanımladığı duygu durumu aslında çok derin ve tarifi zor bir keder halidir. Ölümün yol açtığı kayıp ve yoksunluğa karşı ölen kişinin sevenleri ve yakınlarının gösterdiği duygusal tepki sürecine "yas" denir. Bu süreç aslen ölümle özdeşleştirilmiş bir zamanın tanımıdır, fakat boşanma ya da iş kaybı gibi benzer birçok ayrılık ve kayıp deneyimlerinin ertesinde eşlik eden duygular da yasta sergilenen ruh haliyle birebir örtüşür. Yasın süresi ve duyguların dışavurum şekli kültürlerarası değişkenlik gösterdiği gibi bireysel de bir süreçtir. Yası yaşama şeklinin bir standardı yoktur. Durumu sakın bir şekilde, minimum tepkiler sergileyerek kabullenmeden, günlük yaşama dair tüm işlevlerin neredeyse yitirildiği ve hatta kendi hayatına kast edebilecek boyutta ciddi bir dışavuruma kadar farklı tepkiler görülebilir.

Yas bireyden bireye farklılık gösterse de süreç zarfında görülen bazı ortak semptomlar şunlardır:

Duygusal: Üzüntü, öfke, suçluluk, çaresizlik, depresyon, ümit kaybı, isteksizlik, korku, şok.

Bilişsel: İnanmama, dikkat dağınıklığı, ölüme dair saplantılı düşünceler, intihar düşüncesi, unutkanlık, kötü rüyalar, halüsi-nasyonlar.

Davranışsal: Abartılı davranışlar (çok sık mezar ziyaretleri, krizler vb), kaçınmalar (mezara gitmeme, ölen kişiye ait anılardan uzaklaşma vb), yeme problemleri, madde (alkol, uyuşturucu vb) kullanımı, kaybedilen kişi yaşıyormuş gibi davranma.

Fiziksel: Boğazda yumru hissi, kalpte sıkışma ve çarpıntı, yor-gunluk, nefes darlığı, uyuşmalar, dış uyaranlara (ışık, ses, sıcak, soğuk vb) karşı aşırı hassasiyet, uykusuzluk, iştahsızlık.

Yas ve Yas Tutmak kitabının yazarları Elisabeth Kübler-Ross ve David Kessler yas sürecini beş evreye ayırmıştır. Bu evrelerin her biri farklı birer aşama olarak tanımlansalar da, yaşanma sıraları kişiden kişiye farklılık gösterir ve her zaman düz bir çizgide iler-lemmez. Süreç boyunca bir aşamadan diğerine atlamak, daha sonra yeniden bir öncekine geri dönmek mümkündür.

İnkâr: Genelde yas sürecinin ilk aşaması olarak kabul edilen bu evrede, yaşanan şokla beraber ayakta kalabilmek için ölüme bağlı yaşadığımız kaybı sanki hiç olmamışçasına reddederiz. Hayat bir anda tüm anlamını yitirdiği gibi bu şekilde yaşamaya nasıl devam edebileceğimizi bilemez bir haldeyizdir.

Bu aşamayı tanımlayacak cümle: “Hayır, bu benim/bizim/onun başı/ma/mıza/na gelmiş olamaz!”

Öfke: Yas sürecinin en ağırlıklı duygularından biri öfkedir. Tezat gibi görünse de aslen iyileşme sürecinin önemli bir parçasıdır. Bu aşamadaki öfke, derin keder duygusunun form değiştirmiş halidir ve sınırı yoktur. Öyle ki, öfkemizin hedefi yakın çevremizden, kaybettiğimiz kişinin kendisine kadar geniş bir alanı kapsar. Yaratana, yaşamı sorgularız.

Bu aşamayı tanımlayacak cümle: “*Neden ben/biz/o?*”

Pazarlık: Pişmanlık ve suçluluk duygusunun ağır bastığı bu evrede gerek bulunduğumuz ana gerekse geçmişe yönelik pazarlık halindeyizdir. Yaşadığımız acıya dair bile bir anlaşma yapma çabası söz konusudur.

Bu aşamayı tanımlayacak kelime: “*Keşke!*”

Depresyon: Dünyadan elimizi eteğimizi çeker, hiçbir şeyden zevk almamız. Yoğun bir boşluk söz konusudur. Yaşadığımız acı, sonunu göremeyeceğimiz kadar yoğundur. Önemli bir evredir çünkü kaybımıza bağlı olarak içinde bulunduğumuz bu depresif duygu durumu hastalık değil aksine yas sürecinin sağlıklı bir unsurudur.

Bu aşamayı tanımlayacak cümle. “*Çok üzgünüm!*”

Kabul: Sevdiğimiz artık yok olduğu gerçeği bir tokat gibi yüzümüze çarpar. Yeni gerçeğimiz artık budur ve kabul etmekten başka bir çaremiz yoktur. Sevdiğimiz kişinin olmadığı bu yeni hayatta yaşam düzenlemeleri yapmaya başlarız. Zor bir dönemdir. Hayata devam ediyor olmak ihanet ediyormuş gibi hissettirir.

Bu aşamayı tanımlayacak cümle: “*O artık yok!*”

Yas, kayıpla baş etmede önemli bir araç olduğundan dolayı, yas tutmak yaşanması gereken doğal ve sağlıklı bir süreçtir. Bu dönemde psikolojik destek alınması son derece faydalıdır. Yaşan-

mayan, ertelenen, baskılanan yaslar çok daha derin yaralar açar. Kişinin yaşamına sağlıklı bir biçimde devam edebilmesi için yas sürecini tamamlaması gerekir. Süreci tamamlamak demek sevdiğimiz kişiyi unutmak demek değil, eşlik eden duygularla (üzüntü, öfke, acı vb) baş etmeyi öğrenerek bu kaybı kabullenmek ve kişinin yokluğundaki yeni yaşantımızı sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmek demektir.

CANLI AYNA

Sol kaşımızın kavisinden, sağ ayağımızın serçeparmağının üzerindeki minik bene kadar tıpatıp aynı ama karakter olarak bir o kadar farklıyız ikizimle. Ben sakın ve geçimliken, o hırçın ve kavgacı; ben dengeli ve sessizken, o hem tutarsız hem de gürültücüdür. Bazı günler onu hiç görmek istemesem de ısrarla dibimden ayrılmaz, bazen de en ihtiyacım olduğu zamanlarda sırra kadem basar. Tıpkı şimdi olduğu gibi...

Ona olan hislerim karmakarışık. An geliyor varlığına tahammül edemiyorum, an geliyor onsuz yapamıyorum. Yapamıyorum çünkü aslında benim sıkıcı ve tekdüze yaşamımın en renkli ve hareketli anlarını genelde hep Sezer'le yaşarım. Küçükken de beraber çok eğlenirdik. Karşılıklı durup birbirimizin hareketlerini taklit etmeye çalıştığımız 'Canlı Ayna' diye bir oyunumuz vardı mesela. Bu oyunda en önemli kural gülmemektir çünkü üç defa gülen yenilmiş sayılırdı. Yaptığı yüz ifadeleri öyle saçma sapan olurdu ki ben dayanamayıp kahkaha atardım, böylece genelde kazanan o olurdu. Kazanmayı sevdiği için yalnız kaldığımız çoğu zaman Canlı Ayna oynayalım diye tuttururdu. Ben de ona hiç hayır demezdim. Aslında ben kimseye hayır diyemem. Bazen hiç yapmak

istemediğim şeyler olsa bile eninde sonunda kabul ederim. On üç yaş doğum günümüzde olduğu gibi...

“Tezer, bir şey isteyeceğim senden ama sakın hayır deme!”

“Ne zaman hayır dedim sana? Yine ne isteyeceksin?”

“Saçımı kulak altı kesmek istiyorum ben.”

“E, git kestir. Bana ne?”

“Sen de kes!”

“Ben asla kesmem. Annem öldürür sonra.”

“Ama o zaman aynı olmayız. Ne olur sen de kessen? Zaten uzar hemen” deyip dudak bükerek odasına gitmiş sonrasında ne yapıp edip kandırmıştı beni. Aslında ben nasıl kandırdığını şimdi gayet iyi hatırlıyorum. O yıl takdir almadığım için annem beni arkadaşlarımla önünde azarlamış, küçük düşürmüştü. Sezer bana o zaman ne kadar üzüldüğümü ve annemin uzun saç merakını hatırlattı. İlk önce bağlantıyı kuramadım. Sonra, eğer saçımı kessem benim de annemi aynı şekilde üzeceğimi, böylece ödeşmiş olacağımızı söyledi. Beni arkadaşlarımla önünde rezil ettiği o günden beri içimde anneme karşı bastırdığım öfke gözümü kararttı. Fotoğraf çektireceğimiz o gün, sırayla aynanın karşısına geçip upuzun saçlarımızı kör bir kâğıt makasıyla kulak altı kısalığında kestik. En başta tereddüt etsem de sonrasında eğri büğrü kesilmiş olmasına rağmen hoşuma giden yeni saç modelimle kameraya hiçbir şey yokmuş gibi poz vermiştim. Sezer her zamanki tutarsızlığıyla fotoğraf çektirmemek için içeri kaçmış, göz önünde ben olduğum için de annem hem saçlarımı kestim hem de bütün fotoğraflarda kameraya garip garip baktım diye beni bir kere daha çok ama çok azarlamıştı.

Hayatımda Sezer’in varlığı hem iyi hem de kötü. İyi, çünkü kendimi sıradan, sıkıcı ve korkak bulduğum zamanlarda, benim

bir gramına sahip olmadığım cesareti, çılgınlığı ve hatta bazen isteyip de yapamadığım tüm kötülükleri gerçekleştirebilen bir ikizimin var olduğunu düşünmek beni kısa bir süre de olsa güçlü ve iyi hissettiriyor. Kötü, çünkü bazen başını öyle fena belaya sokuyor ki bundan ben de ister istemez payımı alıyorum. Ödevimi mahvettiği gün mesela. Benim elimi attığım her işin en mükemmelini yapmak gibi bir takıntım var. Sezer ise bu konuda da benim tam tersim. Kıyamet kopsa oralı olmaz. Bir keresinde beraber yaptığımız ama benim çok içime sinmeyen dönem ödevimizin üzerine koca bir bardak kahve dökmüştü. Aslında sonucundan memnun olmadığım için o ödevi teslim etmeyi zaten pek istemiyordum ama ödevin üzerine kahve dökmek apayrı bir şey. Bence bilerek yaptı. Olayın ertesinde ben kriz halinde ağlar-ken Sezer masanın diğer ucuna çektiği sandalyesinde oturup kocaman açtığı gözleriyle neden ağladığıma mana veremedi beni hayretle izleyip kılını dahi kıpırdatmamıştı. Bu arada kahveyi döken o olsa da anneme ve öğretmene hesap vermesi gereken yine ben olmuştum. Genelde hep öyle olurdu. Daha bunun gibi o kadar çok olay yaşadık ki! İşte böyle zamanlarda, ayrılmaz bir parçam olmasına rağmen ona bir saniye bile tahammül edemem ve sonsuza dek yok olmasını isterim.

Mezuniyetimizden bir ay önce üniversiteden ortak bir arkadaşımızın evinde vereceği yılbaşı davetine gidecektik. Sezer o gün saçlarını açık bırakmak istediğini söyledi. Ben de biraz farklı olalım diye toplamaya karar verdim. Oldum olası birbirimizin saçlarıyla uğraşmayı çok severdik. Topuzumu yapması için Sezer'in önüne oturduğumda tuvalet masasının aynasından beni dikkatle süzdüğünü fark ettim.

“Zayıfladın mı sen?”

“Evet, bir iki kilo vermişim.”

“Belli. Avurtların çökmüş baksana. Neden kilo verdin peki? Rejim de yapmıyorsun!”

“Yok canım, ben ne zaman yaptım rejim? Ama bu ara geceleri çok terliyorum. Biraz da halsizim. Ne bileyim belki de gribal bir şey geçiriyordumdur.”

Genelde ne diyeceğini bilemediği zamanlarda yaptığı gibi sol omzunu ‘Bilmem ki, olabilir’ ya da ‘Peki, öyle olsun’ der gibi hafif yukarı kaldırıp indirdi. Saçımı tepemde toplamak için her iki elini de boynuma koyduğunda biraz duraksadı. Sol elinin avuç içiyle boynumu yoklamaya başladı. Daha sonra yeniden durdu ve bu sefer de sanki bulduğu noktayı kaybetmek istemiyor gibi başparmağını bir yerde bastırarak sabitledi. Bunu yaptığında canım acıdığı için boynumu aniden sağa doğru çektim. Aynada göz göze geldik. Çoğunlukla umursamaz bakan gözlerine bu sefer yoğun bir endişe bulutu çökmüştü. Ya da bana öyle gelmişti.

Partiye adım attığımız andan itibaren Sezer küp gibi içmeye başladı. Yalnız kalmasın diye ona ayak uydurmaya çalışayım derken ben de hayatımda içmediğim kadar votka içtim o gece. Partinin sonunda Sezer, yakın arkadaşımız Oya’nın sevgilisi Yiğit’le öpüştü. Hem de herkesin gözünün önünde. O günden sonra hayatımızda her şey allak bullak oldu. Oya ikimizle de ilişkisini kesti. Arkadaşımı kaybettiğim için günlerce ağladım. Sezer’in ne yüzünü görmek ne de sesini duymak istiyordum. Bu arada gitgide daha fazla ve hızlı bir şekilde kilo vermeye başladım. Üzüntüden zayıfladığımı düşünürken acı gerçeğe çok çabuk yüz yüze geldik. Doktorlar hastalığımı bir çeşit kan kanseri olan ‘Non-Hodgkin Lenfoma’ olarak teşhis ettiler. Derhal tedaviye başlandı. Tedavi-

ye olumlu yanıt aldığımızı düşündüğümüz ilk iki ayın sonunda hastalık yeniden nüksetti. Kanser tedavisinde bu gibi durumlarda ilik tedavisi yapıldığını, önerilen en garantili işlemin de ‘Sinjeneik nakil’ olduğunu öğrendik. Yani hastanın tek yumurta ikizinden alınan iliğin hastaya nakledilmesi işlemi...

Doktorun muayenehanesinden çıktığımızda annem ağlamaktan kızarmış gözleriyle boş boş bakıyor, babamın ağzını bıçak açmıyordu. Bense mutluluktan havaya uçacakmış gibi hissediyordum. Annemle babamın bana göre son derece abartılı gelen bu tepkilerine duyarsız kalamadım. İkisinin ortasına geçerek kollarına girdim, niyetim espi yaparak ortama sinmiş yas havasını kaldırmak ve benim bir ikizimin olduğunu onlara hatırlatmaktı.”

“Baba, drama yaratmada annemin üstüne yok. Sen biraz gül bari” derken yüzümü yüzüne yanaştırdım. Göz göze gelmeye çalışırken babamın da gözlerinin kızarmış olduğunu gördüm. Cevap vermeden alınma bir öpücük kondurdu. “Üzülme bu kadar, sonuçta Sezer var. Doktorun dediklerini duymadınız mı? İkizden alınan iliğin nakliyle bu hastalığın iyileşme oranı yüzde yüze yakınmış. Hadi gülün biraz!” Döndüm anneme baktım ve o anda babamla bakıştıklarını gördüm. Annem yeniden ağlamaya başladı. Boşa konuşuyor gibi hissettim. Sezer’in o an yanımda olmamasına da sinirlendim. Kollarından çıktım. Koşar adımlarla arabaya doğru yürüdüm. Yol boyunca somurttum, eve gidene kadar tek kelime bile etmedim.

Tedavimin evden yürütülmesi artık zor olduğu için yaklaşık iki hafta önce hastaneye yatırdılar. Sezer halen yok. Neden gelmediğini, nerede olduğunu anneme ya da babama soramıyorum. Zaten ikisi de ruh gibi. Daha fazla üzölmelerini istemiyorum. Hemşire-

lere birkaç kere kardeşimin neden gelmediğini sorduğumda cevap vermeyip bana acıyan gözlerle baktıkları için artık onlara sormayı da bıraktım. Odada yalnız kaldığım geceler gözüm kulağım hep kapıda. En ufak bir tıkırtıda irkilip heyecanlanıyorum. Gerçekten çok özledim kardeşimi ve ona ihtiyacım var...

İşte o yüzden bu el aynasını istedim hemşirelerden. Kendime baktıkça onu görmüş gibi olacağım için az da olsa hasretimi gide-rebilirim diye düşünüyorum.

Yattığım yerde aynayı yavaşça yüzüme doğrultuyorum. İşte orada. Kafasına taktığı minik kırmızı çiçeği desenli pembe bandanasıyla ufak bir kız çocuğuna benziyor. Soluk yüzüne rağmen halen seçilen çilleri ve yeşil gözleri ile beni avutmak istercesine kocaman gülümsüyor. Onu kaybetmemek için aynayı sıkı sıkı tutuyorum. Bandanasını sıyırdığında tamamıyla tıraş ettirdiği kafasını gördüğümde gözlerimi kocaman açıyorum. Tam “Ne yaptın sen?” demek üzereyim ki takınabileceği en ciddi ifadeyle işaretparmağını dudaklarına götürüyor ve hastane duvarlarına asılan o meşhur hemşire tablosundaki pozu yaparak susmamı işaret ediyor. “Hadi” diyor, sonra bana gözüyle, “Hadi, sen de yap.” Canlı Ayna oynamaya başlıyoruz. Boşta kalan elimi hafifçe kaldırarak işaretparmağımı dudaklarıma götürüyorum ben de, Sezer’in yaptığı hareketi taklit etmeye çalışarak. Bu sefer amacı beni güldürerek kazanmak değil. Anlıyorum. Sonra var gücüyle bir kere daha gülümsüyor. Bilerek kaybediyor oyunu. Yıllar sonra ilk defa ben kazanıyorum. “Bu savaşı da kazanacaksın!” diyor bana, aynadaki görüntüsü gittikçe silikleşirken.

Tam o sırada gözlerim odanın aralık kapısından beni seyreden doktorumun umut dolu bakışlarına kenetleniyor. İçimde sessizce bekleyen yüzlerce kelebek aynı anda kanatlanarak havalanıyor...

Alter-Ego (Diğer-Ben)

“Düşünceme göre, insanın bu iki yanı ayrı ayrı yaşayabilseler, hayatlarının bütün çekilmez tarafları ortadan kaybolup gidecek ve bu ikiliden günahkâr olanı, namuslu ikizinin isteklerinden ve vicdan azabından kurtulmuş halde kendi yolunda ilerleyecekti.”

Robert Louis Stevenson, *Dr. Jekyll ve Mr. Hyde*'in Tuhaf Hikâyesi

Yaşadığı toplumun katı ahlak kuralları çerçevesinde olabildiğince erdemli ve kusursuz bir hayat süren Dr. Henry Jekyll, benliğinde barındırdığı ama çevresi tarafından kabul edilmesi asla mümkün olmayan kötü yönlerini artık daha fazla bastıramamaktadır. Yaradılışı gereği sahip olduğu bu olumsuz özelliklerini rahatça sergileyeceği yeni bir kimliğe ihtiyaç duyar. İşte bu noktada mesleğini kullanır ve gayri etik bir yöntem keşfeder...

Hikâyenin devamını çoğumuz biliyoruz: Dr. Jekyll özel olarak formüle ettiği iksirini içtiği zamanlar ahlaki kalıplara uyum sağlama uğruna içinde bastırdığı tüm olumsuz duygularını özgürce yaşayarak dile getirebildiği bir yaratığa dönüşebilmektedir. Edward Hyde isimli bu kötü yaratık kısa zaman içerisinde Dr. Jekyll'in “diğer-ben”i haline gelir.

“Dr. Jekyll ve Mr. Hyde”in Tuhaf Hikâyesi”, arzulanan ama sahip olunamayan birtakım kişilik özelliklerinin atfedildiği ikinci kimlik olarak tanımlanan “alter-ego” olgusunu en iyi işlemiş edebi eserlerden biridir. Alter-ego, kişinin kendi içinde yarattığı bir “diğer-ben” yani bir nevi “alt-kişilik”tir. Yaratılan bu diğer-ben gizli ve özeldir. Tıpkı çocuklukta sahip olunan hayali arkadaş gibi güvenilir bir müttefikdir. İhtiyaç duyulan zamanlarda ortaya çıkar ve günlük ha-

yatta, var olunan çevrede kabul görmeyecek her tür davranış onun üzerinden sergilenir, yasak olan ya da tepki görecek tüm duygular yine onun üzerinden yaşanır. Kişinin kendisine dair neredeyse kendinden dahi gizlediği her şey alter-ego'sunda rahatça barınır.

Her ne kadar benzerlik gösterse de alter-ego, Dissosiyatif Kimlik (Çoğul Kişilik) Bozukluğu'nda var olan kimlik bölünmesinden farklı olarak kişinin kendi seçimiyle, bilerek yaratılmış, bölünme yerine bütünlüğü hedefleyen tek bir kimliktir. Yani kişi yarattığı diğer-ben ile kendinde eksik gördüğü, ifade edemediği, tamamlayamadığı tüm özellikleri bir araya toplayarak kendine benzeyen diğeri ile bir bütünlük sağlamayı arzu eder. Böylece var olan asıl özelliklerini muhafaza edebildiği gibi normal şartlarda sadece fantezi boyutunda yaşaması mümkün olan dürtülerini de yarattığı diğer-ben'e entegre ederek yaşar. İşte bu ikinci ben, özgürlüğünün de simgesidir aynı zamanda.

Benzer ama karşıt her iki olguda olduğu gibi alter-ego'nun da bir müddet sonra asıl kimlikle tezat düşerek kontrol dışına çıkması ve giderek tehlikeli bir hale dönüşmesi ihtimali vardır. Dr. Jekyll ve Mr. Hyde'ın ilişkisinde de bu gidişatı adım adım izleriz. Hedeflediği iyi/kötü ayrımının baş döndürücü etkisine kapılarak içinden geldiği kadar kötülük sergileyen Doktor, bir müddet sonra işlerin çığırından çıkmaya başladığını fark eder. Fark eder ama artık çok geçtir. Kötü olan diğer-ben kontrolsüz bir seyirde güçlenmiş, Dr. Jekyll asıl ve iyi yanından yavaş yavaş uzaklaşarak kötü olan ikinci yanıyla bütünleşmiş ve nihayetinde alter-ego'suna yenik düşmüştür. Mağlup olduğu bu savaşta kendi yarattığı canavarı sonsuza dek yok etmek için artık tek bir yolu kalmıştır: Yok olmak!

ODA

Bir hafta sonra beraberliğimizin birinci senesi dolacak Yavuz'la. Genellikle kadınlar yıldönümlerinde sevgililerinden yüzük, kolye, çanta gibi şeyler beklerken, benim isteyeceğim şey bambaşka olacak. Evinde kilitli tuttuğu o odayı açmasını ve içinde ne gizlediğini bana göstermesini isteyeceğim. Neden kilitli ya da içinde ne var diye sormayacağım bu sefer. Sadece açmasını söyleyeceğim. O kadar! Peki ya kabul etmezse? Ona, o zaman bakarım.

Yavuz bana ilk gördüğü anda âşık olduğunu söylese de ben âşık olarak başlamadım bu ilişkiye. Etkilendim sadece. Garip bir tesadüf bir araya getirdi bizi. Garip çünkü bizim tanışmamız romantik aşk filmi karelerinden çok ama çok uzak oldu. Kendimizi karakterin yerine koyup salya sümük izlediğimiz filmlerdeki esas kız ve esas oğlan sahaflarda, mahalle kafelerinde, barlarda tanışırken biz çilingirde tanıştık. Çilingir!...

Dışarı çıkmayı çok sevmiyorum ben. Pek arkadaşım da yoktur zaten. Çilingire gitmem gereken o gün de dışarı çıktığım nadir günlerden biriydi. Bilenmiş anahtarlardan çıkan tozların metal kokuttuğu dükkândan içeri girdiğimde, çilingirin karşısında duran, bir eli cebinde, diğer eli havaya inip kalkan, hafiften göbekli, kulakları üstündeki birer karış saç saymazsak kafası kel denebi-

lecek kadar açık, kısa boylu bir adamla çilingirin, tartışma olup olmadığını tam kestiremediğim diyaloglarının ortasında buldum kendimi. Öksürmemi duyar duymaz adam, çilingirle beraber aynı anda kafasını benden yana çevirdi. Göz göze geldik. Daha sonra önünde sıkıntıdan süklüm püklüm duran ufak tefek çilingire döndü ve bir patron edasıyla buyurdu:

“Hanımefendiyle ilgilen sen şimdi. Acildir belki işi.”

“Yok yok, rica ederim. Asıl ben sizin görüşmenizi böldüm. Beklerim ben.”

Bazen kibar olayım derken böyle aciz bir şekle bürünürüm. Yine öyle yapmıştım.

“Rica ederim. Bizimkisi rutin bir iş, acil değil. Siz önden buyurun lütfen.”

“Peki öyleyse. Ben bir servis rica edecektim. Ne zaman müsait olursunuz?”

Soruyu sormamla beraber dalıp gitmişim. Birinden etkilenmediğim zaman hep böyle olur, o an bulunduğum ortamdan adeta uzaklaşıyorum. Yine öyle oldu. Kibarlığından mı nedir, etkilenmiştim bu kel kafalı, koca göbekli adamdan. Kendime geldiğimde gözlerim çilingirin parmakları arasında minik minik yoğunluğu mavi önlüğüne takıldı.

“Şimdi müsaitim ama...”

“Tamam o zaman, hemen gidelim mi?”

O gün, o dükkândan çıkarken bu adamı bir daha göreceğimden emindim...

Gerçekten de yaklaşık bir hafta sonra, taksiden indiğimde, oturduğum sitenin kapısında onunla burun buruna geldik. Meğerse komşuymuşuz. Önceleri, Yavuz adındaki bu adamı sadece biraz daha fazla tanıma isteğimle başlayan görüşmelerimiz,

kısa sürede ilişkiye dönüştü. Hafta sonu bazen şehir dışına çıkıyor, bazen şehirde kalıyor, hafta içi çoğunlukla onun evinde, bazen de bende buluşuyor, yemek yiyip film seyrediyorduk. Benim insanlara güven sorunun var ama Yavuz'u tanıdıkça ona güvenmeye başladım. Görünüşte gayet sıradan bir ilişkiydi ama sıradan gözükken ilişkimizde, sessiz sedasız varlığı ile ortamıza çöreklenmiş, büyük bir gizem vardı. Öyle ki, zaman içinde bu beraberlik adeta üçlü bir ilişkiye dönüştü. Aslında ikimizin de varlığından haberdar olduğu ama kendi aramızda asla bahsi geçmeyen gizli bir sevgili gibi. Yavuz, ben ve oda...

Dıştan bakıldığında kapısının rengi ve şekli itibariyle diğerlerinden hiçbir farkı olmayan bu alelade odanın tek özelliği, kapısının her daim kapalı oluşuydu. Karanlık ve dar koridora girer girmez soldaki ilk kapı. Dolayısıyla bazen birkaç defa önünden geçmek zorunda kalıyor, her seferinde yan gözle bakıyor, kimi zaman kapı koluna hafifçe dokunuyor, bazen de kulağımı dayıyordum. Yavuz'la ilişkimizin henüz çok yeni olması, biraz da o evde çok fazla vakit geçirmemiş olmanın verdiği yabancılıkla odanın içinde ne olduğunu, kapısını neden sürekli kilitli tuttuğunu bir türlü soramıyordum. Konunun aramızda ilk defa konuşulması, beraberliğimizin yaklaşık ikinci ayına denk geldi. Bir hafta sonu yaptığımız rakı, balık dönüşü kafalarımızın hafif çakırkeyif olduğu bir bahar akşamıydı. Hani her şeyin harika gittiğini hissettiğin tozpembe zamanlar olur ya, işte öyle bir hissiyatla eve gelmiştik. Yavuz, kahvelerimizin yanında içeceğimiz konyaklar elinde salona girdiğinde, içimde tuttuğum nefesi bırakarak girdim konuya.

"Yavuz, çok mutluyum ben bu gece ama ne zamandır kafamı kurcalayan bir konu var!"

“Söyle böcek. Neymiş o minik kafanı kurcalayan şey?” Bu da garip mesela. Kaç erkek beraber olduğu kadına böcek der ki? Kendim ufak tefek, saçlarım uğurböceği rengi, gözlerim de siyah olduğu için onun uğurböceğiymişim ben. Halbuki böcek deyince benim aklıma her tür böcek geliyor. Hamamböceği, tahtakurusu, tespihböceği, kulağakaçan...

“Şu kapalı tuttuğun odayı çok merak ediyorum. Ne var o odada?”

Benim bu soruyu sormamla beraber bir anda grileşen çehresi asılıverdi. Tombul yanakları aşağı sarktı. Üstü ince, altı kalın dudakları aynı anda aşağıya, çenesine doğru kıvrıldılar. Burun delikleri şişti. Yuvarlamaya başladığı gözlerini gözüme dikerek, onu ilk tanıdığım gün çilingirle konuşurkenki tavrını takındı:

“Hangi oda?”

“Koridordan girer girmez soldaki ilk oda.”

“Bak böcek. Bu evde öyle bir oda yok. Nereden çıktı bu şimdi?”

“Böcek derken bile benimle dalga geçiyorsun. Kapalı kapıların altından sadece böcekler geçebilir. Sen bu yüzden bana böcek diyorsun. Şimdi de deli muamelesi mi yapıyorsun?”

Benim tepki verdiğimi görünce bu sefer sesini yumuşatarak “Sevgilim, gel istersen şimdi gezelim odaları teker teker. Gör bak, bu evde bir tane bile kapalı oda yok” dese de benim artık keyfim kaçmıştı. Alelacele kalkıp evime geldim. Bana yalan söylediği yetmiyormuş gibi böcek diyerek aşağılamıştı da. İki gün sonra aradığında daha fazla uzatmayıp barıştım. Dediği gibi bu konuyu ona bir daha hiç açmadım. Açmadım açmasına ama peşini de bırakmadım.

Bir gün kilit değiştirme bahanesiyle Sabri Usta’yı evime çağırdım. İş bittikten sonra ağzından laf alırım niyetiyle gayet samimi bir tavır takınarak aklım sıra sorguya çektim adamı:

“Sabri Usta, bizim sitede senin ikinci adresin oldu neredeyse, değil mi?”

“Ya, öyle oluyor işte arada Hanzade Hanım. Ne diyeyim ki!”

“Bak ben sana diyeyim ne diyeceğini. De bakalım bana, şu Yavuz Bey’in evindeki kilitli odanın sırrını? Ne biliyorsun o oda hakkında?”

“Hangi oda efendim?”

“Sabri Usta aramızda kalacak bak. Eminim sen biliyorsundur. Senin dükkânda karşılaştığımız o gün de kilit değiştirmeye gelmemiş miydi? Benim için önemli. Hem çok merak ediyor hem de ona yardımcı olmak istiyorum.”

“Ben bilmiyorum efendim.”

Ses tonu ve mimiklerinden Sabri Usta’nın aslında o odada ne olduğunu bildiğini ama sırf Yavuz Abi’sini korumak uğruna bana işin doğrusunu söylemediğini anladım. Akli sıra beni kandırıyor. Cebine üç beş kuruş sıkıştırma çabam dahil, hiçbir taktiğim işe yaramadı. Tek bir kelime dahi alamadım ağzından. Ser verip sır vermiyordu. Ben de bu sırrı bir türlü çözememenin hırsını Sabri’den aldım. Adamı kovmaktan beter ettim o gün.

Bir sonraki şansımı gündelikçi Fatma’dan yana kullandım. Yavuz’a, evde biraz birikmiş ütü olduğunu, benim gündelikçi kadınım da köye gittiği için, hafta içi bir gün Fatma’nın ütü yapmaya bana gelip gelemeyeceğini sormasını istedim. Yavuz’a temizliğe giden Fatma’yı daha önce birkaç kere görmüş ve tanıyor olsam da onunla, Yavuz’un yokluğunda, kendi evimde kadın kadına konuşuyor olmak çok daha farklı olacaktı.

O hafta sırf çok ütü çıksın diye tam beş makine çamaşır yıkadım. İşini yaparken ağzını bıçak açmayan bu kadını nasıl konuşturacağımı düşünürken aklıma bir fikir geldi:

“Çilingir Sabri’yi tanıyor musun Fatma?”

“Tanıyorum Hanzade Hanım. Bu siteye gide gele etraftaki bak-
kal, çakkal, esnafı da tanır olduk.”

“Geçenlerde tepemi fena attırdı benim. Sonra da üzüldüm, ses-
siz sakın adamı kırdım diye.”

“Hayırdır? Öyledir de Sabri Usta. Efendi adamdır çok. Ne hata
etti ki size?”

“Yok yok. Hata değil ama benden bir şey gizledi. Ona üzül-
düm. E, erkek tabii. Erkeği tutacak ister istemez. Beni tutacak hali
yok ya.”

“Anlamadım ki Hanzade Hanım...”

Yavuz’un evindeki kilitli odayı, Sabri’nin bu oda hakkında ser-
verip sır vermediğini benim de kızıp adamı kapı dışarı ettiğimi
birkaç basit cümleyle hızlıca anlattıktan sonra hemen arkasından
ekledim:

“Sonuçta benim ne kötü niyetim olacak? Altı üstü kadınsı bir
merak, anlarsın işte. Ne de olsa sen de bir kadınsın.”

“Anlarım tabii...”

“E anlarsan anlat bakalım, ne var o odada? Onca zamandır
temizliğe gidiyorsun Yavuz Bey’in evine, öyle değil mi? Elbet bir
gün girmişsindir içeriye temizlemek için.”

“Gidiyorum gitmesine de Hanzade Hanım, benim bildiğim o
evde kapısı kilitli bir oda yok! Ben tüm odaları tertemiz yapıp çı-
kıyorum.”

“Bak Fatma, Sabri de böyle yaptı. Erkektir, onun sırrını sak-
lıyor dedim. Ama biz kadınız, birbirimizi anlarız demedik mi az
önce? Bu yaptığın ayıp değil mi şimdi?”

“N’aptım ki ben Hanzade Hanım, öyle bir oda bilmiyorum.”

Fatma'nın beni aşağıdan yukarıya doğru süzdüğü hayret dolu gözlerini o anda oymak istedim. Sanki hepsi birden organize olmuş beni çıldırtmaya çalışıyor gibilerdi. İçimdeki merakın şiddeti, önleyemediğim bir kasırgaya dönüşmüş, önüne kattığı ne var ne yoksa her şeyi ters yüz ediyordu. Öfkemi, Fatma'nın jilet gibi ütüleyerek istiflediği çamaşırlardan çıkardım. En son hatırladığım sahne yere saçılmış gömlek, don ve tişörtlerim arasındayken hızla çarpılarak kapatılan sokak kapısının yüreğimi yerinden hoplatan sesiydi. Fatma gitmişti. Beni Yavuz'a şikâyet ettiği takdirde düşeceğim durumu düşünmek bile istemiyorum.

Sabri de, Fatma da konuşmamış olmalı ki Yavuz ilerleyen günlerde bana hiçbir şey demedi. Az da olsa rahatlamıştım fakat benim mutlak refahım, odanın gizemini çözdiğüm zaman olacaktı. Yavuz'un en yakın arkadaşı Erhan'ın bir fikri olabilirdi kesin ama ona asla soramazdım. Pek sevmedik biz birbirimizi o deli doktoruyla. Araştırmalarım kapsamında Yavuz'un telefonunu karıştırırken mesajlarında gördüm. Bir gariplik varmış bende. Öyle yazmış sevgilime. Yavuz bir yorum yazmamış Allahtan. O gün bugündür ben de yüz vermiyorum o tipsiz psikiyatra. Bilse bilse o bilir odanın içinde ne olduğunu fakat benim bilmiyor olmam onun çok hoşuna giderdi, eminim. Ona bu hazzı yaşatacağıma bu dünyada meraktan ölen ilk insan olmayı tercih ederim.

Yıldönümü yemeğimizi onun evinde yapmamızı önerdiğimde genelde bu konularda hiç yorum yapmayan Yavuz şaşırtıcı bir şekilde kutlamayı bende yapmak istediğini söyledi. Konuşacakları varmış benimle. Hayda! Ne konuşacak ki? Belki de ben sormadan o itiraf edecek gizemli odanın sırrını. Kafamda bin bir sorunun gelgitli yankılarıyla harika bir masa hazırladım sevgilime. Zaten ben böyle gergin ve heyecanlı hatta biraz da endişeli

olduğumda çok daha üretici olurum. O an hiçbir şey ve hiç kimse hızıma yetişemeyecekmiş gibi hissedirim. En mükemmeli de o zaman yaratırım.

Zil çaldı. Farklı bir adamdır Yavuz. Daha doğrusu kibar. Son birkaç aydır ev anahtarlarımızı birbirimize vermiş olsak da bana her gelişinde zile basar. Evin, herkesin özeli olduğunu düşünür. Benim de şikâyetim yok. Sebep yıldönümümüz olması mı, yoksa o gelmeden yuvarladığım iki duble viski mi bilmiyorum ama Yavuz her zamankinden çok daha yakışıklı gözüküyor bu gece gözüme. Kollarını kıvırdığı lacivert spor ceket, içine giydiği düz yaka beyaz tişörtü ve üstüne geçirdiği kotuna bakılırsa önce evine uğramış. Ayağına benim en sevdiğim el yapımı ayakkabılarını giymiş. Elindeyse ustaların taşıdığı cinsten bir alet çantasından başka hiçbir şey yok. Hediye belki cebine sığacak kadar ufak bir pakettedir diye düşündüysem de şu an önceliğim hediye falan değil. Bu alet çantasının elinde ne işi var? Kalp atışlarım çok hızlı. Hiçbir şey belli etmemek için olağanüstü gayret gösteriyorum ve başarıyorum da. Zaten o da beraberinde getirdiği çantayı, hiçbir anlamı yokmuşçasına usulca yere bırakıyor.

Yemek boyunca bedenem var olsam da ruhen orada yok gibiyim. Masada oturduğum sandalye antreye karşı olduğu için alet çantası tam görüş hizamda. Gözüm sürekli oraya kayıyor, ben gözümü diktikçe çanta da hareket ediyor gibi geliyor. Kafam karma-karışık. Yavuz'un elini bir anda omzumda hissedince irkildim. O kadar kendimden geçmişim ki yerinden kalkıp arkama geçtiğini fark etmemişim bile. Kulağıma doğru eğilip fısıldayarak "Han-zade, her şeyi biliyorum" diyor. Şarap kokulu nefesi kulağımı gıdıklıyor. Kalbim o kadar hızlı çarpıyor ki fondip yaparak içtiğim şarabın da etkisiyle bir an bayılacak gibi oluyorum.

“Neyi?”

“Başından beri her şeyi... Tüm yaşadıklarını... Bu kadar sıkıntı çekmene artık dayanamıyorum. Seni çok seviyorum ve buna beraberce bir son vermemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu konuyu bu gece çözeceğiz.”

Oturduğum yere çakılmış gibiyim. Buz kesmiş vücudum bin ton ağırlığında bir külçe olmuş, parmaklarımı bile kıpırdatamaz hale gelmişim. Konuşsana, neyi çözeceğiz diye sor hadi! Neden ağzını bıçak açmıyor? Odadan bahset. Çantayı sor. Korktun mu? Belki de sana zarar verecek. Beynimden binlerce düşünce geçiyor ama ağzımı açamıyorum.

“Bak sevgilim, beni sakın sakın dinlemeni istiyorum. Seni çilingirde gördüğüm an âşık oldum ben. Bunu sana ilk günden beri söylüyorum. Yardıma ihtiyacı olan ufacık bir çocuk gibi gözümün içine bakışın içimi dağladı. Henüz ne olup bittiğini anlayamamıştım ki sen tuttun Sabri’yi, kolundan çekip götürüverdin. Bir sonraki hafta seni, oturduğum sitenin kapısında taksiden inerken gördüğümde dünyalar benim oldu. Şimdiye kadar tanıdığım birçok kadından farklıydın. Deli dolu, çocuksu hallerin gün geçtikçe daha da çok çekti beni. Zaman içinde yaptığın tuhaflikları fark etmeye başlasam da seni bırakamadım. İlk olarak benim evdeyken antreden her geçişinde girişteki kapının koluna değip durduğunu fark ettim. Bir keresinde kulağını kapıya dayadığını gördüm. Önceleri belki sadece bir tiktir diye çok üzerinde durmadım. Sonra hatırlıyor musun, daha yeni çıkıyorduk. Balıkçıdan çakırkeyif döndüğümüz bir gece bana, evimde kilitli bir oda olduğunu, orada ne sakladığımı sorup durdun. Ben sana böyle bir oda olmadığını söyleyip, neden bahsettiğini sorup gel beraber bakalım dediğimde, birdenbire sana niçin ‘böceğim’ dedim diye kıyamet-

leri koparıp hiç yoktan bir kavga çıkartarak evden gittin. İki gün boyunca telefonlarımı açmadın. Hatırlıyorsun tüm bunları değil mi Hanzade? Evet de ki devam edeyim.”

Kafamı salladım. Başucumdan ayak parmaklarıma kadar tüm vücudumda, açık yaranın üstüne ekşi limon sıkılmış gibi bir his var. İçim cayır cayır yanıyor ama bir yandan da devam etmesini istiyorum. Kötü olduğumu anlayınca, pelteleşmiş vücudumu sandalyeden kaldırmama yardım ediyor. Masanın hemen arkasındaki kanepeye oturuyoruz birlikte. Bir çocukmuşum gibi kafamı bacaklarının üstüne yerleştiriyor.

“Sonraki günlerde böyle bir olayı hiç yaşamamışız gibi o konuyu bir daha hiç ama hiç açmadın. Daha doğrusu bana öyle yansıtmışsın. Çilingir Sabri ve gündelikçi Fatma’yla olanları öğrendim. Senle tartışmamızın üzerinden iki ay ya geçmiş ya geçmemişti ki bir gün Sabri’yi apartmanın önünde beni beklerken buldum. O gün yine evindeki odanın anahtarını değiştirmek için çağırmışsın. İçinde ne olduğunu görmesin diye de bir fularla gözlerini bağlamışsın tıpkı daha önce yaptığın gibi. Sonra benim evde var olduğunu iddia ettiğin kilitli odayı sorup durmuşsun. Adam sana ısrarla ‘Yok öyle bir oda,’ dese de seni bir türlü ikna edememiş. Sonra apar topar evden kovmuşsun. Kafası çok karışmıştı zavallının. İşte ben de Sabri’nin bu anlattığından sonra fark ettim senin evinde kapısı hep kapalı olan o odanın, sadece kapalı değil aynı zamanda kilitli de olduğunu. Ama yüzleşmedim seninle. Garip bir şeyler oluyordu evet, ama ben olayları biraz da kendi haline bırakıp neler olacağını görmek istedim. İzlemeye devam ettim. Seni ve yaşadıklarımızı... Fatma’yı ise öyle korkutmuşsun ki, bir gün Fatma benimle bir konu konuşmak istediğini söyledi. Herhalde işten ayrılacak diye düşündüm. Geldiğinde, o gün seninle

yaşadıklarını gözyaşları içinde birer birer anlattı. O ütü yaparken senin holde durmaksızın gidip geldiğini, kendisini anlam veremediği bir şekilde süzdüğünü, sonra bir anda çilingir Sabri'den ve benim evimde var olduğunu iddia ettiği kapısı kilitli bir odadan bahsettiğini, ona bu odayla ilgili ne bilip ne bilmediğini sorduğunu... Fatma böyle bir odanın var olmadığını söylediğinde, onu ve Sabri'yi benimle işbirliği yapmakla suçlayarak kadının yaptığı dağ kadar ütüyü bir anda yerle bir ettiğinde senden öyle korkmuş ki arkasına bile bakmadan kaçıp gitmiş.”

Yavuz bana tüm bunları anlatırken bir yandan da çocuğunu affetmiş bir baba gibi başımı okşuyor. Arada duraksıyor, derin bir nefes alıyor, sonra kaldığı yerden aynı tonla yeniden devam ediyor. Başım iyice dizlerinin arasına gömülü, gözlerim sımsıkı kapalı... O anlattıkça kendime bile itiraf etmediğim gerçekleri hayal meyal hatırlıyor, hatırladıkça utanıyor, utandıkça daha da derine gömüyorum kafamı. Başım zonkluyor.

“Biz beraberken yaptığın bazı beklenmedik ve heyecanlı çıkışlarını, ani bağırışlarını, sebepsiz küsmelerini çocuksu karakterine veriyordum hep. Ufak tefek tartışmalarımız ve ara sıra cep telefonumu kontrol etmelerinle her şey normal gibi gözükse de kapı kollarını kurcalamanı devam ettikçe, üzerime takılıp kalan dalgın bakışlarını artık daha sık yakalamaya başladıkça, seninle ve sakladığın sırrınla ilgili artık ciddi anlamda endişelenmeye başladım. Kafama göre hareket edip yanlış bir duruma yol açmak istemiyordum. O yüzden geçen ay Erhan'la buluştum ve olan biten her şeyi en baştan itibaren tüm detayları ile ona anlattım. Ne de olsa bir psikiyatr. Beni en iyi o yönlendirebilir diye düşündüm. Hanzade bak, o odada her ne varsa hem ondan korkuyor hem de ondan kopamıyor olabilirmişsin. Aslında orada korktuğun gibi sana zarar

verecek bir şey yok. Şimdi ben o odayı açacağım ve sen tüm yaşadıklarınla benim yanımda yüzleşeceksin. Hadi, şimdi anlatmaya çalış bana. Bak, ben yanındayım sevgilim.”

Hipnotize olmuş gibi dinledim onu. Kulağımdan giren her cümle, ruhumdaki kilitleri teker teker döndürerek açıyor sanki. Bedenimin içindeki acıyan yaraların üstüne şimdi de buz gibi sular dökülüyor, acıların yerini tatlı bir uyuşukluk alıyor. Vücudumun tüm ağırlığı, gözlerimden akan yaşlar sayesinde hafiflemeye başlıyor. Önce parmaklarımı oynatabiliyorum, sonra başımı. Yıllardır içime katman katman yayılarak ağırlaşan, değiştirdiğim her ev ve kilitte az da olsa hafifleyen ama sonra yeniden ağırlaşmaya başlayan tarifsiz yük, ilk önce kendime söylemeyi yasak ettiğim o kelimenin şeklini alıveriyor.

“Baba!”

Sonra beynimde kendi kendine nasıl kurgulandığını anlayamadığım cümleler dökülmeye başlıyor dudaklarımdan. Yedi yaşında annemi kaybettikten sonra babamla yalnız geçen yıllarımda, babamın beni seviyor gibi yaparak aslında senelerce taciz ettiğini, bu durumu ancak lise ikide onun ölümünden sonra kabullendiğimi, ondan hem nefret edip hem de ondan ayrılmak istemediğimi, bir yandan beni bırakmasın diğer yandan da bana yaptıklarının cezasını kapalı kapılar ardında çeksin diye ona ait her şeyi, taşındığım her evde, bir odaya kilitlediğimi, yıllar sonra bir masal anlatır gibi anlatıyorum Yavuz’a. Kendime bile itiraf edemediğim gerçeklerimi tüm sakinliğiyle dinleyen Yavuz, odaların kilitlerini neden sürekli değiştirdiğimi soruyor. Benim babam çilingirdi çünkü. O her kilidi açabilirdi.

Son cümlemin bitmesiyle beraber saçlarımı bir müddet daha okşamaya devam ediyor. Sonra dizlerine koymuş olduğum ka-

famı iki eliyle yavaşça kaldırıp kanepenin üzerindeki yastığa usulca yerleştiriyor. Aynı yavaşlıkta yerinden doğrulup kapının önüne bıraktığı alet çantasını da alarak odanın olduğu hole doğru yürüyor. Adımları durduğu anda, beynimde zonklayan ayak seslerinin yerini vücudumdan çıkmak istercesine haykıran kalbimin çılgınlıkları alıyor.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Hayattaki ilk travmamız doğumumuzdur!

Travmanın tanımı, korku ve çaresizlik hissi yaratan, hayatın normal seyrini derinden etkileyen, yoğun şiddetin (duygusal/fiziksel/sözel) yanı sıra tecavüz, doğal afet, terör, savaş, işkence, kaza, saldırı, ölüm gibi beklenmedik ve olağandışı olayların yol açtığı etkidir. Bu bağlamda ele alırsak bir bebeğin anne karnından çıkışını insanoğlunun bedensel ve ruhsal olarak travmaya maruz kaldığı ilk an olarak tanımlayabiliriz. Dokuz ay boyunca güven içinde yaşadığı sıcacık ortamdan çıkartılan bir bebek aldığı ilk nefesle tanımadığı, bilmediği bir ortamdadır artık. Bedene yapılan müdahalelerde ne olduğunu anlamaz. Ağlar... Ağlar... Ta ki annesinin göğsünde yeniden huzur bulup uykuya dalaacağı o ana kadar. Doğum, aslında travmaların en masumudur. Travmatik olaylar insan hayatının kaçınılmaz bir parçasıdır; bu yüzden yaşam yolculuğumuzda birçok travmaya maruz kalırız. Bunlardan bir kısmı süreç içerisinde yok olup gitse de bazıları ciddi boyutta ruhsal bozukluğa yol açabilir. Ruhsal travma ertesinde yaşanan bu kaygı bozukluğu Travma Sonrası Stres Bo-

zukluğu (TSSB) olarak tanımlanır ve tedavi edilmediği takdirde üzerinden yıllar geçmesine rağmen devam edebilir. Bir olayın travma etkisini yaratması için hayat akışını belirgin şekilde değiştiriyor olması gerekir. Bu yüzden ruhsal travmanın tanımını biraz daha açarsak sadece olağandışı değil günlük hayatta yaşanma potansiyeli yüksek olan boşanma, ülke ya da ev değişikliği, aldatılma ve işsiz kalma gibi olayların da ruh halimizde travmatik etkiler yarattığını görürüz. Ayrıca, sadece kendimizin değil başkalarının fiziksel bütünlüğünü tehdit edici bir olaya tanık olmak da benzer şekilde travmatik olay tanımına girer.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu genellikle akut bir gidişat göstererek yaşanan olayın hemen arkasından (birkaç saat, birkaç gün) meydana geldiği gibi kimi durumlarda yıllar sonra bir anda ortaya çıkabilir. Hastalığın yaygın semptomları şunlardır:

1. Travmatik olaya bağlı olarak yaşanan çaresizlik, dehşet ve yoğun korku hissi,
2. Tekrarlayan kâbuslar,
3. Uyku sorunları,
4. Olayı hatırlatıcı herhangi bir durum ya da hissin sonucu psikolojik ve bedensel sıkıntı yaşama,
5. Olayı hatırlatan yer, insan ve nesnelerden kaçınma,
6. Öfke patlamaları,
7. Travmatik olayla alakalı düşünce, konuşma ya da duygulardan kaçınma,
8. Konsantrasyon sorunları,
9. Hafıza kaybı,
10. Suçluluk duygusu,

11. Sürekli tetikte ve telaşlı olma hali,
12. Abartılı irkilme tepkileri ve huzursuzluk,
13. Geçmişe dönmek suretiyle olayı tekrar tekrar yaşama,
14. Olaya dair rahatsız edici ve inatçı düşünce, algı ve görüntülerin zihni istila etmesi,
15. Daha önce zevk alınan aktivitelere olan ilgide belirgin azalma,
16. Duygusal uyuşukluk,
17. Yabancılaşma,
18. Ailevi, sosyal ve mesleki alanlarda bozulma.

Süresi bir aydan fazla süren bu semptomlarla beraber mağdurun benliği bütünüyle dağılır ve hatta bazı ağır durumlarda ileri derecede “regresif” davranış biçimleri (kişinin baş edemediği dış ya da iç sorunlar karşısında çocukluktaki davranış, düşünce ve hislerine dönmesi şeklinde oluşan bir savunma mekanizması) görülür. TSSB’nun tipik belirtileri herkeste görülme de kimi hasta grubunda donup kalma (katatoni), ruhsal sıkıntıların bedensel sıkıntılara dönüştürülmesi ve hatta diğer psikoz belirtileri görülebilir.

Türkiye’de travma kavramının üzerine yoğunluklu çalışmalar 1999’daki Marmara depreminden sonra yapılmaya başlanmış, çok fazla can kaybının yaşandığı bu felaketin ardından hayatta kalan depremzedeler arasında yer alan TSSB hastalarına Bilişsel Davranışçı terapi yönteminin ağırlıkta olduğu tedaviler uygulanmıştır. Bu rahatsızlığın tedavisinde en etkili yöntemlerden biri Bilişsel Davranışçı terapi yöntemidir. Bu yöntemde travma mağduru yaşadığı travmatik olay ve ertesinde kaçındığı hatırlatıcılarla (uyaranlar) yüzleştirilir. Bu yüzleştirme bilhassa uya-

ranın kendisiyle ya da uyararı hayalde canlandırma yöntemiyle aşamalı olarak yapılır. Bu aşamada kişiye yaşadığı travma, mevcut kaygısı azalana kadar defalarca yaşatılır. Terapinin bilişsel boyutunda olaya ve yaşanmışlığa dair sahip olunan negatif otomatik düşünceler saptanır. Düşünceler sorgulanır, hatalar bulunur, mevcut şemalar incelenir. Bu düşünce ve şemalar terapist eşliğinde yeniden revize edilir. Bu süreçte ortaya çıkan öfke ve suçluluk duyguları yine terapist eşliğinde sorgulanır ve azaltılması sağlanır. TSSB’nda tedavinin en önemli aşamalarından biri mağdura var olan kaygısı ile başa çıkabilme becerilerinin kazandırılmasıdır. Bu aşamada gevşeme teknikleri, düşünce kontrolü, nefes egzersizleri gibi araçlar kullanılır.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu tedavi edilmediği takdirde madde bağımlılığı, ağır depresyon ve hatta intihara dahi yol açabilir. Hatta bu sorunlar tedavi esnasında da baş gösterebilir. Bu durumda öncelikli olarak bu psikolojik sorunların tedavisi yapılır. Özellikle intihar düşüncelerinin eşlik ettiği ağır vakalarda ilaç tedavisi uygulanır. Bu rahatsızlığı diğerlerinden ayıran en önemli özelliklerden biri yaşanan olayın yıldönümlerinin zor ve sıkıntı verici olmasıdır. Bu açıdan tedavi bitmiş olsa dahi gerekirse bu dönemlerde yeniden bir çalışma sürecine girilebilir. Travma Sonrası Stres Bozukluğu’nun tedavisinde yakınların katkısı çok önemlidir. Mağdurun yerle bir olmuş güven hissini onarımında sadece terapistin değil aile yakınları ve arkadaşlardan gelecek maksimum desteğin payı büyüktür. Kronikleşme eğilimi gösteren dirençli hastalar dışında uygun bir tedavi süreci ve yeterli destek ile TSSB yaşayan bir kişinin kısa sürede normal hayata dönmesi mümkündür.

ÇİROZ

“Rıfat, beşe sekizin siparişi hazır mı?”

“Hazır ustam. Poşetledim hepsini, nah burda! Ama Celal Abi götürsün ustam, n'olur! Geçen gün o kocaman herif açtı kapıyı. Pis pis baktı bana. Poşeti elimden bir çekti. Poşetle beraber ben de içeri giriyordum az kalsın. Ödüm koptu.”

“Sen siparişi götürdüğünde de buradaki gibi ‘Nah burda!’ diyorsan bakar tabii herif pis pis. Kibar ol biraz, kibar. Ne diye yapıştın sen de poşete öyle tutkal gibi? Bıraksaydın.”

“Yapışmadım. Sıkı tuttum diye öyle oldu. Açamadım elimi. Nah falan da demedim yeminle. Konuşamıyorum ki ben zaten onlara gidince! Abla çok güzel de, adamın tipi çok korkunç. Val-la çok pis bakıyor ustam. Bir gün dövecek beni diye korkuyorum çok. Ne olur Celal Abi götürsün bu sefer.”

“Peki ulan, peki. Nerede Celal Abin? Çağır da götürsün hemen. Sen de Gülsüm Hanım'ın sütüyle ekmeğini götür bari.”

“Celal Abim arkada, dergi okuyor yine.”

“Şikâyet etmesene ulan Çiroz! Git çağır!”

“Celal Abi, beşe sekizi sen götürecekmışsin. Ustam öyle dedi.”

“Ulan korkak Çiroz, yalan söyleme bari gözümün içine baka baka. Gammazladın beni babama zaten, duydum buradan her şeyi, sahtekâr!”

“Abi ne okuyon sen hep ya? Bakayım bir, versene bana da.”

“Bak, üzerine de alınmaz serseri hiç. Attı topu taca yine. Ne okuyom biliyon mu? Önce bir doğru sor bakayım. Ne okuyon denmez. Okuyorsun, denir. O-ku-yor-sun. Böyle tek tek söyleyeceksin. Tane tane. Tamam mı?”

“Tamam Abi. Ne o-ku-yor-sun?”

“Ne okuyorum biliyor musun? Ölüm okuyorum, ölüm. Ölünce böyle nasıl morarıyorsun, vücudun balon gibi nasıl şişiyor falan. Sonra etlerin kemikten ayrılıyor, böcekler yiyor seni ktır ktır. İşte böyle” deyip parmaklarını böcekmiş gibi oynatarak ona doğru doğrulttuğumda bizimki, “Abi, sus söyleme daha ya. Rüyama girecek!” diye çılgık çılgıla yanımdan kaçtı.

Geçen sene babası, yollunun biriyle kaçmış bu Rıfat'ın. Biz, oğlanın babası olacak o şerefsizi tanımazdık ama annesi annemle arkadaş. Kadın “Babasız kaldı bu çocuk. Yaz tatillerinde sizin markette getir götür işi yapsa da harçlığını çıkarsa ne güzel olur” demiş anneme. Biz de acıdık babamla, aldık yanımıza bunu bu yaz başı. Bir deri, bir kemik diye de Çiroz adını taktık. Adam yürümüyor resmen, adım diye bir şey yok. Bir yerden bir yere gitmek için koşuyor. O yüzden de kilo tutmuyor. Ufacık yüzüne en az beş numara büyük gelen, nerdeyse kafası kadar kocaman gözlükleri var. Devamlı koştuğu için de gözlük düşmesin diye sağ elinin işaretparmağı hep çerçevenin üstünde. Tik olmuş artık, bazen durduk yere ittirip duruyor yerli yerinde duran gözlüğünü. Geçen hafta dokuz yaşına girdi ama bir korkak ki, öyle

böyle değil. Artık babası bunları bırakıp gidince babasız kaldı diye mi, yoksa karakteri mi öyledir, o kadarını bilmiyoruz ama ottan boktan korkar, ya bana ya babama sığınır. Ben de öğrendim bunun huyunu, hep takılıp duruyorum. Bir de kardeşim yok ya, abilik yapıyorum yetime aklım sıra.

Ben çok okurum, elime ne geçerse. Dergi, gazete, çizgi roman. Bu garibim de okumayı ikinci sınıfta zar zor sökmüş. Benim çizgi romanlara bayılıyor. “Abi versene” diye gezip duruyor peşimde. Okurken hoşuna giden bölümlerde gülümserken sol yanağında ufacık bir gamze belirliyor. Korktuğu zamansa aniden kaybolan gamzenin yerini, gözlüklerin arkasında korkudan iyice irileşen kocaman gözler alıyor. Yüksek sesle okurken halen biraz kekeliyor. Aslında bu zavallım çok korktuğu zamanlarda da tekliyor ara sıra. Onu da yeni fark ettim.

“Baba ver de götüreyim şu siparişleri Açelya'lara.”

“Hah, buyur. Hadi bu Çiroz ufak, onu idare ediyoruz. Sana ne oluyor be oğlum? Zaten ne oldukları belli değil bunların. Açelya deyip durma öyle sağda solda. Neme lazım.”

Aslında Rıfat'ın o daireye gitmek istememesi benim işime ya- rıyor. Açelya diye genç bir kadın oturuyor beşe sekizde. Yaşı taş çatlasa otuz. Bir de sevgilisi var. Adam orada mı kalıyor, arada sırada mı uğruyor, çözemedik. Kadın hep evde, kapatılmış san- ki. Dışarı neredeyse hiç çıkmıyor. Adamı şimdiye kadar toplasan iki üç kere, o da hesap kapamak için dükkâna geldiğinde gör- düm. Yaşı ortayı geçkin, iriyarı, kalas gibi, boğuk sesli bir he- rif. Sohbeti, selamı, sabahı hiç yok. Zoraki bir selamın ardından “Borcumuz nedir?” der, küsuratlıysa hesabı düz rakama tamam-

lar, parasını bırakıp çıkar gider. Sol şakağından çenesine kadar uzanan bir yara izi var. Yemiş bir falçata yüzüne, kim bilir ne zaman. Sağ serçeparmağı da kökünden yok. Cüzdanından para çıkarırken gördüm. Belli, ödemiş bir şeyin diyetini ama neyin? İşleri güçleri nedir, kimse bilmiyor. Apartmanlarından kimseyle de konuştukları yok. Bir kişiyle bile konuşmuş olsalar annem sağ olsun, benim kulağıma kesin gelirdi neyin nesi oldukları. Eve sipariş teslimine gittiğimde adama hiç denk gelmedim. Bizim ufak Çiroz birkaç kere rastlamış. Ödü kopuyor adamın cüssesinden, bakışlarından, bir de eksik serçeparmağından. Oradan her döndüğünde kekeliyor ilk birkaç dakika.

Kadına gelince, harbi güzel bir kadın... Bazı günler kapıyı sonuna kadar açıyor. Ben esmer çok sevmem ama böyle esmer de adamı günaha sokar. Göğüslerine kadar uzun koyu kahve saçlarının aralarında sarılar var yer yer. Sütlü kahverengi teni, yeni doğmuş bir tayınki gibi parıl parıl parlıyor. Hele o sülün gibi boynunun tam bitim yerinde bir beni var ki 'Gel öp beni' diyor. Uykudan yeni kalkmış gibi mahmur bakışlarıyla, üzerine giydiği daracık kıyafetleriyle hep davetkâr. Kapıyı rahat açtığı zamanlarda anlıyorum ki adam yok içeride. Sohbet de ediyor benle havadan sudan. Her hareketiyle aklımı başımdan alıyor.

Geçen hafta gittiğimde yine böyle günlerden biriydi. "Çok sıcak yaptı bu yaz!" dedi terlemiş göğüs aralarını havalandırmak için bluzunu çekştirerek. Zaten normalde de yukarı kıvrık dudak kenarlarıyla gülümseyerek, "Terlemişsin sen de. Gel içeri de bir bardak soğuk su vereyim" derken, hafif öne çıkık üst iki dişi bembeyaz ortaya çıkmıştı. İlk defa içeri davet etmişti beni. O an için bedenime söz geçiremediğimi fark ettim ama beynim, 'Oğlum Celal, dön git. Şeytana uyup da bela alma başına!' diye araya

girdi. Ben ki çok okuyorum diye kelimeleri iyi kullanırım, bu kadının yanında acayip bocalıyorum. “Çöl sıcağı mübarek. Size gelmeden evvel içmiştim ben su. Zaten içiyoruz bu sıcakta hep su. İçmiş kadar oldum su, ama sağ olasınız” diye saçmalayarak gerisin geri döndüm dükkâna içimde şahlanan şehvet atını zar zor dizginleyerek.

Kimi gün yüzünü bile göremiyorum ama. Siparişleri kapının aralığından kolunu uzatıp alıyor. Dantelli bir sabahlığı var. Onun kolu sıyrılıyor, o zaman tek gördüğüm incecik bileği oluyor. Eli elime hafiften değiyor. Bir de fısıldayarak ettiği teşekkürünü duyuyorum zar zor. Belli ki adam içeride diye kadın kendini göstermek istemiyor. Öyle zamanlarda bırak bahşişi, para bile ödemiyor. Yazıyoruz biz de hesaba.

Dördüncü kat Açelya'nın evi. Apartman kapısı açıldı bugün ama ben yine de alttan dairenin zilini çaldım. Otomatiğe bastı. Asansörle yukarı çıkarken aynada kendimi iyice bir inceledim. Lacivert gömüğümün üstten bir düğmesini daha açtım. Tüy yoktur pek göğsümde ama kadın kısmı etkilenir ister istemez genç bir erkek vücudu görünce. Kollarımı daha dükkândayken kıvrımıştım bileğimdeki deri bileklikle saatim gözüksün diye. Berber Halil Abi de Rus asker tıraşı çekmişti sarı saçlarıma üç gün evvel. Altlar kısa, üstler hafiften alnıma doğru iniyor. Arada kafamı sallayıp attırıyorum önüme düşen bir tutam perçemi. Sallarken kafayı, gözlerimi hafiften kısıyorum. Gözler de koyu yeşil ya benim, çok havalı oluyor. Yeni saç kesimimle ilk defa görecekti beni Açelya. Kapıyı sonuna kadar açarsa tabii bugün. Allah vere de adam evde olmasa, konuşabilsek az biraz. Çok yakışıklıyım bugün be! Bir boy aynası da olaymış ya keşke şu asansörde. Boyumuza posumuza da bakardık. Boş versene aynayı be oğlum Celal. Yakıyorsun yine ortalığı!

Kapıya gelince bir daha bastım zile. Siparişlerin geldiğini anlamış herhalde ki 'kim o' bile demeden yavaşça açtı kapıyı. Gördüğüm manzara karşısında gözlerim tıpkı çizgi romanlardaki gibi yuvalarından çıkarak kocaman açıldılar. "Siparişleri getirmiştım" dedim yarım yamalak. Bizim Çiroz gibi kekeledim hatta. Gözlerimi ondan alamıyordum. Dipdiri göğüslerini, uçlarına varana kadar ortaya çıkaran daracık, beyaz bir atlet giymişti. Altındaysa kısacık bir kot şort. Pürüzsüz bacaklarını ilk kez görüyordum. Ayak parmaklarına sürdüğü kan kırmızısı oje başımı döndürdü. Neredeyse nefes almayı bile unuttum. Titreyen ellerimle poşeti ona uzattım. Ben poşeti alacak sanırken o hiç beklemediğim bir kıvrıklıkla elimi kavradı ve beni içeri çekti. Hiçbir şey konuşmadan öpüşmeye başladık. Daha önceki cinsel deneyimi genelev ziyaretleri ve 'sonuna kadar gitmeyen' sevişmelerden ibaret olan ben, yirmi iki yaşımın birikmiş tüm coşkusuyla onu öpüyor, ellerime emanet edilen bu dişilikle ne yapacağımı kestiremiyordum. Nefes nefese kalmıştık. Sonra bir anda durdu ve beni iterek kendinden uzaklaştırdı. Bunun burada biten kısacık bir rüya olduğunu düşünürken bu sefer de beni içeriye doğru sürüklemeye başladı. Büyülenmiş bir halde peşi sıra giderken cep telefonumu yanıma almadığımı fark ettim. Babam merak edecek şimdi ama yapacak bir şey yok. Böyle bir pozisyondayken 'Babam beni merak eder. Bir haber verip geleyim,' diyecek değilim bebeler gibi. Hem ok yaydan çıkmış artık bir kere, telefonda kime ne?

Böyle bir kadınla seviştikten sonra şimdiye kadar gerçek anlamda yaşamamış olduğumu fark ettim. Bu bir rüya mıydı yok-

sa ben gerçekten şu an onun yatağında, onunla beraber yatıyor muydum? “Hadi gel, salona gidip birer keyif sigarası içelim” dedi. Alışkın hareketlerle çabucak giydiği külotunun üstüne atletini geçiriverdi. Ben ise acemi hareketlerle kotumu geçirip üstüm çıplak, peşi sıra onu takip ettim. Dilimi yutmuş gibi hiçbir şey söyleyemiyor, bir robot gibi bana ne derse onu yapıyordum. Salona geçtiğimiz anda acı bir fren sesiyle ikimiz de irkilerek birbirimize baktık. Ben şimdiye kadar hiç böyle bir fren sesi duymamıştım. Salon camının tüllerini aralayarak pencereyi açtım ve kafamı sarkıttım. Yolda, arkasında bıraktığı simsiyah lastik izlerinin devamında, ticari bir arabanın durduğunu gördüm. Buradan bakınca mesafe yakın olsa da aracı arkadan görüyor, etrafı çevrelemiş kalabalıktan dolayı ön tarafta ne olup bittiğini tam olarak seçemiyordum. Çevre dükkânlardan esnaflar da o tarafa doğru koşmaya başladılar. Belli ki bir kaza olmuştu. Babamı da kalabalığa doğru ilerlerken görünce, doğruca yatak odasına gidip yerde paçavra gibi duran gömleğimi kaptım. Ayakkabılarımı alelacele ayağıma geçirirken, “Ben de bir inip bakayım. Allah vere de tanıdık birine bir şey olmamış olsa” dedim ve koşarak evden çıktım. Asansörün gelmesini beklemeden, bir yandan gömleğimi üzerime geçirirken diğer yandan merdivenleri üçer beşer inerek kendimi sokağa attım.

Kaza yerine vardığımda babamla göz göze gelmemle, çelimsiz bedeniyle kalabalığın ortasında, yerde yatanın bizim Çiroz olduğunu görmem saniyemi aldı. Kollarımla yararak içinde kendime yol açtığım kalabalığa “Dağılın!” diye bağırdım var gücümle. Hepsini ittim teker teker. “Alan açın ulan! Açılın biraz! Çocuk nefes alsın. Dağılın!” diye yineledim. Gözlüğü yüzünden fırlamış Çiroz, sağ elini zorla kaldırarak parmağını gözüne götürdü. “Gözlüğüm” dedi incecik sesiyle. Kaldırımın kenarına savrulmuş

gözlüğünü gördüm. Tek camı kırılmıştı. Hemen aldım ve hiçbir şey söylemeden yavaşça yerleştirdim gözüne. Duyulmayacak kadar ince bir sesle “Sana bakmaya geliyordum, cebini dükkânda unutmuşsun” dedi. “Evet, unutmuşum Çiroz, almamışım yanıma” dedim. O sırada panik içinde ayağa fırlayarak çaresizce;

“Biri ambulans çağırsın. Çağırdınız mı? Acele edin ulan! Çocuk ölüyor burada. Film seyrederek gibi bakacağınıza çağırırsanıza! Baba, çağırırsana ambulans!” diye deli gibi bağırmaya başladım. Nasıl oldu da ağzımdan kaçtı? ‘Ölüyor’ dedim ya! Allah benim belamı versin! Yanına geri çömeldim hemen sonra. “Celal Abi” dedi güçlkle, “moraracak mıyım?” Duymuştu ölüyor dediğimi.

“Olur mu Çiroz? Oğlum sen de ne safmışsın be. Korkuttum seni enayi!”

“Peki ya balon gibi...”

Artık daha fazla konuşamıyordu ama ben ne soracağını anlamıştım.

“Balon gibi şişer mi insan çirozların Çirozu? Amma da kanmışsın. Böcek möcek de yok oğlum. En fazla sivrisinek sokar seni. Bu zayıflıkla sivrisinek de bakmaz sana!”

Bir yandan yalandan gülmeye çalışıyor, bir yandan gözümde akan yaşları ona belli etmeden silmeye çalışıyor diğer yandan da ne yaptığımı bilmeden deliler gibi konuşuyordum. Bir eliyle kafasını okşarken diğer elimle elini tutuyordum. Ne kadar vakit geçti bilmiyorum ama Çiroz’un elimi tutan sol eli birden gevşedi. Camı kırık gözlüğünü tutan diğer eli ise kafasından yere doğru kaydı yavaşça. O anda dünya durdu sanki. Sustum. Boğazıma kocaman bir yumru saplandı. İnceden bir ‘Ahhhh!’ çekebilirdim sadece. Gözümde yaşlar boşanırken iki kısa cümle döküldü dudaklarımdan, “Benim yüzümden. Hepsi benim yüzümden...”

Suçluluk

Suçluluk duygusu en ağır cezadır!

Nereye gideceğini bilmiyordu, düşünmemişti bile; tek bir şey biliyordu: “Bütün bunlar bugün bir seferde hemen bitmeli, eve başka türlü dönemem; çünkü böyle yaşamak istemiyorum.” “Nasıl bitmeli? Neyle bitmeli” Bu konuda fikri yoktu, düşünmek bile istemiyordu. Düşünceyi kovuyordu: Düşünce ona acı veriyordu. Sadece hissediyor ve her şeyin öyle ya da böyle değişmesi gerektiğini biliyordu, “Hatta hiç olmamış gibi” diye tekrarlıyordu çaresiz, sabit bir kendinden emin ve kararlılıkla.

Raskolnikov (Dostoyevski, Suç ve Ceza)

Edebiyat dünyasında “suçluluk psikolojisi”ni en derinlemesine inceleyen eser, Dostoyevski’nin 150 yıl önce kaleme aldığı, kitabın ana karakteri Raskolnikov’un işlediği cinayet ve sonrasındaki ruh halini anlattığı *Suç ve Ceza*’dır. Psikoloji alanında “suçluluk” kavramının öncüsü ise ünlü psikanalist Sigmund Freud’dur. Freud’un teorisine göre kişilik yapısının üç temel taşı olan id, ego ve superego kavramlarının ilişkisine baktığımızda inançlarımız, vicdanımız, değer yargılarımız ve yaşadığımız toplumun kurallarını temsil eden iç sesimiz superego, zevk ve haz temelleri üzerine kurulmuş, dürtü ve ilkel isteklerimizin temsilcisi id’i mütemadiyen sorgular, kontrol eder ve uyarır; gerektiği zamanlarda yargılayıcı ve suçlayıcıdır. Ego’nun görevi ise id’in gündelik hayata adaptasyonunu sağlamak için dürtü ve istekleri ile superego’nun koyduğu sınırlar arasında adeta bir köprü görevi görerek dengeyi sağlamaktır.

Suçluluk, tüm yaşantımız boyunca içselleştirdiğimiz birtakım ahlaki standartları ihlal ettiğimiz ya da ihlal ettiğimizi düşündüğümüz zaman hissettiğimiz olumsuz duygudur. Vicdan azabı, çaresizlik, utanç ve pişmanlık duygularıyla da yakından ilintili olup son derece rahatsız edicidir. Davranışımızın yol açtığı istenmeyen bir durumla yüz yüze geldiğimizde kendimize kızar ve son derece değersiz hissederiz, bundan dolayı da cezalandırılmak ya da kendi kendimizi cezalandırmak isteriz. Suçluluğun yol açtığı değersizlik, pişmanlık, vicdan azabı ve çaresizlik duyguları ruhsal bozukluklara yol açabilir. Suçluluk kaygıya yol açar ve depresyonun da en belirgin ve önemli semptomlarından. Depresyondaki bir kişi çevresinde olup biten her şeyden kendini sorumlu tutar, tedavi edilmediği takdirde kendini suçlama hali ömrünün sonuna kadar devam eder ve hatta intihara kadar sürükler; nitekim intihar vakalarının büyük bir çoğunluğunun altında yatan sebep, kişinin yaşadığı suçluluk duygusuna daha fazla tahammül edememesi ve kendini cezalandırma isteğidir. Suçlu hissetmenin sebep ve şiddeti kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Cinayet genel olarak suçluluk yaratan bir olgu olmasına rağmen seri katiller bu duygudan yoksundurlar. İki evli arkadaştan bir tanesi karşı cinsten birinden sadece hoşlandığı için kendini suçlayıp yemeden içmeden kesilirken diğeri eşini birden fazla kişiyle aldatıyor olmaktan rahatsızlık duymayabilir. Suçluluk duygusu her zaman fiili bir davranış ertesinde ortaya çıkmaz, kimi zaman sahip olduğumuz düşüncelerden dolayı da suçluluk duyabiliriz. Bazen sadece yaşıyor olma halimiz kendimizi suçlu hissetmemize yol açar. Bu his özellikle bir sevdiğimizin ölümü sonucunda, deprem, sel ya da terörist saldırıları gibi kitle kaybına yol açan travmatik olaylar ertesinde ortaya çıkabilir.

Suçluluk duygusunu yaşarken “keşke” kelimesini çok sık kullanırız. Zamanı geri alıp yeniden yaşamak, hatta tıpkı *Suç ve Ceza*’daki Raskolnikov’un repliğinde olduğu gibi “Hiç olmamış gibi” davranmak isteriz. Fakat ne zamanı geri almamız, ne de yaşanmış bir olayı yok saymamız mümkündür. Suçluluğun kendisi zaten ağır ve süresiz bir cezadır. Bir yanlış davranışla kendimizi ömür boyu suçluluk zindanında hapse mahkûm etmemiz haksızlık değil midir? Peki o halde kendimizi affetmek için neler yapmamız lazım? Olumsuz her duyguda olduğu gibi suçluluk duygusunda da düşüncelerimizin rolü çok önemli. Bazen istenmeyen bir olayın gerçekleşmesindeki payımız düşündüğümüz kadar büyük olmayıp mevcut şartlar, üçüncü şahısların davranışları, zamanlama gibi bizim dışımızda başka bir sürü etken devrede olabiliyor. Bizi suçluluk duygusuna iten olaylarda öncelikle bu etkenlerin var olup olmadığını düşünüp tartmak lazım. Olumsuz olayın meydana gelişindeki payımız ne kadar az ise duygumuzun şiddeti o derece de azalacaktır. Suçluluk duygusu ile baş etmenin tek yolu tabii ki bu değil. Böyle bir durumda asıl önemli olan yaptığımız hatayı bir deneyim olarak görerek ileriye yönelik ders çıkarmak ve aynı davranışı bir daha gerçekleştirmemektir. Duyguyu bu açıdan ele aldığımızda suçluluk bazen öğretici ve hatta geliştirici bile olabilmektedir. Kime göre, neye göre suçluyuz? Bu sorudan yola çıkarak bizi suçlu hissettiren davranışa daha detaylı bakmamız gerekebilir. Sadece başkasının beklentisini gerçekleştirmediğimiz için suçluluk duymak kendimize eziyet etmekten başka bir şey değildir. Bizi suçlu hissettiren, başkasının ne düşündüğü değil kendi vicdanımızın sesi olursa, ileriye yönelik davranış değişimimiz de o ölçüde köklü ve kalıcı olur. Bu duygu ile baş etmede bazen sadece konuşmak bile iyi gelebilir. Bize suçluluk hissi yaşatan olay, söz ya da davranışı

kafamızda kurgulamaya devam ettikçe kısırdöngüden çıkmamız imkânsızlaşacak, duygu yoğunluğumuz artacak ve bu ruh hali bizi çok daha verimsiz kılacaktır. Bunu yapmak yerine konuyu diğer kişilerle paylaşmak bizim görmeyi reddettiğimiz ya da atladığımız diğer perspektiflere dair farkındalık kazanmamıza yol açarak başka alternatiflerin var olduğunu kabul etmemizi sağlayacak, böylece suçluluk hissimiz bir nebze de olsa azalacaktır. Bazen duygularımız öyle yoğundur ki tüm bunları tek başına gerçekleştirmek imkânsız denecek kadar zordur. Tıkandığımızı hissettiğimiz durumlarda profesyonel bir yardım almak ve suçluluk hissimize ait dinamikleri yapılandırılmış psikoterapi çerçevesinde terapist ile beraber çalışmak son derece verimli ve öğretici olacaktır.

Suçluluk duygusunu olumsuzdan olumluya dönüştürerek, yaşattığı rahatsızlığı ve kaygıyı az da olsa hafifletmek ve zaman içerisinde kendimizi affetmek pekâlâ mümkün, ama ne zamanki aynı davranışı (suçu/hatayı) tekrar tekrar gerçekleştirmeye devam ederiz, işte o zaman ne cezamız son bulur ne de biz o zindanın karanlık dehlizlerinden kendimize bir çıkış yolu bulabiliriz!

HAYAT KADINININ DOĞUM GÜNÜ

Yeni bir günü karşılamamak için sıkı sıkıya kaparım hep perdelerimi. Bazı sabahlar zift karası siyah perdelerin kanatları arasından inatla içeri sızabilmiş ışık huzmelerinden yatağıma kadar ulaşmayı becerenler olur. Ama onlar da ruhuma sinmiş kasvetin karanlığı karşısında pes eder, sonra da incelerek yok olurlar bedenime değmeden. Halbuki ne kadar ihtiyacım oluyor bazen yumuşacık bir dokunuşa. Ama ışık bile şefkatini esirgiliyor benden. İşte böyle zamanlarda hiddetle kalkıp düşün altına giriyor, sıcak suyu sonuna kadar açıyorum. Kaynar su tenime değdiği ilk anda tüylerim diken diken oluyor. Bilerek kısmıyorum sıcaklığı. Kuru bir kadavradan farksız bedenim ne zaman ki o dayanılmaz acıyı hissediyor, işte ben sadece o zamanlar yaşadığımı fark ediyorum. Ama acının hatırası hiç de uzun sürmüyor. Acı geçer geçmez fırsat bulduğum ilk anda yeniden atıyorum kendimi kaynar suyun altına.

Bazen son sevişmede avuçlanarak çekilip koparılan, ucuz boyadan dolayı kurumuş sarı saç tellerim, suyla beraber dar omuzlarımdan, dolgun göğüslerimden, kalın kollarımdan aşağı kayarak, toplu kalçalarımın ve ayva göbeğimin üzerinden bacaklarıma kadar iniyor, baştan serçeye boy sırasıyla dizili ayak

parmaklarımın arasından kendilerine yol bularak düşün gideri-
ni tıkıyorlar. Temizlerken midem araba tutmuş gibi aniden bula-
nıyor. Öğürerek kusuyorum. İçimde ne var ne yok çıkartıyorum.
Gider yine tıkanıyor. Ağlayarak temizlemeye devam ediyorum.
İçimden çıkan kusmuğun bulamaç görüntüsü, keskin kokusu bir
gece önceyi hatırlatıyor. Kendimden iğreniyorum. Gözyaşlarım
kafamdan aşağı akan suyla karışıyor. Onlar da kaynar su kadar
sıcak. Kusmuğun, başka tenlerin ve içkinin iğrenç kokusundan
arınmak için köpürttüğüm hanımeli kokulu sabunla sadece vü-
cudumu değil ruhumu da çitiliyorum sertçe. Hiçbir zaman ak-
lanmayacağını bile bile...

Nasıl aklanayım? Hayat kadınıyım çünkü ben. Adı kendine en
zıt meslektir bu iş. Hayata dair, yaşama dair onca şey yasaktır bir
hayat kadınına çünkü. Özgürce sevemezsin bir kere. Sevgi yasak-
tır. Sadece tek birisinin kadını olmak... Al sana en büyük hayal!
Bedenin ölüdür çoğu zaman. Ceset gibi hissedersin birbiri ardına
üzerinde gidip gelen adamların altında. Arada nadir de olsa yü-
reğinin hopladığı biri olur. Ama heyecan duymak da yasaktır. Bir
hayat kadını yaşamıyordur ki aslında!..

Günle beraber ben ve her şey bittiğinde -ki çoğu zaman benim
günüm başka bir gün başladığında biter- başucumdaki şifonyerin
kulpu kırık çekmecesini alttan tutarak çekip açıyorum. El yorda-
mıyla yoklayarak bulduğum mor haplardan bir iki tane, bazen de
daha fazlasını alıp atıyorum ağzıma. Ancak o zaman bir külçe gibi
iyice yığılıp kalıyorum yattığım yerde. Yoksa uyku bile uğramıyor
benim yanıma saatler geçse de. Neden uğrasın ki? Ben bir hayat
kadınıyım...

Ama bugün farklı olacak. Ben bugün hayatımda ilk defa do-
ğum günümü kutlayacağım. Yolun yarısına geldim. Kim bilir

belki de bugün kaderimin döneceği gündür. Dün gece mor haplardan hiç almadım mesela ama semtime uğramayan uyku geldi yanıma sorgusuz sualsiz. O da bildi belki bugünün benim için özel olacağını. En son ne zaman böyle umutla açmıştım gözlerimi güne? Ortaokul üçüncü sınıfın son günüydü... Okulu bitirecek, bir sonraki sene lise talebesi olacaktım. Ama o yaz her şey tersine döndü. Babam öldükten sonra, annemin abimle beni bırakıp başka bir adamla kaçması, abimin okullar açıldığında beni liseye yazdırmak yerine şehre getirip bir eşya gibi satması...

Düpedüz pazarlık yapmıştı bıyıklarını burup duran adamla. "On beşine giriyor on beşten aşağı olmaz!" diyordu abim ısrarla. Adam "Elimizde çok var. İşine gelirse" demişti koca koca açtığı gözlerini kaydırarak. Benim gözüm ise kafesteki beyaz güvercine takılmıştı. Kanarya, papağan neyse ama güvercin kafese konmazdı ki! O da zaten bir köşeye sinmiş benim gibi sus pus olmuş oturuyordu. "Ağzını açarsan seni bırakır giderim orada" demişti abim yolda giderken. O yüzden çıt bile çıkarmadım korkudan. Ama yine de bıraktı gitti beni. On milyara el sıkıştılar gözümün önünde. Çok ağladım. Abim gittikten sonra bıyıklı adamın suratına attığı tokatla dünyam tersine döndü. Bir daha da hiç ağlamadım başkasının yanında. O gün bugündür ne derlerse yaptım. Ama bugün bunları hiç düşünmeyeceğim. Yirmi sene boyunca unutmaya çalıştıkça zihnime kazınan o lanet günü bir gün olsun zihnimden çıkaracağım. O güvercine ne olmuştu acaba? Uçup gidebilmiş miydi o kafesten?..

İlk defa yataktan kalkıp banyoya gitmeden önce pencereye yöneliyorum. Sonuna kadar açıyorum perdelerimi. Zifiri karanlık oda apaydınlık oluveriyor bir anda. Yatağımın başucundaki aynadan yansıyan ışık gözümü alınca gülümsüyorum. En son ne zaman böyle içten güldüğümü de unutmuşum ben. Camları da

açıyorum ki girebildiği kadar hava girsin içeriye, girsin de temizlesin her tarafa sinmiş dumanı, alkolü, yabancı tenlerin kokusunu. Ojelerimi çıkarıyorum teker teker, banyodan sonra yenilerini sürmek için. Uzun bir banyo yapıyorum. Sabundan balonlar yapıp üflüyorum, köpükler yapıyorum bol bol sarı beyaz, el örmesi lifimle. Sert çitilemiyorum bu sefer vücudumu, hem de hiç. Okşayarak yıkıyorum kendimi adeta. Hanımeli kokusunu içime çekiyorum çekebildiğim kadar. Banyodan çıkınca filmlerde, dizilerde görüp hep çok özendiğim bir şeyi yapıyorum. Üzerimde bornoz, kafamda havlu atıveriyorum kendimi gıcırdayan yatağın üzerine. Televizyonun sesini sonuna kadar açıyorum, bir elimde törpü, çalan şarkıyı söylüyorum bağıra bağıra “Sen iste her şey çok güzel oluuur...” derlerdi de inanmazdım, farklıymış bu otuz beş yaş gerçekten. Banyoya girmeden önce koyduğum çay da demlenmiş olmalı. Demli güzel bir sabah çayı içmeyeli ne kadar uzun zaman olmuş. İnce belli bardağımla yatağıma geri otururken balkondan gelen bir sesle yüreğim ağzıma geliyor. Biri cama taş mı attı ne? Daha önce başıma gelmişti. Mahallenin birkaç kadını bir araya gelip taşlamışlardı benim olduğum katı. Belki de cam, perde açık diye yaptılar bu sefer. Bornozuma iyice sarınarak camdan aşağı bakıyorum. Sokakta yürüyen birkaç kişi dışında kimse görünmüyor. Yukarı bakan, bağırان çağırان da yok. Yine de taşı atıp kaçmışlardır belki diye düşünerek daha iyi görebilmek için balkona gidiyorum ve yavaşça kapıyı açıyorum.

Balkonun zemininde bembeyaz bir güvercin yatıyor. Elime alıyorum. Tüyleri yumuşacık, bedeni halen sıcak... Okşuyorum... Okşuyorum... Okşuyorum... Yüreğinden çıkıp giden canı doğum günüm hatırına geri gelsin diye dua ediyorum. O esnada üzerinden kopan bembeyaz bir tüy elimi okşayarak rüzgârla beraber balkondan dışarı uçup gidiyor. Güvercinin başparma-

ğımı yastık yapmış başı minicik. Bir müddet hareketsiz seyrediyorum cansız bedenini. Gözümden gagasına düşen bir damla yaş parmağımı ıslatıyor. Gözyaşım sıcak. Sonra onu koynuma sokuyorum. Balkon kapayarak odaya geri giriyorum. O sırada kafamdan sıyrılan havluyu omzumun üzerinden çekip yatağımın üzerine seriyorum. Göğsümden çıkardığım minicik bedeni havlunun ortasına koyuyorum. Onu bir bebeği kundaklar gibi incitmeden sarıp sarmalıyorum. Başucumdaki paketten bir sigara çıkarıp yakıyorum. Aç karnına çok derin bir nefes alıyorum ki başım dönsün. Bu dünyada düz kafa ne işe yarıyor ki? Telefonumun hızlı arama tuşuna kayıtlı ilk numaraya tuşlara bakmaya gerek duymadan basıyorum. Telefon meşgul olmadığı her zaman olduğu gibi ilk çalıştan sonra açılıyor. Tanıdık ses “Buyur Baharım” diyor. “Servet Abi, vazgeçtim ben. Bugün de çalışacağım. Müşteri gönderebilirsin. Ama hemen değil. Bir iki saate kadar, olur mu?” Servet Abi geri bir şey diyemeden telefonu alelacele kapıyorum yüzüne. Müşteriye hazırlanmadan önce beyaz güvercini gömmem lazım.

Kader

“Kaderine teslim olmak yerine onu baştan yarat!”

Kader, geçmişimizden bugüne öğrenerek getirdiğimiz, tanımayı ancak metaforlarla anlam kazanan, varoluşsal ve soyut bir olgudur. Bilmediğimiz, beklemediğimiz, açıklaması ve kabulü zor olan her şeyi kader ile anlamlandırmaya çalışırız. Olayları “kaderle bırakmak” bir kaçıştır. Alnımıza yazılı görünmez bir yazı,

sığındığımız kuytu liman, yorgun ruhumuzun savaş alanını terk etme bahanesidir kader, çaresizliğin adıdır çoğu zaman. En çok da ölümden anarız kaderin adını. Anlam veremeyiz ölüme çünkü. Canımız yanar, korkarız. Baş edemeyiz. İsyan ederiz önce feryat figan... Sonunda bakarız elimizden hiçbir şey gelmiyor, “kader” deyip rıza gösteririz gidenin yokluğuna. Suç başından beri kaderindir zaten. Arka bahçemizde beslediğimiz günah keçimizdir o. Sitemkâr yaradılışımızın hedef tahtasıdır. “Kahpe kader” deyip söver, yerden yere vururuz. Ama sonra yeri gelir öyle bir güç atfederiz ki, kızların kaderlerini annelerine benzetir, dört kelime ile koca bir kuşağın geleceğini tayin ederiz. Bazen de tek bir kişide varlık bulur heyula kaderimiz. Kayıtsız şartsız “kaderimiz” ilan ederiz o kişiyi.

“Siz bilinçaltınızı bilince dönüştürene kadar, o sizin hayatınızı yönlendirecek ve siz ona kader diyeceksiniz” sözünün sahibi, analitik psikolojinin kurucusu, psikiyatr Carl Gustav Jung’a göre ise kader insanoğlunun bilinçaltıdır. Bilinçaltı fantezilerimiz ve arzularımızın oluşturduğu düşünce kalıpları, davranışlarımıza belli bir yön vererek kader olarak tanımladığımız tecrübelerle yol açar. Peki kaderimizi gerçekten kendimiz belirleyebilir ya da değiştirebilir miyiz? Kaderi, tamamen yok saymak yerine, kişinin yaşam süreci ile şekil alan bir süreç olarak görmeliyiz. Böylece istemediğimiz durumlarla karşı karşıya kaldığımızda Şems-i Tebrizi’nin “Olduğu kadar, olmadığı kader” sözü mantığıyla kadere körü körüne teslim olmayıp özgür irademizi kullanarak ona şekil vermek için çabalayabiliriz.

Büyük felaketler, beklenmedik hastalıklar ya da ölüm gibi kontrolümüzde olmayan olayların dışında yaşantımızın gidiş-

tını, attığımız adımlar, hayat görüşümüz, hedeflerimiz, olaylar karşısında sergilediğimiz tavır, insan ilişkilerimiz ve inançlarımız belirler. Hayat kendi seçimlerimizden ibarettir. Başımıza gelen olumsuz olayları kaderin üzerine atıp kabullenmek yerine, yaşadıklarımızdan ileriye yönelik ders çıkarmalıyız. Örneğin bir iş görüşmesinden gelen olumsuz yanıt ya da sınavdan aldığımız düşük not asla kaderimiz olmamalı. Aksine bu durum eksiklerimizi belirlememize yardımcı olup bir sonraki görüşmemize, sınavımıza çok daha iyi hazırlanmamızı sağlayan itici bir güç görevini görmeli. Bu açıdan baktığımızda davranış ve düşüncelerini kontrol altına alabilen insanoğlunun kendi kaderini belirlemede aslında ne kadar yüce bir kudrete sahip olduğunu da görebiliriz.

Yaşam bize farkında olduklarımızın çok daha ötesinde fırsatlar sunuyor. Kaderci bir yaklaşım, hareket alanımızı daraltarak bu olanakların birçoğundan mahrum kalmamıza yol açıyor. Şimdi şöyle bir dönüp geçmişinize bakın. Vaktiyle kaderinize boyun eğip önünüze çıkan bazı fırsatları kaçırmış olduğunuzu düşünüyor musunuz? Bu soruya “Evet” cevabını verdiyseniz sakın üzülmeyin; yeni bir başlangıç yapmak için hiçbir zaman geç değil!

Kim bilir, alnınızdaki görünmez yazıyı silmenin vakti belki de bugündür...

ABİM

“Anneee, böyle gülünce benim de gamzelerim çıkıyor mu Mahmut Abim gibi?”

“...”

“En çok kaşlarım mı benziyor peki? Onun gibi kalın ya. Bir de siyah.”

“Benziyor ya, çok benziyor!”

“Halam dedi ki, dudaklarım da onun gibi etliymiş.”

“Aaa! Yeter ama, girme şu aynanın ta dibine kadar. Bak yine ağzın burnun değdi. Günde elli kere ayna siliyorum peşinden. Şaşı kalacaksın o halan gibi!”

“Halam aynaya baktı diye mi şaşı olmuş? Hani hiç aynaya bakmıyordu o?”

“Aynaya bakmaması nerden çıktı?”

“Sendeen! Geçen gün düğünde, ‘Bu karı hiç aynaya bakmıyor galiba, amma da çirkin olmuş, fare suratlı,’ dedin ya teyzemle konuşurken.”

“Allah’ım ya sabır! Mustafa, sus da çekiliver ayağımın altından. Bak, patlatacağım bir tane o bilmiş ağzının tam ortasına! Orada burada da söyleme sakın böyle salak salak şeyler. Baban duyacak. Üstüme salacaksın adamı. Zaten sebep arıyor o da!”

Neden kızdı ki yine? Kötü bir şey demedim. Kendi dedi öyle. Zaten ya kızıyor ya da ‘dışarı git’ diyor bana. Hep bağıyor. Aslında çok güzel benim annem. Upuzun saçları var, sapsarı. Çiçekli eşarplar takıyor rengârenk. Pembe var bir tane mesela, uçları minik çiçekli. Benim en sevdiğim o. Güldüğü zaman yeşil gözleri misket gibi parlıyor. O zaman daha da çok güzel oluyor. Ama hep sinirli. Keşke daha az bağırса...

“Anneee?”

“Ne oldu?”

“Sen çok güzelsin. Ben büyüyünce sana benzeyen bir kızla evleneceğim.”

“Birbirinizi sevin de isterse çirkin olsun, ne fark eder?”

“Ben çirkin kızla evlenmem. Neden öyle dedin? Neden çirkin olsun dedin? Senin gibi güzel olsun, bal koksun.”

“Demedim bir şey. Hadi dışarı. Temizlik yapıyorum. Çık, oyna biraz. Öğlene cevizli peynirli erişte var.”

“Oleyyy! Anneee?”

“Ne var Mustafa? Ne var yine Allah rızası için? Daralıyorum bu kibrit kutusu gibi evde zaten. Bir de sen gelme üstüme oğlum!”

“Mahmut Abim senin gerçek oğlun değil mi?”

“Değil. Kaç kere anlattık ya sana, ne diye sorup duruyorsun?”

“Merak ediyorum...”

Abimin annesi, benim teyzem, abim küçükken ölmüş. Ben sordum ona bir kere çok üzıldün mü diye, “Alıştım” dedi. İnsan annesi ölünce nasıl üzülür kim bilir? Annem bana hep kızıyor ama o ölse ben çok üzülürüm. Annesiz ne yapılır ki? Ben korkar-

dım annem olmasa. Ama abim çok güçlü. O hiçbir şeyden korkmaz. Upuzun boyu var. Annem ‘kapı gibi’ diyor onun için. Kalın kalın kaşları var. Askere gidecek diye saçlarını kazıtmıştı ya, işte o zaman ben daha çok benzemişim ona. Halam öyle dedi. Babam da kafamı hep tıraş ettiriyor okulda bir daha bitlenmeyeyim diye. Bir keresinde, bitlendim diye kafama kafama vurmuştu. Çok ağlamıştım da abim kurtarmıştı beni. Sonra ikisi kavga etmişlerdi. Zaten abimle babam hep kavga ederler. Mahmut Abim askere gittiğinden beri çok sıkılıyorum. O oynuyordu benimle hep. Hiç bağırıyordu bana.

“Mustafaaaa! Gel de şu sofraya tabakları koyuver. Baban gelecek birazdan.”

“Yok yaa! Ben kız mıyım? Masa dizmem ben. Sen koy.”

Annem salondaki aynayı yasaklayınca abimin odasındaki tıraş aynasında kendime bakıyorum. Onun gibi kaşlarımı çatmaya çalışıyorum ama aynısı olmuyor.

“Dizmezsen dizme. Verirsin hesabını babana gelince. Al, geldi işte, bak kapı açılıyor.”

Anahtarın sesini duydum tıkr tıkr. Babam geldi gerçekten de. Aynayı yatağa fırlattım. Kayıp yere düştü, kırıldı. Annem görürse beni öldürür şimdi. Babam kesin döver. Bütün kırıkları abimin yatağının altına ittim ayağımla. Koşarak odadan çıktım.

“Hoş geldin baba!”

“Ne bu surat it? Koşturdun mu tüm gün oradan oraya yine? Yüzün gözün simsiyah. Al şu ceketini de götür odaya.”

“Tamam baba, ver!”

Babam bana emir verince ben asker gibi yaparım hemen. Ceket aldım. Pelerin gibi sırtıma tutup koşarken yoldaki halıya takıldım. Çok kötü düştüm. Çenemi güm diye yere çarptım. Kırılmış mıdır? Kırılırsa nasıl konuşurum bir daha? Yemek de yiyemem...

“Aaahhhh!”

“Ne oldu ulan, düştün mü yine? Ne yaptın? Adam gibi götürüp gelsen şu ceket, ölür müsün?”

“Yok bir şey baba. Düşmedim valla, ayağım kaydı da düşmedim.”

Söylemedim düştüğümü. İkisi de çok kızar bana yoksa. Babam zaten girer girmez kızmaya başladı hemen. Sofra kurulmadı diye anneme bağırdı. Ama annem sofrayı dizmedim diye şikâyet etmedi beni babama.

“Ekmek ye çorbanın yanında” dedi annem. “Ekmeksiz doymazsın.”

“Yemeyeceğim. Canım istemiyor. Aç değilim.”

Çenem o kadar acıyor ki çorbanın içindeki yıldız makarnaları bile çiğnemedi yutuyorum.

“Oğlanın terhisine iki gün kaldı. Dönsün de geçsin tarlanın başına.”

“Terhis ne baba?”

“Askerliği çıkarayım aradan üniversite okuyacağım diyordu. Bırak da okusun oğlan.”

“Allah Allah! Sana mı kaldı derdi? Anası mısın, ninesi mi? Sen sus, otur oturduğun yerde.”

“Baba terhis ne?”

“Daha neler göreceğiz bakalım. Bırak okusun oğlanmış. Cahil cühela dile geldi.”

“Baba terhis ne?”

“Sus sen de, baba baba baba! Mahmut Abin dönüyor, o demek.”

“Baba, doğru mu dedi annem? Abim mi dönüyor? Ne zaman dönüyor?”

“Az kaldı” dedi babam.

“Oleey!” yaparken iki kolumu havaya kaldırdım. Şimdi de elimdeki kaşık acıyan çenemin üstüne çarptı. Hem de doluydu. Kaşıktaki çorba üstüme döküldü. Babamın eli kalktı. Vuracak sandım, kafamı eğdim. Ama vurmadı. “Allah sizi nasıl biliyorsa öyle yapsın!” dedi. Sonra da kalktı gitti masadan. Hiç korkmadım bu sefer çünkü abim geliyor...

O gece uyumadım. Çok heyecanlandım. Sabah annem, doğum günümde aldığımız beyaz gömleğimi giydirdi. Büyük adam ceke-timle pantolonumu da giydim. Babam, berber Salih Amca'ya götürdü beni. Salih Amca kafamı makineye vurdu, babamın saçını kesti. Babam sakal tıraşı da oldu. Sonra ona sürdüğü kolonyadan bana da sürdü Salih Amca. Kocaman erkek gibi koktum. Babam kahvenin önündeki taburede oturdu. Ben kıyafetim kirlenmesin diye oturmadım. Hiç hareket etmeden bekledim onun yanında. “Geliyor!” dedi babam. Uzaktan bakınca oyuncak otobüs gibiydi abimin otobüsü. Yaklaştıkça büyüdü. Sonra biraz daha büyüdü. Arkasında kocaman bir toz bulutuyla meydana kadar gelip durduğunda kalbim güm güm diye atmaya başladı. ‘Puff’ diye bir ses çıktı. Otobüsün kapısı açıldı. Yaşlı bir teyze çıktı en birinci. Sonra bir adam indi. Adamın arkasında abimi gördüm. Yavaş yavaş mer-

divenden indi. Yere çömeldi. Kollarını iki yana açtı. En hızlı koşuşumla ona gittim. Boynuna çok sıkı sarıldım. Sıcacık abimin boynu. Eliyle kafamı okşadı, sonra başımı öptü.

“Ulan Mıstık, ne kadar büyümüşsün bir buçuk senede! Okullu adam mı oldun hem de?”

Elimi tuttu. Babamın yanına gittik. Babam ayakta duruyordu. Omzuna vurdu abimin.

“Haydi, saydın şafakları bitti. Hoş geldin bakalım.”

“Ne saydı abim baba?”

“Sağ ol baba. Hoş bulduk.”

“Abi, ne saydın askerde?”

İkisi de bana cevap vermedi. Ben de sormadım bir daha. Zaten yolda kimse konuşmadı. Ben abimin elini tuttum eve gidene kadar. Hiç bırakmadım. O da sıkı sıkı tuttu benim elimi. Hiç bırakmadı.

Annem kapıda bizi bekliyordu. Sinirli değildi hiç. Gülüyordu hem de. Keşke hep gülse... Ben çok seviniyorum o zaman. Korkmuyorum hiç.

“Hoş gelmişsin evine Mahmut. Özledik seni.”

“Hoş bulduk Saliha. Ben de özlemişim hepinizi. En çok da Mıstığımı!”

Abim kafamı okşarken babam bir bağırdı.

“Saliha Abla diyeceksin üvey anana. Ben sana ne dediydim? Saliha ne? Arkadaşın mı o senin? Gittin geldin de unuttun mu adabı? Askere gittin diye büyüdün mü sandın kendini davarın oğlu!”

Abim elimi bırakıp eve girdi. Anneme baktım. Gülmüyordu yine.

O gece abimin yanında yattım. Resimlerine baktık beraber. Askerleri anlattı bana, silahları anlattı. Sabah uyandığımda ev katmer kokuyordu. Abim halen uyuyordu. Üstünden atladım, mutfığa annemin yanına koştum.

“Anneee, katmer mi yaptın?”

“Abin seviyor ya. Ona yaptım. Kalkınca yer. Hadi otur, sana koyayım da ye peynirle.”

“Yok, ben abimle yerim. Babam nerde?”

“Gitti o şehre. Akşam geç gelecek.”

“Üçümüz mü edeceğiz kahvaltı? Oleyyy!!!”

Babamı seviyorum ama kızmadığı zaman. Annemi hep seviyorum. Kızsa da seviyorum kızmasa da. Dövmüyor çünkü beni. Kırarım ağzını falan diyor ama hiç vurmuyor. Şikâyet de etmiyor beni babama. Keşke hep üçümüz yaşasak. Annem, abim, ben...

Kahvaltı ettikten sonra annem nineme de sıcak katmer götürmemi istedi. “Git, otur ninenle biraz. Özlüyor seni çok. Ben de bulaşıkları yıkayıp gelirim seni almaya” dedi. Abime döndüm baktım. “Git sen önden, git. Ben de gelirim sonra annenle. Merkezde sinemaya gideriz hep beraber” dedi.

Ninem çok yaşlı, bir de ısırıyor beni hep. Bir keresinde ısırırken dişleri çıktı, kucağıma düştü. Çok korktum. Her tarafım da tükürük oldu. Katmerler soğumasın diye koşarak ninemin evine gittim. Kapıyı çaldım çaldım, kimse açmadı. Halam dışçıye götürmüş ninemi. Komşusu öyle dedi. Eve dönerken elimdeki katmerden kopara kopara yedim. Eve vardığımda bir baktım babam da gelmiş. Kapının önündeydi. Sinemaya nasıl gideceğiz şimdi biz? İzin vermez ki babam.

“Baba niye geldin ki sen? Annem ‘baban şehre indi, geç gelecek,’ dedi.”

“Ulan deyyusa bak. Hesap mı vereceğim sana? Niye gelmişim? Sen nerden geliyorsun, toz toprak yine üstün başın? Anan nerede? Abin gitti mi tarlaya?”

“Evdeler baba. Ben nineme gittim. Annem sıcak katmer yapmıştı da. ‘Al da ninene götür,’ dedi. Yoktu ninemler evde. Dişçiye götürmüş halam onu. Döndüm ben de geri.”

Babam anahtarıyla kapıyı açtı. Abimin odasından müzik sesi geliyordu. Annem mutfakta bulaşık yıkamıyordu. Abimin odasına doğru yürüdü. “Mahmuut” diye bağırdı babam. Sonra “Salihaa” diye bağırdı çok yüksek sesle. Sonra döndü bana baktı.

“Nerde lan bunlar? İki birden dışarı mı çıktılar?”

“Yok baba. Evdeydiler. Vallahi de billahi de evdeydiler. ‘Sen önden git, az otur orada, biz geleceğiz,’ dediler.”

Babam beni çok sert itti. Duvara çarptım. Abimin odasının kapısını açtı ve birden küfür etmeye başladı. Çok bağıırıyordu. Duvara yaslandım, kaldım öylece. Dizlerimde güç bitti. Yere kaydım. Abim de bağırdı ona çok. Patırtılar geliyordu odadan. Abimin masasını devirdi babam. Çok korktum. Sonra annem ‘Yetişin!’ diye bağırarak odadan çıktı. Beni görmeden dışarı koştu. Odanın kapısı aralık kaldı. İçeriye görebiliyordum. Abim halının üstünde yatıyordu. Babam abimin üstüne çıkmış, dövüyordu onu. Hem de pantolonunu çıkarmış abimin. Çıplaktı abim. Beni de bir keresinde kemerle döverken pantolonumu çıkarıp dövmüştü. Canım çok yanmıştı. Babamın elinde benim kırdığım kırık ayna vardı. Abim yaptı zannetti kesin. Onun için dövüyor. Emekleyerek odanın kapısına gittim.

“Baba yapma! Abimi dövme. Onun suçu yok. Ben kırdım o aynayı. Bana kız baba!” diye bağırdım. Çok ağladım. Babam duymu-

yordu, hiç bakmadı bana. Birisi beni arkamdan kucakladı. Oradan kaldırdı. Babam “Ahhhh!” diye bağırdı çok fena. Kulaklarımı kapadılar, başka da bir şey duymadım.

Karşı komşuya getirdiler beni şimdi. Camdan bizim eve bakıyorum. Jandarmalar gelmiş kapının önüne. Babamla abim hep kavga ediyor. Şimdi neden geldiler ki? Babam şikâyet mi etti abimi aynayı kırdı diye? Ayna kırmak çok büyük suç mu ki?

İşte çıktı! Abim çıktı evden. Jandarmalar var yanında. Babam yok! Annem kapının önünde çömelmiş. Ağlıyor. Bir sürü komşu da gelmiş.

“Abiii, Mahmut Abiiii!!!”

Abim önüne bakıyor. Cama tüm gücümle vuruyorum.

“Mahmut Abiii!”

Duymuyor ama beni. Hiç bakmıyor bu tarafa. Arabaya bindiriyorlar. Jandarma da biniyor yanına. Gitti abim. Ben de gideceğim onun yanına hemen. Söyleyeceğim jandarmalara, “Ben kırdım o aynayı!” diyeceğim. Bırakırlar belki o zaman abimi...

Ensest

Aralarında kan bağı bulunan yakın akrabalar arasında yasaklanmış cinsel ilişkiye “ensest” adı verilir. Yakınlığın tanımını kültürlerarası farklılık gösterse de hemen her toplumda bu yakınlaşmaya dair bir yasağın (ensest tabusu) varlığı söz konusudur. Ensest, dar anlamda anne, baba ve çocuktan oluşan çekirdek aile birey-

lerinin arasında gerçekleşen cinsel ilişkiye işaret ettiği gibi yakın akrabalar (dayı, amca, yeğen, teyze, dede vb) arasındaki ilişkiyi de kapsayarak tanıımı genişleyebilir. Yani, ensestin sınırı ne olursa olsun ortak odak noktası bireylerin arasında mevcut olan kan bağıdır. Ensestin çekirdek aile içinde gerçekleşen boyutunda acı ve dramatik olan, bu şiddet olgusunun çocuğu dışarıdaki kötülüklerden koruması gereken aile müessesesinin çatısı altında, çocuğun en güvendiği kişi(ler) tarafından gerçekleştiriliyor olmasıdır.

Ensestin istismar olarak tanımlanmasında rızaya bağlı olup olmadığı konusu tartışılrsa da, çocuk-yetişkin arası meydana gelen ensest bir ilişkide rıza olup olmamasının hiçbir geçerliliği yoktur. İstismarda enseste eşlik eden bir güç ilişkisi ve otorite baskısı mevcuttur. Yine benzer bir çerçeveden ele alındığı takdirde olgunun net tanımında istismara yol açan davranışlar sadece fiziksel boyutla sınırlı kalmayıp fiziksel olmayan diğer cinsel yaklaşımlar (cinsel sözler söyleme, soyma/soyunma, cinsel içerikli film izlettirme vb) da istismar olarak kabul edilir. Toplumdaki yaygın namus anlayışının yol açtığı baskı, otorite figüründen korku, kendini suçlu hissetme, anlattığı olaya inanılmama endişesi ve biraz da “kol kırılır yen içinde kalır” ya da “aile dağılmasın” inancıyla aile içerisinde istismar içeren ensest vakalarının birçoğu gizli kalıp saklandığı için, vakaların görülme sıklığına dair net bir rakam belirlenmesi son derece zor. Fakat, günümüzde birçok cinsel parafilik bozukluğun (fetişizm, mazohizm, sadizm vb) yanı sıra ensestin de toplum genelinde yaygınlaştığını gösteren veriler mevcuttur. Ensest bir cinsel anormali olarak görülme de ahlaken dışlanan bir durumdur ve yasal olarak cezai bir harekettir. Sonu cinayetle biten birçok ensest

vakasına rastlanmaktadır. Öyle ki, o ana kadar belki de yıllarca saklanmış istismarın olaya bağlı gerçekleşmiş bir namus cinayetinin ertesinde ortaya çıktığı da görülen durumlardır.

Ensest, olduğu yerde var olup son bulmaz; süregelen özelliğiyle kişinin gelecekteki yaşamı boyunca psikolojik, sosyal ve cinsel anlamda tehdit oluşturur. Psikolojik ve fiziksel travmaya yol açtığı için etkileri kuvvetli ve kalıcıdır. Başta ana-babalar olmak üzere eğitimciler, sosyal hizmet çalışanları, fiziksel ve ruhsal sağlık uzmanları, emniyet görevlileri ve hukuk temsilcilerinin bir araya geldiği multidisipliner bir işbirliği, çocuğa yönelik istismar içeren ensest olgusu ile savaşta en etkili silahtır. Anne-babaların bu konuyu hasıraltı etmeden çocuklarını sözel olarak duymaları, davranış boyutunda ise dikkatle gözlemlmeleri gerekir. Ensest sadece Doğu'da ya da sadece düşük sosyo-ekonomik seviyede yaşanan bir olgu değildir. Dolayısıyla, farkındalığı artırmak için kaçınılması değil aksine okullarda ders müfredatının içine dahil edilmesi gereken bir konudur. Sadece mağdur adayları değil anne-babalar ve hatta eğitimcilerin de ensest olgusuna ve bu olgu ile karşılaşıldığında neler yapılması gerektiğine dair "sansür" filtresinden geçmemiş bilgiler çerçevesinde yapılandırılmış eğitim programlarına tabi tutulmaları, ensest fark edildiği andan itibaren engelleme ve gerekli kurumlara başvuruabilmeyi sağlama açısından son derece faydalı bir girişim olacaktır.

LATERNA

Yıllar içinde kim bilir ne kadar hatıra biriktirdim zihnimin tozlu anı deposunda. Kimisi dağınık, oraya buraya savrulmuş; bir araya getirmeye çalışsan ortaya ne çıkar muamma. Kimisi az daha düzenli yerleştirilmiş gibi ama yine de aradığını kolay bulacağın cinsten bir düzen değil. Ama öyleleri var ki muhafaza edildikleri andan bu yana, o ilk günkü parlaklığıyla halen capcanlı, elini attığın an gözünün önüne geliveriyorlar. Hayatımın büyük bir bölümünü geçireceğim okulumla ilk karşılaştığım an da onlardan biridir. Tozdan eser bulaşmamış üzerine. Daha dün yaşamışım gibi tüm detayları ile orada...

Yazın son günleriydi. Adımlarımı, elimden sımsıkı tutmuş, hızlı hızlı yürüyen babaanneme uydurmaya çalışırken yarı yürüyüp yarı koşmak zorunda kalıyor, o uçsuz bucaksız, geniş caddeyi merak etmeme rağmen gözlerimi babaannemin ayaklarından ayıramadığım için çevreyi etraflıca seyretemeyip her beş on adımda bir tökezliyordum. Sonra aniden durduk. O anda alnımdan hızlıca süzülüp gözüme kaçan ter damlasını boşta kalan kolumla sildim. Kafamı kaldırdığımda kocaman bir kapının önüne gelmiş olduğumuzu gördüm. Okulum burası olmalıydı. Heyecandan bacaklarım tir tir titriyordu... Sonrasını daha da net hatırlıyorum.

Gökyüzüne kadar uzanan demir parmaklıklı kapının üzerinde güneşe benzeyen kocaman bir yarım daire vardı. Kapının kanatlarında üst üste duran yuvarlakların içindeki altın renkli okları, borazanları ve kılıçları hayretle incelemeye çalışırken bir yandan da elini halen sımsıkı tuttuğum babaanneme, kendimin bile zor duyacağı bir sesle sordum:

“Babaanne, bu kapı neden bu kadar büyük?”

“Mekteb-i Sultani derlermiş oğlum buraya, Sultanların Okulu. Padişahlar okumuş burada, büyük yazarlar yetişmiş. Sadece önemli insanlar girebilsin, kimse onlara ulaşmasın diye de böyle kale kapısı gibi yapmışlar kapısını.”

“İçeri girince üstümüzden kilitleyecekler mi peki kalenin kapısını?”

“Olur mu hiç öyle şey? Dedim ya, büyük ve önemli insanlar burada okuyacak diye kilit koymuşlar. Sen de benim paşamsın. Sultanlar gibi okuyacaksın burada. Sonra da çok büyük adam olacaksın, çok!”

“Babaanne, peki yatılı okumak ne demek?”

Son sorumu cevaplamadı. Ben de sormadım bir daha. Hayal dünyama çoktan dalmıştım bile. Öylesine büyülenmişim ki! Padişahın kalesiydi burası. Ve ben hayatımda ilk defa bir kaleden içeri girmek üzereydim... Gerisinin ne önemi vardı?

Yatılı okumanın birbirimizden ayrılacağımız anlamına geldiğini, o an bunu bana söylemeye dilinin varmadığını, gün boyunca gözlerinde gördüğüm pırıltının gözpınarlarında biriken ve akmaması için çaba gösterdiği gözyaşı olduğunu nice zaman sonra anlayacaktım.

Babaannemle büyümek her gün ayrı bir masalı yaşamak demekti. Bir gün kâinatın padişahı oldum, diğer gün prensesi kurt-

ran cesur bir avcı... Herkesi dize getiren şövalye olarak uyandırdığı sabahın gecesinde kahraman bir prens olarak uykuya yatırdı beni. Karakterler değişti ama ben hep güçlü oldum. En güçlü, en cesur ve en akıllı... O böyle yetiştirdiği için mi ben hayalperest bir çocuk oldum, yoksa ben zaten hayalperest olduğum için mi o böyle bir yol seçti, hiçbir zaman bilemedim. Şimdi bile bilmiyorum. Hiç acı yoktu bizim dünyamızda. Sonu hep zaferle biten savaşlar vardı sadece. Mücadeleyle kazanılan, mutlu sonla biten kahramanlık hikâyeleri ile dolu günler, geceler. Bana adını verdikleri Vedat dedemi erken yaşta kaybeden babaannemin, altı yaşındaki öksüz ve yetim bir erkek çocuğunu tek başına büyütmek için bildiği tek yol buydu belki de.

O günü de hatırlıyorum ama hayal meyal... Annemle babamın tiyatro turneleri olurdu beraber gittikleri. Beni de babaanneme bırakırlardı. İkinci evim gibiydi orası. Yine onda kaldığım bir turne zamanıydı. Ama bu sefer gelmeleri çok uzun sürmüştü sanki. O gün de her günden farklıydı. Bir sürü insan girip çıkıyordu köşke. Babaannemin evi hiç bu kadar kalabalık olmamıştı. Ben bahçedeydim. Hava bir anda kararıverdi, tepede simsiyah bulutlar geziniyordu. Birazdan çakan şimşeklere hazırlıklı olabilmek için odamdan silahımı almalıydım. Belki de içten içe sezmiştim karşılaşacağım canavarın büyüklüğünü. Dut ağaçlarıyla çevrili bahçede, babamın benim için özel yaptığı tahta salıncaktan atlayarak koşa koşa içeri girdim. Üç katlı ahşap köşkün gıcırdayan merdivenlerinden melodi tutturmaya çalışarak nefes nefese çıktığımı hatırlıyorum. "Merdivenler eski olduğu için gıcırdayıyor" demezdi de "Müzik çalar bu ev" derdi babaannem. Salona çıktığımda masanın başında bir adam şarkı söylüyordu. Misafirlerin kimisi gelip başımı okşuyor, kimisi kucağına alıp öpüyor, hepsi de aynı şeyi söylüyordu:

“Başın sağ olsun Seher Hanım!”

Anlamıyordum çocuk aklımla. Sağlıklı olsun diye mi öyle diyorlardı babaanneme? Bahçeye inmek istedim. Göndermediler. Annemin arkadaşı Nesrin Abla beni kucağına aldı. Öyle sıkı sarılıyordu ki nefes alamadım, ittim onu. Kucağından indim. Ne çok insan ve ne kadar fazla yemek vardı! Bir tek annemle babam yoktular. Hava iyice kararmıştı. Babaanneme baktım. Koltuğunda oturmuş, elinde beyaz mendiliyle yere bakıyordu. Nezle olunca sümkürmek için çıkarırdı mendilini babaannem, bir de ağlayınca. Onu sadece bir kez ağlarken görmüştüm. Biraz korkmuştum ama ‘güçlü kahramanlar korkmaz’ dedim kendime. Sonra eve girip çıkan insanlar azalmaya başladı. En son sadece ikimiz kaldık. Babaannemle ben... Annemle babam hiç gelmediler.

Babaannem, annem ve babam hakkında uzun zaman hiç konuşmadı. Bir gün dayanamayarak sordum:

“Babaanne, annemle babamı çok özledim ben. Ne zaman gelecekler?”

Koltuğundan kalktı, ‘Laterna’ dediği, üzerinde annemle babamın resmi olan müzik aletine doğru yürüdü. “Annenle baban dönemeyecekleri uzak bir yere gittiler” dedi.

“Nasıl yani? Masallar diyarındaki gibi mi?”

“Daha da güzel bir yere gittiler. Bulutların da üzerinde, meleklerin şarkı söylediği, mavi bir ülkeye...”

“Peki, ama ben onları daha çok özlersem ne olacak? Görmek istersem?”

“Bak, bu laternanın kolunu her çevirdiğinde annenle baban meleklerin yanından sana şarkı söyleyecekler. Sen onları göremeyeceksin uzakta oldukları için ama onlar seni hep görüyor olacaklar.”

“Peki, adı neden Laterna? Canlı mı bu Laterna?”

Adı da var ya, canlı sanırdım ben kırmızı gül ağacından yapılmış o eski müzik aletini. Hatta yazı yazmayı ilk öğrendiğimde annemle babamın resminin yapışık olduğu yerin tam yanına Laterna yazmıştım kargacık burgacık harflerle. İçinden biri çıkıp da benimle konuşur belki diye bazen saatlerce başından ayrılmadığım olurdu. Gel zaman git zaman annemle babamın artık geri dönmeceklerini anlamıştım. Onları her özlediğimde gider laternanın kolunu çevirir, bana mavi ülkeden gönderdiklerini sandığım o hüzünlü melodiyi dinler dururdum.

Yatılı okuduğum için köşke ancak yarıyıl ve yaz tatillerinde gelirdim. Her geldiğimde evden bir eşyanın yok olduğunu fark etmem ortaokula geçtiğim sene oldu. Babaannemin beni okutmak için evdeki bazı eşyaları birer birer elden çıkardığını nice zaman sonra anladım. İşte o zaman artık maddi imkânlarımızın beni okutmaya el vermediğini de anlamış ve ilk defa gelecekte korkmuştum. Korkmuş ama susmuştum, babaannem korktuğumu anlayıp üzülmesin diye. Vedat'ından ona yadigâr kalan bu koca köşkten vazgeçmektense anılardan tek tek ayrılmak canını daha az acıttığı için böyle yapmıştı belki de babaannem, kim bilir... Köşkten eşyalar eksildikçe benim de yüreğimden azar azar parçalar kopuyordu. Her ev ziyaretinde eşyalarla beraber ben de biraz daha eksilsem de ona hiçbir şey sormuyordum. O ise, her şeyin farkında olduğumu bilmesine rağmen sattığı eşyalar sanki hiç var olmamış gibi davranıyordu. Bu bizim gizli ittifaklarımızdan biri olmuştu.

Laternanın yok olduğunu fark ettiğimde lise ikiyi yeni bitirmiştim. Her zaman olduğu yerde, üzerinde babaannemin tığ işi örtüsü serili ufak, ahşap bir masa vardı artık. Masanın üstündeyse annem, babam ve benim gümüş çerçeveye yerleştirilmiş bir fo-

toğrafımız. Adını duyduğum andan beri aslında eşya olduğunu bilmeme rağmen sanki bir ruhu varmış gibi bağlandığım laterna artık yoktu. Aslında ben annemle babamı asıl o gün kaybetmiştim. Babaanneme de ilk defa o gün çok kızmıştım. Ve ilk defa yine o gün, buğulanmış gözlerimizi birbirimizden kaçırarak, yıllardır devam eden gizli ittifakımızı bir çırpıda bozmuştuk. Laternanın yokluğu ve gidişinin bende yarattığı boşluk canımı öyle acıtmıştı ki, lise bitene kadar o eve bir daha adımımı hiç atmadım.

Sonrasında içimde oluşan derin boşluğu neyle, nasıl dolduracağımı bilemez oldum. Yazmaya da işte o zaman başladım. Derin boşluğu dolduracak şey artık müzik tınları değil kafamın içinde uçuşan kelimeler ve cümleler olmuştu. Ama ben yine de onu bırakmadım ve o günden sonra hemen her yerde laternayı arar oldum. Kimi zaman bir antika dükkânının vitrinindeki kolu kırık bir laterna için kalbim yerinden oynadı, kimi zaman gittiğim bir müzayede salonunda sahnenin tam göbeğindeki laternanın gül ağacından olmadığını anlayıp kırık bir kalple, boynum bükük eve döndüm.

Yıllar sonra, baharın yüzünü yeni yeni göstermeye başladığı bir mayıs günü yine lisemin önündeyim. Galatasaray'daki büyük kitapçıda imza günü yapılan son kitabımı babaanneme götürmek için İstiklal'de yürüyorum. Küçükken uçsuz bucaksız gelen bu cadde artık yarım saatlik bir yürüyüş yolu olmuş, lisenin o görkemli ve devasa kapısı ise gide gele her sene gözümde biraz daha ufalmıştı. Ben büyüdüm ama hayal gücüm hiç yok olmadı. Bitmez tükenmez hayallerim ve babaannemin sayesinde aldığım eğitim, beni hem başarılı bir yazar hem de Sultanların Okulu'nda edebiyat öğretmeni yaptı. Babaannem, "Ben demedim mi benim paşam çok büyük adam olacak!" diye övünür durur, ona hediye ettiğim

her yeni kitabımı dikkatle okuduktan sonra başucuna özenle yerleştirir. Yaşlandı ve aklı çok da yerinde değil artık. Kimi zaman torunu Vedat oluyorum onun için, kimi zaman da yıllar önce yitirdiği ve asla unutamadığı kocası Vedat. Bugün, kitabımı ona götürürken muhtemelen fazla bir şey anlamayacağını biliyorum. Ama olsun, anlamasa bile hisseder o.

Zihnimdeki bir sürü anı İstiklal Caddesi'nin dükkânlarından gelen farklı melodilerle dans ederken aniden irkildim. Tarihi pasajın önünde olduğum yerde kalakaldım. Yıllar boyunca gide gele, çalan şarkıların sıralarını bile ezberlemiştim fakat bu duyduğum melodi hepsinden daha tanıdık. Mavi ülkeden gelen müziğin aynısı... Bir an 'Bu zihnimin bir oyunu olabilir mi?' diye düşünüyorum. Çünkü bir romanı yazıp bitirdikten sonra aklımın bana her seferinde türlü şaşırtmacalar yapması pek de yabancı olduğum bir durum değil. İyice kulak kesiliyorum... Hayır! Bu asla bir yanılsama değil. Ses, önünde durduğum pasajın derinlerinden bir yerden geliyor. Kalbim nicedir uzak kaldığı sevgilisinin çağırmasını duymuş da tutsak kaldığı göğüs kafesimden çıkıp ona koşmak istercesine zorluyor bedenimi. Adımlarımı içeri yönleltiyorum. Ses çıkarırsam melodi kesilir ya da yönünü kaçırdım korkusuyla ağır ağır yürüyorum, melodinin tam olarak nereden geldiğini anlayabilmek için nefesimi tutuyorum. İşte tam o anda ses kesiliyor. Yönümü kestiremez bir şekilde kendi çevremde dönmeye başlıyorum. Takı dükkânlarının camekânlarından yansıyan parlak ışıklar gözümü alıyor, hızla dönen bir atlıkarıncanın üstündeymişim gibi benim de başım dönüyor. Zaman algımı yitirdiğim için ne kadar vakit geçti bilmiyorum, omzuma dokunan bir el sayesinde kendime geliyorum.

“İyi misiniz?”

Kafamı çevirip baktığımda muhtemelen dükkânların birinden çıkmış, ben yaşlarda, patlak gözlü –ya da benim şaşkınlığımdan dolayı kendi de şaşırdığı için gözlerini açarak bana bakan– bir adamla göz göze geliyoruz.

“İyiyim. Teşekkürler” dedikten sonra sorunun hatır sorma amaçlı olmadığını fark ederek devam etmeye karar veriyorum.

“Aslına bakarsanız biraz kafam karıştı. O yüzden böyle dönüp durdum. Pasajda çalan müziği siz de duymuşsunuzdur. Akordeon sesi gibi. Sonra bir anda kesildi. Eğer burada çalışıyorsanız nerden geldiğini de biliyorsunuzdur muhakkak.”

Israrımın adamın yüzünde yarattığı ifadeyi çözmeye çalışmaktansa bir cevap gelsin diye içimden dua ediyorum. Birkaç dükkân yandaki antikacıdan ara sıra böyle sesler geldiğini, benim duyduğum melodinin de muhtemelen oradan gelmiş olabileceğini söylediğinde zihnimde oluşan çağrışımlar soyut birer kavram olmaktan çıkıyor, bir mengeneye dönüşerek beynimi sıkıştırıyorlar. Çocukluğumun laternası, yıllar sonra duyduğum o tanıdık melodi, Beyoğlu’nda bir antika dükkânı, babaannem...

Dengemi kaybetmemek için sert adımlar atarak adamın tarif ettiği dükkânın önüne geliyorum. Tozlu vitrinin içinde birbiri üstüne yığılmış terk edilmiş onlarca eşyadan hiçbiri tanıdık değil. Dükkânın dışına taşan, geçmişin o küflü ama insana huzur veren kokusunu içime çekerek dar kapıdan içeri giriyorum. Pasajdaki vitrinlerin ışıklarından kamaşan gözlerimin, içerisinin karanlığına alışması hemen olmuyor. Etraf biraz netleştiği anda onu görüyorum! Gül ağacından aldığı kırmızı rengi, eski parlaklığını yitirmiş olsa da o tüm asaletiyle orada öylece duruyor. Ceviz taburenin hemen yanında... Yanına yaklaşıyorum. Dizlerimi bükerek eğili-

yorum. Bir zamanlar annemle babamın resminin yapışık olduğu yerin tam yanında çocuk el yazımıyla kazıdığım yazıyı görüyorum, Laterna...

“Çalabilir miyim?”

Tatlı bir gülümsemeyle başını eğerek onaylıyor dükkânın sahibi olduğunu düşündüğüm kadın. Tüm olan bitene şahit olduğu için mutlu sanki. Laternanın, incitmekten korkarak hafifçe tuttuğum kolunu yavaş yavaş çevirmeye başlıyorum. Yıllar sonra buluştuk...

Dışarısı ne kadar güneşli ve cıvı cıvı olursa olsun, köşk hep karanlık, serin ve sessiz. Tıpkı çocukluğumdaki gibi sokak kapısının tokmağını tam üç kere vuruyorum. Nurşen Hanım kapıyı açtığında işaretparmağımı dudaklarıma götürüyorum. Ağır adımlarla salona geçiyorum. Laternayı kucağıma aldığım bir çocuğu yere koyar gibi nazikçe yere indiriyorum. Her zamanki köşesinde duran ufak masayı kaldırıp yerine köşenin asıl sahibi olan laternayı yerleştiriyorum. Pencereden salona süzülen ince ilkbahar ışığı yumuşak bir fırça darbesiyle onu yeniden ilk günkü rengine boyayarak, yıllardır oradan oraya taşınmaktan bitap düşmüş laternayı yeniden canlandırıp çocukluk hayallerimden aklımda kalan haline büründürüyor. Onun evden gittiği günden beri bir türlü dolduramadığım içimdeki o derin boşluk bir anda doluveriyor ve her şey ilk günkü gibi yerli yerine oturuyor. Kavuşmanın verdiği tatlı bir huzur, hüznle karışık bir dinginlik yüreğimi ısıtan...

Koltuğun üzerindeki saten örtüyü laternanın üzerine örttükten sonra ahşap merdivenlere yöneliyorum. Basamakları ağır ağır çıkarken çocuksu bir heyecan kaplıyor içimi. Son basamağı tırmandığımda o gün ilk defa merdivenlerin eskiden olduğu gibi gıcırdamadığını fark ediyorum. Müzik artık yok. Babaannemin

yattığı odanın kapısına geldiğimde derin bir nefes alıyorum. İçeri girdiğimde yavaşça kafasını çevirip bana bakıyor. Başucuna yaklaşıp, yorganını açıyorum. Halen uzun olan boyuna rağmen artık ufalmış ve hafiflemiş bedenini canını acıtmadan kucaklıyorum. Onu narin bir kuş gibi merdivenlerden aşağı taşıyorum.

Bir kelebeğin kanat çırpışı kadar sessiziz. Yanağıma dayadığı dudaklarının arasından verdiği ılık nefesi kulağımı ısıtıyor. Salona indiğimizde babaannemi her zaman oturduğu koltuğuna yavaşça yerleştirip laternaya yöneliyorum. Üzerine örttüğüm örtüyü kaldırırken özlem kalbimde dalga dalga kabarıyor. Annemle babama, mavi ülkeden gelen müziğe, ait olduğu yerde kavuşmama an kaldı. Kolu çevirmeye başlıyorum. İlk başta aksak başlayan melodi, ben kolu çevirmeyi hızlandırdıkça o tanıdık tınısını buluyor. Dönüp babaanneme bakıyorum. Hayalperest gözlerimiz sadece ikimize ait olan dünyamızda birbirleriyle buluşuyor. İçten gülümsememe muzip bir dudak kıvrımıyla karşılık veriyor. Babaannemin göz kenarlarında yıllar önce gördüğüm o ışıltıyı yine görüyorum. Bu sefer bir damla yaş süzülüyor pamuk yanağının üzerinden. Ve gülümsüyor bana, inceden aldığı son nefesini usulca bırakarak. Kolu çevirmeye devam ediyorum...

Hatıra

"Bir şehirde benim yaptığım gibi 62 yıl sürekli yaşarsanız, şehrin, anıtların, binaların, manzaraların, duvarların, ağaçların, gecesi gündüzü, kedisi köpeği, sokaktaki insanı, kaldırımı, meydanı, her şeyi sizin hatıralarınıza gönderme yapan bir işarete dönüşür."

Orhan Pamuk, *Hatıraların Masumiyeti*

Genetik özelliklerimizin mührü olan DNA'mız dışında bizleri birbirimizden tamamen farklı kılan en önemli ayrıcalığımız, doğduğumuz andan itibaren biriktirmeye başladığımız hatıralarımızdır. Aynı ailede büyümüş ve hatta aynı yumurta ikizi olan iki kişinin bile hatıra (anı) dağarcığı birebir aynı değildir. Anılarımız yaşantımızla şekillenirler. Hafızamızda yaşatmaya devam ettiğimiz, geçmişimizdeki duygu ve olayların tümü hatıralarımızdır. Bir şeyin hatıra sayılabilmesi için varlığının çok eskiye dayanması gerekmiyor, nitekim siz şu an bu satırı okuyup bir sonraki satıra geçtiğiniz andan itibaren okumuş olduğunuz cümle hatıra niteliğini almaya çoktan hak kazanmış olacak. Soyut anılarımızın yanı sıra somut varlığa sahip olan hatıralarımız vardır ki bunlar da genel olarak geçmişle ilintili ya da geçmiş hatırlatan objelerdir. Aile yadigârı bir sandığın, anneannemizden kalan bir yüzüğün, büyük dedemize ait sararmış bir fotoğrafın değeri paha biçilmezdir. Anılarımızın içeriği ne olursa olsun geçmişte yaşadıkları için hatırladığımız zaman buruk kıvamda bir hüznün yaşarız. Hüznüleniriz çünkü vakti zamanında canımız çok yanmıştır, hüznüleniriz çünkü çok güzel bir şey yaşamışızdır ve artık geçmişte kalmıştır. Zamanı geri döndürmek imkânsızdır ve biz o yaşananı çok, ama çok özleriz.

Anılarımızı tüm detayları ile hatırlamamıza yardımcı olan nesne, ses, koku ve imge gibi “hatırlatıcılar” da anı dağarcığımızın önemli mihenk taşlarından. Nitekim, bazen sebepsiz yere hafızamızın en dip köşesinde saklanıp kalmış tozlu bir anımız, o an dinlediğimiz bir şarkının notasında ya da kokladığımız bir parfümün esansında bir anda gün ışığına kavuşup yaşandığı günkü netliğiyle karşımıza çıkıverir. Bir bakarız okul kantininde yediğimiz

“yengen”in damağımızdaki tadını almışız, bir bakarız sabahları saçımızı ören anneannemizin yumuşacık ellerine dokunmuşuz zihnimizde... Anılarımız bizimle beraber yaş alır ama yaşlanmazlar. Ölmüş zamanı yaşatma çabamızdır onlar. Bir de bazı eşyalar vardır, giden sevdiklerimizden bize yadigâr kalan... Tüyenmiş bir şal, artık yazmayan bir kalem, rengi solmuş bir kazak, tek taşı düşmüş bir kolye... Onlara dokunmak demek sevdiğimize dokunmak gibidir. Yitip gidenin kokusu sinmiştir sanki üzerlerine. Yıllar geçer o koku geçmez bir türlü. Nice zaman sonra anıların eşyaya sindiğini düşündüğümüz kokunun aslında bizim anılarımızda muhafaza ettiğimiz koku olduğunu. İşte o zaman bir kere daha fark ederiz anılarımızın gücünü. Bu denli kuvvetli bireysel anılarımızın yanı sıra toplumsal belleğimize ait hatıralara da sahibiz. “68 kuşağı”, “80’ler çocuğu” gibi tanımlar ortak anıların bir araya getirmiş olduğu nesillere –benzerlerinden farklı özellikleriyle öne çıkmalarından dolayı– atfedilen ayırt edici kimliklerdir.

Davranış ve ruh halimizi etkileme özelliğiyle gerek bireysel gerekse toplumsal belleğimiz çerçevesinde sahip olduğumuz hatıralarımız kişiliğimizin oluşumunda oldukça önemli bir rol oynadıkları gibi ruh sağlığımız üzerinde de söz sahibidirler. Bizi üzen tatsız hatıralar yaşamış olduğumuz olumsuz deneyimlerdir. Bu olumsuz deneyimler düşünce sistemimizi negatif olarak programlar. Bu yüzden başta Depresyon, Panik Bozukluk ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu olmak üzere birçok ruhsal rahatsızlığın temelinde acı hatıralarımız yer alır. Bu rahatsızlıkların tedavi sürecinde anılar tekrar gündeme getirilerek alternatif yaklaşımlar eşliğinde yeniden yorumlanır ve bu şekilde anı sahibinin düşünce sistemi yeniden yapılandırılarak iyileşmesi sağlanır. Güzel ve

hoş anılarımızı bağrımıza basarken zamanında bize acı çektirmiş hatıralarımızdan sonsuza dek kurtulmak isteriz. Jim Carrey'nin başrolünde oynadığı "Sil Baştan" filminde olduğu gibi hafızamızı sildirerek bize üzüntü veren anılarımızdan sonsuza dek kurtulmak hepimizin fantezisi değil midir? Anılarımızı silmek mümkün olmasa da özellikle istismar ya da cinayet gibi travmatik durumlarda yaşadıklarımız, bize daha fazla zarar vermemeleri için bilinçaltımız tarafından bastırılabilir. Öyle ki, bu olaylara dair tüm detaylar yıllar boyu sanki hiç yaşanmamışçasına zihnimizin bir köşesinde pusuya yatıp saklanıyor. Travma Sonrası Stres Bozukluğu vakalarının psikoterapi sürecinde, aylar hatta yıllar boyunca bastırılmış bu anılar gün yüzeyine çıkarılıyor ve travmaya maruz kalan kişi terapist eşliğinde, vaktiyle kendisine acı vermiş bu olaylarla yüzleştirilerek tedavi ediliyor.

Anılarımız bizi mazimize sımsıkı bağlayan bir halatin ilmekleridir. Sırf bu yüzden bazen geçmişten kopmak o denli zorlaşır ki hatıralar arasında dolanır durur, çıkış nerde bir türlü bulamayız. Anılar bizi değil biz anılarımızı kontrol edebildiğimiz ölçüde mutlu oluruz. Aksi takdirde sürekli anıların gölgesinde sürdürülen bir hayat bizi anı yaşamaktan alıkoyacağı gibi yaşam yolunda atacağı-
mız yeni adımlarımızı da ertelememize sebep olur. Anılarımızın tutsağı olmak yerine acı-tatlı tüm hatıralarımızı bir bütün olarak kabul edip onları değerli bir mücevher gibi itinayla muhafaza etmeyi ve zamanı geldiğinde aralarından en güzellerini ve en faydalı olanlarını seçerek bir sonraki kuşağa aktarmayı becerdiğimiz zaman bizimle beraber yok olacak anılarımızı sonsuza dek ölümsüz kılmayı başarabiliriz.

AĞLAYAMAYAN BİR ADAMIN ACIKLI HİKÂYESİ

Korna sesiyle irkildi. Beton elektrik direğinin üzerine yarım yamalak yapıştırıldığı için bir köşesi, esen rüzgâra uyum sağlayarak ara sıra havalanan ilanı doğru anladığından emin olmak istediği için kelimeleri tekrar tekrar okurken, zihni de aynı anda onu geçmişine götürdü. Gözleri ilana, zihni anılarına dalıp gitmişken adımlarını fark etmeden trafiğin vızır vızır aktığı caddeye atmıştı. Korna çaldığı yetmiyormuş gibi kendisine okkalı bir de küfür savuran taksicinin arkasından bakarken gözleri doldu yine. Küçükken babasının “Ağlamasana ulan karı gibi, patlatıcam şimdi ağzının tam ortasına!” diye bağırdığı o kadar çok olmuştu ki. Patlatırdı da ekseriyetle. Tokadı yiyince bu sefer daha da şiddetli ağlamaya başlar, kendini zorlar, ama ne yapsa ne etse gözlerinden sicim gibi akarak, burnunda sümüğüyle birleşen, oradan da dudaklarına kadar inen gözyaşlarına engel olamaz, diliyle yaladığı bu tuzlu karışım ise asla midesini bulandırmazdı. Alışıktı ağlamaya. Öğretmen kızınca ağlar, arkadaşları topa çağdırmayınca ağlar, annesi istediği yemeği yapmayınca ağlardı. En çok ağladığı gün hiç kuşkusuz sünnet olduğu gündü. Etrafındaki çocuklar ağladıkça o da avazı çıktığı kadar bağırarak ağlamış, babası bu sefer elinden bir kaza çıkmasın diye düğün salonunu

terk etmiş, ortamı yatıştırmak isteyen amcası “Emin'im, ağlama aslanım. Erkek adam oldun sen artık” diyerek kafasını okşamış, babasının muhtemel gazabından çekinen annesi ise kulağına eğilip “Ağlama oğlum, ağlamak ağlamayı getirir” demekle yetinmişti. Onca laf söz arasında hafızasına en çok yer eden cümle de bu olmuştu nedense:

“Ağlamak ağlamayı getirir...”

Kendisine küfreden taksiciden dolayı ağlamamak için bir kere daha yutkunduydu, kaldırırma geri çıktı ve ilanda yazan kelimeleri ezberlercesine teker teker heceleyerek yeniden okudu:

“BİR DA-HA HİÇ AĞ-LA-MA-YA-CA-ĞI-NI-ZI GA-RAN-Tİ E-Dİ-YO-RUZ!”

Toplamı on kelimeyi bulmayan bu iddialı cümlemin altına bir o kadar iddiasız rakamlardan oluşan sıradan bir cep numarası yazılmıştı. Gözlerinde biriken yaş alışı bir el hareketiyle tek seferde sildikten sonra etrafta ona bakan var mı diye kontrol etti. Genelde uluorta hareketler yapmaktan kaçındığı için rakamları öncelikle hafızasına kazıdı. İşlek kaldırımın kalabalığına kendini bıraktığında numarayı telefonuna kaydetmişti bile. Değerli bir şifreyi herkesten önce bulup gizlice ele geçirmiş gibiydi. Gözüne kestirdiği ilk apartmanın girişine sığındı. Az önce kaydettiği numarayı aramak için tuşa bastığında ne konuşacağını hiç bilmiyordu. Çalan iki uzun sinyalin ardından yumuşacık bir kadın sesi, Emin'in o zamana kadar duyduğu en şefkatli ses tonuyla kendisine sordu:

“Merhaba, ağlamaktan ömür boyu kurtulmak mı istiyorsunuz?”

Sorunun devamı gelecek mi diye beklerken cevap vermeye hazırlanmak için kısacık öksürdü. Karşıdan herhangi bir ses gelmedi.

“İsterim... Yani istemem. Yani evet, ben artık ağlamak istemiyorum. Doğduğum günden beri sürekli ağladım. Koca adam oldum halen ağlıyorum. Bitsin artık.” Arka arkaya bir sürü şey söyleyip kadının kafasını karıştırmış olabileceğini düşünerek utandı. Kadife sesli kadın Emin’in söyledikleriyle pek ilgilenmeden önüne verilmiş hazır bir metni okuyormuş gibi devam etti:

“İşte biz de size artık ölene kadar ağlamayacağınızı, daha doğrusu istesenez de ağlayamayacağınızı garanti ediyoruz.”

İstemek mi? Aklı başında hangi insan ağlamak isterdi?

“Çok yoğunuz. Size ancak gelecek Salı günü, saat akşamüstü saat altıya randevu verebiliriz.”

Demek ki onun gibi ağlamaktan kurtulmak isteyen başka insanlar da vardı. Ne güzel!

O akşam evde içi içine sığmıyordu. Karısı Aslı da fark etmişti ondaki bu heyecanı. Sebebini sorduğunda, Emin televizyondan gözlemini ayırmadan omuz silkmiş, “Yok bir şey!” demişti. Söylemeyecekti. Sürpriz olsun istiyordu. Okul müsameresinde, oğullarını götürdükleri çizgi filmlerde, gittikleri her düğünde ağlayan istisnasız hep o olur, insanlar kocaman adamın hüngür hüngür ağlamasına tuhaf tuhaf bakar, karısı da her seferinde çok utanırdı. Kocamandı gerçekten de. İriyarı boyuyla doğru orantılı büyükçe bir kafası, kafasını normalinden daha da iri gösteren koyun postu gibi saçları –küçükken kıvr kıvr buklelerinden dolayı arkadaşları arasında defalarca dalga konusu olduğu için sayısız kere gözyaşı dökmesine sebep olan saçları–, iki metreye yakın boyuna abes kaçmayan geniş omuzları vardı. Abes kaçan tek şey bu irilikte bir adamın zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın her an ağlamasıydı. Ama artık buna bir son verecekti.

Telefonuna gönderilen konuma göre gideceği yer arabayla yarım saat, kırk beş dakika uzaklıkta gözüküyordu fakat adres detayıyla beraber enteresan bir mesaj daha vardı: ‘Yapılacak işlemlerden sonra en az birkaç saat araç kullanmanız sağlıklı olmayacağı için taksi ya da toplu taşıma ile gelmenizi rica ederiz.’ Emin tedirgin olmak bir yana bu mesajı okuduğunda rahatlamıştı. Gerçekten ciddi insanlardı bunlar belli ki. Duraktan taksi çağırmak yerine caddeye çıktı ve önüne çıkan ilk aracı çevirdi. Aslı’ya işten arkadaşlarıyla yemeğe gideceğini söyledi. Taksiciye bahşişle beraber hatırı sayılır bir para ödedikten sonra adreste tarif edilen yerin önünde indi. Gözleri ahşap binanın herhangi bir yerine asılmış olabilecek bir tabela aradı. Yoktu. Girişteki basamakları tırmandığında kapının yanında tek bir zil olduğunu görünce içi rahatladı. Onu bu merkeze girip çıkarken görecektir insanlar zaten ya kendisi gibi aynı derde sahip kişiler ya da orada çalışan insanlar olacaktı. Utanmasına gerek yoktu. Utanınca ya da heyecanlanınca da gözleri dolardı. Kaç iş görüşmesi sırf bu yüzden daha başlamadan son bulmuştu. Aylarca işsiz gezdiği olmuştu. Bunlar artık geride kalacaktı, bu yüzden aklına gelen bu nahoş düşünceleri kafasından savuşturup derin bir nefes aldı ve zili çaldı. Heyecanlıydı ama nedense gözleri dolmamıştı bu sefer. Buranın enerjisi şimdiden işe yaramaya başlamıştı galiba. Kapıya yaklaştıkça artan bir topuk sesi en nihayetinde durdu ve önce hafiften aralanan kapı sonra sonuna kadar açıldı. Karşısında gördüğü kadın ‘Boş zamanlarımda podyuma çıkıyorum,’ dese inanılacak kadar düzgün vücut ölçülerine sahip, omuzlarına dökülmüş dalgalı kıvılcı saçlarına kontrast yaratan kıpkırmızı bir ruj sürmüştü, en fazla otuz-otuz beş yaşlarında bir afetti. Tam, ‘Ben nasıl bir yere geldim böyle?’ diye düşünürken kadın zarif

bir el hareketiyle Emin'i omzundan tuttu ve hiçbir şey söylemeden onu içeriye buyur etti. Girdiği anda dikkatini ilk çeken istisnasız tüm pencerelerdeki perdelerin kapalı olduğuydu. Bu da işine gelmişti. Mahremiyet önemliydi ne de olsa. Bu loş ortamda fark ettiği diğer şey de tarifi zor bir sessizlikti. Kadın nihayet bu sessizliği bozdu.

“Ne kadar zamandır ağlıyorsunuz?”

Daha henüz merhabalaşıp tanışmadan kendisine iletilen bu sorunun aniliği garibine gitmişti. Neyse ne... Hiçbir şey sormayacak, sistem nasıl işliyorsa uyum sağlayacaktı o da, yeter ki şu olur olmaz anlarda kendini tutsak eden gözyaşlarından ömrünün sonuna kadar kurtulsun. “Kendimi bildim bileli. Doğduğum günden beri diyelim” derken aslında o dar anda kendi çapında bir espri yapabildiği için sevinmişti. Kadın ifadesiz bir tavırla konuşmasına devam etti:

“Farklı cinsiyet ve yaş grubundan bir sürü müşterimiz var. Kadın ve genç kızların sayısı biraz daha fazla. Herkesin ortak noktası ağlamak istememek. Siz de onlardan birisiniz. Şimdi hazırsanız sizi özel odamızda bir yatağa yatıracağız, iki tane şakak, iki tane alın, iki tane de ense olmak üzere toplam altı adet elektrotu vücudunuza yapıştıracğız. Merak etmeyin, canınız hiç yanmayacak ve bu işlemin sağlığınıza hiçbir yan etkisi yok. İşlem süremiz yaklaşık üç dört saati buluyor. Bu süre içerisinde hayatınız boyunca ağladığınız anların birçoğunu hatırlayacaksınız. İşlem esnasında uyuyakalırsanız bu anımsamalar rüya şeklinde olacak. Uyuyabilen şanslılarsanız eğer, uyuyup uyanıldığınızda her şey bitmiş olacak ve siz artık ömrünüzün sonuna kadar isteseniz de ağlayamayacaksınız.”

Kadının baş döndürücü güzellikteki dudaklarının hareketleriyle ağzından çıkan kelimeleri senkronize etmekte hayli zorlanan Emin, bakışlarını kadının dudaklarından çekerek gözlerine doğrulttu. Kadın susmuş, ona bakıyordu. Emin kendinden emin ama ortamın sessizliğine saygı göstermek uğruna fısıldayan bir tonla “Hazırım!” dedi.

Öyle sabırsızdı ki verilen birkaç sayfa formun tek kelimesini dahi okumadan, kredi kartı bilgileriyle beraber doldurup imzaldıktan sonra beraber üst kata çıktılar. Kadın burada biraz beklemesini söyledikten sonra bir odaya girdi. Çıktığında elinde tuttuğu ameliyat gömleğine benzer bir giysiyi uzatarak “İçeri girdiğinizde üzerinizdeki her şeyi çıkarıp bunu giyeceksiniz,” talimatını verdi. Emin içerisinin nasıl olduğunu anlamaya çalışırken kadın onu takip etmesini belli eden bir tavırla arkasını döndü ve bir üst katın merdivenlerine yöneldi. Binanın genelinde hâkim olan kasvetli hava üst kattaki odanın kapısı açıldığında bir anda yok oldu. Çok miktarda floresan ampulünden çıkan ışığın gözlerini kamaştırdığı odada beyazdan başka renk neredeyse yok gibiydi. Kadın Emin’i beyaz renkte doktor gömleği giymiş iki genç adama teslim ettikten sonra görevini tamamlamış olmanın verdiği rahat bir ifade takınarak kapıdan çıktı. Adamların tavrı da pek farklı değildi. Hiçbir tanışma faslı olmadan, direkt olarak gömleği giyip yatağa uzanması talimatını verdiler. Bundan sonrası kadının girişte anlattığı gibi gelişti. Adamlar beyaz makinelerden çıkan altı adet elektrot kablosunu vücuduna bağladıktan sonra Emin’in uzandığı yatağa arkalarını dönerek komuta konsolu gibi bir yere oturdular. Konsoldaki ekranları tam olarak göremese de odada olup biten hiçbir şeyi kaçırmamak için uyumamalıydı. Gözle-

rini tavana dikti ve kadının söylediği gibi geçmişte yaşadıklarının aklına gelmesini bekledi. Hiçbir şey hatırlamadığı gibi zihni bomboştu. Floresan ışığa uzun süre baktığı için derinlik hissi de kaybolmuştu. Kafasını yana çevirdi, birbirleriyle hiç konuşmadan önlerindeki ekranlara bakan adamlara seslendi. “Ne kadar kaldı? Ben henüz hiçbir şey hatırlamadım. Normal mi?” Onu duyduklarına dair bir tepki ya da sorusuna bir cevap gelmeyince boşluğa konuşmuş gibi hissetti. Sorusunu yineledi. “Daha yeni başladık” dedi adamlardan birisi. Bunu söylerken arkasını dönüp bakmadığı için cevabı hangisinin verdiğini kestiremediyse de Emin bunu çok önemsemedi. Neden bir şey hatırlamadığına takılmıştı. Sistem işlemiyor muydu? Bir daha sordu.

“Sessiz lütfen. Uyumaya çalışın” dedi ikisinden biri. İçi dirense de bedeni bir müddet sonra ışığın, katıksız beyaz rengin, sessizlik ve durağanlığın mayıştıracı gücüne karşı koyamadı ve gözkapakları ağırlaştı. Uyandığında her şey aynıydı. İki adam bu sefer biraz daha sıcak bir tavırla işlemlerin başarılı bir şekilde gerçekleştiğini, artık giyinip gidebileceğini söylediler. Kıyafetlerini giyip alt kata indiğinde onu yolcu etmek için bekleyen kimse olmadığını görünce şaşırırsa da cep telefonunda gördüğü Aslı’nın cevapsız çağrısından dolayı bir an önce eve gitme isteği daha ağır bastı. Onlara nasıl olsa daha sonra da ulaşabilirdi.

Ertesi gün uyandığında kendini uzun zamandır bu kadar kuvvetli ve iyi hissetmediğini fark etti ama hemen ardından içinde peydahlanan tatlı ama huzursuz bir kıpırtı bu hisse anlık bir ket vurdu. Ya olmadıysa? Bunu anlamanın tek bir yolu vardı. İşi aradı, hastalandığını ve o gün işe gelemeyeceğini söyledi. Ateşten cayır cayır yansa bile işe gittiğini çok iyi bilen karısının tüm bu olan biteni hayretle izlediğini gözünün ucuyla süzdü. Telefonu kapadıktan sonra muzip bir bakış fırlattı.

“Bugün evde sinema günü yapalım sevgilim. Bütün gün sana sarılıp film seyretmek istiyorum. Hem de şöyle en acıklısından.”

En az iki üç senedir DVD çekmecesinde duran, ağlamak istemediği için seyretmekten kaçındığı filmi DVD oynatıcısına yerleştirirken kalbi küt küt atıyordu.

Film sona erdiğinde karısı ağlamaktan şişmiş gözlerle Emin’e döndü.

“Neyin var? Film boyunca hiç ağlamadın. Gözlerin bile dolmadı! İyi misin?”

Emin ise geniş omuzlarını daha da genişleterek koltuğa yayılmış, dudaklarındaki tebessümü gizleme ihtiyacı duymadan Aslı’ya bakıyordu.

“İyiym karıcım, hem de çok iyi.”

Gözyaşsız günler birbirini takip ederken Emin’in keyfine diyecek yoktu; ta ki o sabah iş yerinde müdürü onu odasına çağırana kadar. Genelde müdürün odasına çağrılmak pek hayra alamet olmadığı için yüreği sıkışmıştı. Tek avuntusu, ne olursa olsun, işten kovulsa dahi ağlamayacaktı. Bundan emindi en azından. Odadan içeri adım attığında gözleri müdürün parlayan gözleriyle buluştu. Kaygıyla girdiği odada hiç beklemediği bir haber aldı. Terfi etmişti. Üstelik hiç de ihtimal vermediği bir pozisyona atanıyordu. Genel müdür yardımcısı olacaktı. Müdür duyurusunu yapmış, onu tebrik etmiş ve “Şimdi artık işinin başına dönebilirsin” demişti. Odadan çıktığında ne hissettiğini tanımlayamıyordu. ‘Her şey bir anda olup bittiği için böyle herhalde,’ diye düşündü. Ama hayır. Sebep bu değildi. Bir eksiklik vardı. İçinde yarım kalan bir duygu... Ağlamak istemişti! Evet. O kadar sevinmişti ki sevinçten ağlamak istemişti. O an birden telefondaki kadife sesli kadının dedikleri aklına geldi “İsteseniz

de ağlayamayacaksınız...”. Yüreği önce kabarıp bedenine dar geldi, sonra büzülüp burkuldu. Artık ölene kadar mutluluk gözyaşı dökemeyecek miydi? Henüz sevincini yaşayamadan bulduğu ilk boş odaya girdi ve cep telefonuna kaydettiği numaradan merkezi aradı. Çalan iki uzun sinyal sesinden sonra o tanıdık yumuşak ses karşısındaydı:

“Merhaba, ağlamaktan ömür boyu...”

Emin kadının soruyu bitirmesine izin vermeden konuşmaya başladı. Labirentte yolunu kaybetmiş bir fare gibi nereye gittiğini bilmeksizin aklına gelen cümleleri gelişigüzel sıralıyordu:

“Bakın siz o gün bana her ne yaptıysanız ben artık hiç ağlamıyorum. Yani hiç derken mutluyken de ağlamıyorum. Ağlayamıyorum daha doğrusu. Ben bunu istemedim sizden. Mutluluk gözyaşı dökemedikten sonra sevincin ne anlamı var. Ağlamak istiyorum ben!” Konuşması bittiğinde arka planda santral bekletme müziği çaldığını fark ettiğinde başından aşağı kaynar sular döküldü. Tam kapayıp hiddetle yeniden arayacaktı ki ahizede duyduğu sesle sakinleşti. Kızıl afetti konuşan.

“Merhaba Emin Bey, anladığım kadarıyla işleminiz başarıyla sonuçlanmış. Artık ağlamadığınızı paylaşmışsınız.”

“Evet, ama...”

Kadın sözünü kesti.

“Bir dakika beni dinleyin. Ağlamak genelde üzüntü, acı, özlem, yas gibi olumsuz duygularla özdeşleştirilen bir davranış, öyle değil mi?”

Sorunun kendisine yöneltilen bir soru mu yoksa konuşma esnasında kullanılan bir bağlantı cümlesi mi olduğunu anlamak için bekledi Emin. Kadının sessizliği cevap beklediğine işaret etti.

“Evet, tabii. Kesinlikle öyle. Zaten ben de o yüzden size baş-vurdum.”

“Ama... İnsan mutlu olduğu zaman da gözyaşı döker. Biz sizle-re buradan çıktuktan sonra artık hiç ağlamayacağınızı garanti ettik. Yani bu durum mutlu olduğunuz zamanlar için de geçerli. Çünkü sistemin bu iki durumu ayırt etmesi ne yazık ki mümkün değil.”

Emin o an duyduklarına inanamadı. İçinde bulunduğu oda çevresinde öyle hızlı dönüyordu ki midesi bulanmaya başladı. Kadının ahizedeki sesi boğuklaşırken gözleri kararmaya başladı, kendinden geçmeden önce en son gördüğü şey duvarda asılı olan, Matisse’in Icarus tablosunun bir replikasıydı.

“Emin Bey, beni duyuyor musunuz?”

Gözlerini aralamasıyla yanağında hissettiği ıslaklık bir oldu.

“Ağladım. Ağlayabildim. Ağladım değil mi? Şükürler olsun. Bu kadarmış demek.”

Emin’in bu tepkisine mana veremeyen genel müdür sekreteri ağzından tane tane çıkardığı kelimeleri kendine has bir vurguyla şekillendirerek yanıt verdi:

“Hayır efendim. Siz ağlamadınız. Baygınlık geçirdiğinizi dü-şündüğüm için ben su vurdum yüzünüze.”

Emin’in doğrulduğu yerde koca omuzları küçüldü. Kapana sı-kışmış bir fare gibi hissediyordu. Derhal oradan çıkmak istedi.

“Bayıldım öyle mi? Eve gideyim ben. İşte kalacak gibi değilim.”

O akşam terfi haberini karısı ile paylaşıırken de yüzünden dü-şen bin parçaydı. Geceyi bölük pörçük uykunun esaretinde son derece huzursuz geçirdi. Gün ağarırken çoktan düşünü almış, ta-kım elbisesini giymişti. Uykusuz geçen gecenin izlerini yok etmek istercesine ufalmış gözlerini kocaman açarak duvardaki saate dik-ti ve günün bir an evvel başlaması için dakikaları saydı. Bugün ilk

iş, merkeze gidip onlarla yüz yüze konuşacaktı. Bu yapılan işlemi geri alacak bir yöntem muhakkak olmalıydı. Eğer böyle bir işlem varsa ve uygulayacaklarsa her ihtimale karşı oraya yine arabasız gitmeliyim diye düşündü. Taksiden indiğinde ahşap bina, ilk gördüğü güne kıyasla çok daha metruk gözüktü gözüne. Uykusuzluğun bir yanılsaması herhalde diye düşündü zile basarken. Bekledi. Kapıyı açan olmadı. Pişmanlık ağları içini ilmek ilmek sararken bu işi bugün kesin olarak halletmeye kararlıydı. Beklemeye devam etti. Elbet geleceklerdi... Basamağa çöktü. Ceketini yastık haline getirip duvarla başı arasına koyarken biraz kestirmekten zarar gelmeyeceğini düşündü. Tam içi geçmişti ki sessize aldığı cep telefonunun titreşimiyle irkildi. İşten arıyorlardı. Gecikeceğini söylemeyi unutmuştu. Hastalandım ve acil hastaneye gelmem gerekti yalanını uydururken zihni bu yalanın devamını düşünemeyecek kadar yorgun olduğu için telefonu sekreter kızın suratına kapatıverdi. Hemen ardından merkezi aradı. Kapıyı henüz hazırlık yaptıkları için açmamış olabilirlerdi ama telefona cevap vermelerine bir engel yoktu. Daha dün telefonda konuşmuştu onlarla. İçinde az da olsa filizlenen umut kırıntısı, cevap vermeyen telefonla tümünden sarardı. Saat öğleni bulduğunda binanın halen kapı duvar olması zaten bozulmuş sinirlerini iyice oynatmışken, ağır ağır yavaşan lüks arabadan yansıyan ışık gözlerini kamaştırdı. Arabadan koşar adımlarla çıkan şoförün, karartılmış camlarından dolayı siyah bir tabuta benzeyen aracın arka kapısını açarken, inen kişiyle göz göze gelmemek için azami bir çaba gösterdiğini fark etti Emin. Böylesine gizemli bir sahneye seyirci kalınca bir an için derdini ve orada ne için bulunduğunu unutup kendini araçtan kimin ineceğinin merakına kaptırdı. Şoförün araladığı kapıdan ağır hareketlerle dışarı çıkan kızıl afet olduğunu görünce sevinçten kadının boynuna sarılmak istedi. Derdini çözecek bir varsa o da

bu kadındı. Kadın kapıya doğru yöneldiğinde göz göze geldiler. Emin daha bir şey söylemeye fırsat bulamadan,

“Merhaba Emin Bey. Dün size telefonda her şeyi açıkladığımı düşünüyorum. Bugün neden geldiğinizi anlayamadım, üstelik telefon edip randevu dahi almadan. Çok yoğunuz” diyerek onu gördüğüne pek de memnun olmadığını belli etti.

“Özür dilerim. Haklısınız. Ama bakın, dün tüm gece gözümü dahi kırpmadım. Bu işlemi geriye döndürmenin bir yolu olmalı diye düşünüyorum. Her şeyi yapmaya hazırım. Yeter ki beni eski halime döndürün.”

Kadın Emin’in varlığını tamamıyla yok sayarak zile yöneldi. Kapının açılması yarım dakikayı bile bulmamıştı. Emin kısa bir an, kadının peşinden koşmaya devam etmekle, daha önce kendisine açılmayan kapının hesabını sormak arasında tereddüt ettiyse de şu an işini halletmenin daha önemli olduğunu düşündü ve kadını takip ederek merkezden içeri girdi. Kadın konuşmasına devam etti:

“Size söylediğim gibi, duygusal ağlamayı sonsuza kadar engellemenin tek bir yolu var. Biz yaptığımız işlemde duygusal uyarılma sonucu beyne giden sinyalin gözyaşı bezleri ile arasındaki iletişimini engelliyoruz. Ama bu noktada bir ayırım yapamayız. Yani, mutlu olduğunuzda da üzüldüğünüzde de beyne giden sinyal aynı. O yüzden size verdiğimiz ve imzaladığınız formlarda yazdığı gibi bir kere ağlamamayı seçtiğinizde artık ömür boyu ağlamamayı kabul ettiniz demektir. Buna sevinç gözyaşları da dahil...”

Emin’in dünyası bir kere daha başına yıkılmıştı. Beyni uyuşmuştu.

“Fakat...” diye devam etti kadın, “Bu durum sadece duygusal olaylar için geçerli. Yani sert bir rüzgâra karşı yürümeye çalıştığınızda ya da soğan doğrarken gözleriniz reflekse bağlı olarak yaşaracaktır. Şaşırmayın. Şimdi izin verirseniz işime başlamam lazım. Dedim ya çok yoğun bir gün.”

O gün işe gitmeden eve geri döndü. Karısına hiçbir şey söylemeden yatağa geçti. Onu da endişelendirmek istemiyordu. Takip eden günlerde hayatın normal akışına uyum sağlamaya çalıştıysa da hiçbir şey eskisi gibi değildi. Metroda müzik yapan görme engelli adamın klarnetinden çıkan hüznünlü melodiyi duyunca tüyleri diken diken olsa da bir robot gibi yanından geçiyordu. Tuttuğu takımın Avrupa Şampiyonasında kazandığı kupa kutlamalarında çalan İstiklal Marşını dinlerken kalbi güm güm atsa da gözleri kapanıp açılmaktan başka bir işlevi yerine getirmiyordu. Kızı okulda yaptığı resmi sabah başucuna koyduğunda içi burkuluyor ama bir gram yaş süzölmüyordu gözlerinden. Kuruyan gözyaşlarıyla beraber Emin de gün geçtikçe küçüldü. Eski heybetinden eser kalmamıştı.

Bir gece uykusundan ‘soğan’ diye çılgık atarak uyanı. “Aslı uyan. Uyan Aslı. Evde soğan var mı?”

Ne kadar sorsa da kocasındaki değişimin sebebinin aylardır öğrenemeyen Aslı, Emin kendisinden ilk defa heyecanla bir şey istediği için soruyu garipsemeden cevapladı. “Var. Tezgâhın altında kuru soğan, dolapta da yeşil var. Ne yapacaksın bu saatte soğanı?”

Emin var yanıtını duyduktan sonra gerisini dinlemeden yataktan fırlayarak mutfaka koştu. Tezgâhın altından eline geçirdiği ilk soğanı mutfak bıçağıyla ortadan kesiverdi. Kapıdan kendisini anlamsızca seyreden karısını umursamadan, ikiye böldüğü soğanın her iki parçasını gözlerinin dibine soktu. Gözlerini kırpmadan bir

müddet mutfağın ortasında durdu. Soğanların acı esansıyla gözünden yaşlar akmaya başladıkça Emin bir çocuk gibi olduğu yerde zıplayarak haykırmaya başladı:

“Ağlıyorum. Ağlayabiliyorum.”

Aylardır kaybettiği sevincini geri getiren o geceden sonra Emin’in hayatı hiç düşünmediği bir yola sapmıştı. Derdinin çaresi olan bu fena kokulu sebzeleri, gittiği her yerde yanında taşımaya başladı. İşyerinde masasında, toplantıda, sinemada, konserde, cebinde, çantasında, kısacası her yerde bir ya da birkaç adet soğan bulunduruyor, soğansız sokağa adım dahi atmıyordu. Bu durumun işte fark edilmesi çok uzun sürmedi. Çok değil birkaç ay önce terfi haberini aldığı odada istifa mektubunu imzalamak zorunda kaldığında, kapıdan çıkarken kabuğunu soyduğu soğan sayesinde gözlerinden akan yaşları istese de durduramıyordu. Bu sürece en fazla sabreden Aslı oldu. Soğanlarla beraber merkezin hikâyesini de nihayet öğrenen karısı ona destek olmak için elinden geleni yaptıysa da hayatlarının ortasına yerleşmiş soğan kokusuna daha fazla dayanamadı. Emin işini kaybettikten birkaç ay sonra eşini ve ailesini de kaybetti.

Artık çalışmadığı ve soğan kokusundan dolayı hiçbir yerde de işe giremediği için parası yok denecek kadar azalmıştı. Tek eğlencesi, içi soğan yüklü sırt çantasıyla kendini kaldırımdaki gürhunun akışına bırakıp kalabalık o gün onu nereye sürüklüyorsa, hiçbir şey düşünmeden o yönde ilerlemektir. Böyle bir günde önünden geçtiği binalardan birine asılmış büyükçe bir afiş gözüne ilişti. “BİR DAHA HIÇ AĞLAMAYACAĞINIZI GARANTİ EDİYORUZ!” Afiş bir sene önce kendi hayatını mahveden, kaldırımdaki elektrik direğine yarım yamalak yapııştırılmış ufak el ilanının çok daha havalı ve şatafatlı bir versiyonuydu. Gelip geçerken bilerek

ya da fark etmeden omuz atıp iteleyeni, kibarca ya da hiddetle kendisinden yol isteyen insanları umursamadan yolun ortasında, hiç hareket etmeden bir müddet durdu. Sonra tek bir hamleyle çantasını sırtından çıkarıp elini içine sokarak avuçladığı soğanları olanca gücüyle afişe fırlatmaya başladı. Çantadan çıkan son soğanın kabuklarını soyup gözlerinin dibine kadar yaklaştırdı. Nihayet kahkahayla karışık bir ağlama krizine girdiğinde, ağlamaktan kurtulmak isterken aslında aklından olduğunu ve etrafını çevreleyerek onu hayretle izleyen bu geniş kalabalığın az sonra dağılıp onu bir çırpıda unutuvereceklerini daha henüz bilmiyordu.

Ağlamak

*“Ağlayarak geldiğimiz hayata
bir damla gözyaşıyla veda ederiz...”*

Annesinin sımsıcak karnında güven içerisinde geçirdiği dokuz ayın sonunda soğuk ve yabancı bir dünya ile temas eden bebeğin ilk tepkisidir ağlamak. Bazı ölüm vakalarında, gözden süzülen bir damla yaşın (*lacrima mortis*) sebebi ise bugün halen tam olarak bilinmemektedir.

Beynimizdeki öncelikli çağrışımları üzüntü ya da acı gibi olumsuz duygular olan ağlama eyleminin “duygusal”, “fiziksel acıya bağlı” ve “reflekse bağlı” olmak üzere üç farklı türü vardır. Üzüntü, sevinç, acı, sinir, gurur, pişmanlık, kıskançlık ve hayal kırıklığı gibi farklı ruh hallerimize bağlı olarak gözümüzden yaş gelme durumu *duygusal* ağlamadır. Acıya tahammül eşiğimizle orantılı farklılık gösteren, *fiziksel acıya bağlı* ağlama çocukluk dö-

neminde daha sık görülüp yaşımız ilerleyip yaşadığımız deneyimlerin sayısı arttıkça bu sayıya ters orantılı olarak seyrekleşir. Soğan doğrarken ya da rüzgârda yürürken gözlerimizin yaşarması ise ne duygusal sebep ne de fiziksel acı kaynaklı olmayıp tamamen *reflekse bağlı* bir dökülen gözyaşındır.

Prolaktin hormonu ve kadınların gözyaşı kanallarının daha dar olmasına bağlı olarak kadınların erkeklerden daha fazla ağladıkları bilimsel bir gerçektir. Fakat, bu iki sebep de gözetilmeksizin, ağlama eylemi kültürler arası cinsiyet ayrımcılığı açısından nasibini fazlasıyla almıştır. Bu yüzdendir ki bugün bile halen hemen her toplumda ağlayan bir kız çocuğunun kafası okşanarak teselli edilirken, gözyaşı döken bir erkek çocuğuna “Erkekler ağlamaz!” nasihati verilerek susturulur. Ağlamanın bir güçsüzlük olup olmadığı ise tartışmaya son derece açık bir konu. Nitekim, gözyaşı dökmek genel olarak savunmasızlıkla bağdaştırılsa da ağlayabilmek aslında sahip olunan yoğun bir manevi güç ve özgürlüğün göstergesidir.

Bazı ruhsal hastalıklar dışında gülmek genelde mutluluk ve iyi hal ile özdeşleştirildiği için ağlama eylemine sürekli olumsuz özellikler atfedilmesinin en önemli sebebi gülmenin zıddı olmasından dolayıdır. Halbuki bu iki eylem bazen birbirinden ayırt edilemeyecek şekilde iç içe ya da birbirinin yerine geçebilir. Örneğin, gülerken ağlayabilir ya da ağlarken gülebiliriz; bazen aşırı derece üzücü bir durumla yüz yüze geldiğimizde baş etme stratejisi olarak ağlamak yerine gülümseyebilir ya da tam tersi bir durumda aşırı mutluluktan ağlayabiliriz. Her zaman hüznün değildir gözlerimizi dolduran; bazen bir şiir, yıllar sonra gerçekleşen bir kavuşma, kazanılan bir maç, duygu yüklü bir film sahnesi ya da evladımızın ilk adımı da gözümüzden süzülen yaşların sorumlusu olabilir. Bir ağlayışımız diğerini tutmayabilir. Gün olur avazımız çıktığı kadar, bağıra çağıra, hüngür hüngür ağlarız, gün olur inceden, usul usul süzülür yaşlar

gözpınarlarımızdan sessiz sedasız... Bazen de istesek de ağlayamayız, gözyaşlarımız bir düğüm olur boğazımızda, tıkanır kalırız.

Ağlamak gerek bedenimiz gerekse ruh halimiz üzerinde koruyucu etkisi olan bir ihtiyaçtır. Reflekse bağlı ağlama fizyolojik olarak gözlerimizi korurken, çok ağır depresyon vakalarında görülen, kişiyi işlev dışı bırakan sık ve uzun süren ağlama nöbetlerini saymazsak –ki böyle bir durumla karşı karşıya kaldığımızda ya da bir yakınımızın böyle bir durumla karşı karşıya kalması halinde muhakkak bir uzmana başvurulması gerekir– duygusal ağlamanın rahatlatıcı etkisi vardır. Hem bedenimizde hem de ruhumuzdaki acıyı dindirir. İfadesi zor hislerin tercümanıdır gözyaşlarımız. Ağlıyor olabilmek demek, tepki gösterebiliyor olduğumuzu gösterir. Bu da ruh sağlığımız için mühim bir gereksinimdir. Ağlamak özellikle yas ve travma sonrası süreçlerimizde bizi iyileştirir, güçlendirir ve duygusal dengemizi sağlamamıza yardımcı olur. Gözyaşlarımız değil midir ayrılıklarımızda, kayıplarımızda bize yoldaş olan? Bedenimize aldığımız bir darbe sonucu gözyaşı döküğümüzde ise vücudumuzda salgılanan ve mutluluk hormonu olarak bilinmesiyle beraber ağrı dindirici özelliği olan endorfin sayesinde fiziksel acımız azalır. Ağlama esnasında bize zarar veren toksinler vücuttan atılırken içimizde biriktirdiğimiz tüm olumsuz duygular da gözyaşlarımızla beraber akar giderler.

Şimdi artık, ağlamaya dair sahip olduğunuz tüm olumsuz düşünceleri bir kenara koymanın zamanı. Utanmayın gözyaşlarınızdan, özgür bırakın. Bırakın da temizlesin o yaşlar acıyı, üzüntüyü ve size zarar veren başka her ne varsa, hem yüreğinizden hem de bedeninizden...

Ve daha sonra şu iki kelimeyi fısıldayın kendinize: “*Ağlamak güzeldir!*”

TOKA

Hafta sonları gittiğim kursun bulunduğu yokuşun bitiminde oldukça dar bir dönüş var. Düzenli olarak geciktiğim için yokuşu her seferinde biraz hızlı inerim. Hızımı kesmek için sağ ayağım refleks olarak frenle buluştuğunda araba yavaşlar ve ben de dönüşümü yaparım. O sabah annemle tartıştığım için sinirlerim çok bozuktur. Kavga sırasında söylemeyi akıl edemediğim sözler birer birer zihnimde sıralanıyordu. Aklıma yeni gelen bu cevapları nasıl oldu da o anda veremedim diye kendime kızıp aynı tartışmayı yeni cevaplarla bir daha kafamda canlandırırken bu sefer frene doğru zamanda basamadım. Son anda karşıma çıkan garip görünümlü o kızın varlığı dikkatimi toparlamama sebep olmasaydı muhtemelen karşıdaki duvara son sürat girecek ve kim bilir belki de şu an yaşamıyor olacaktım. Kıza çarpmamak için aniden frene basınca heyecandan içim çekildi. Hani lunaparklardaki hız trenlerinde zirveden aşağı inerken insanın içi hop eder, bir hoş olur ya... İşte öyle bir yürek hoptması. Normalde hiçbir şeyden kolay kolay korkmayan ben, kendimden çok başka birine zarar verebilecek olmaktan öylesine korkmuştum ki kalp atışlarımı göğsümde, boğazımda, kulaklarımda, tüm vücudumda hissetmiştim.

Heyecanım hafiflediğinde, kızın arabamla burun buruna geldiği noktada sabit bir şekilde durduğunu ve yüzünün yarısına kadar inmiş, darmadağın perçemlerinin arasından gözlerini dikerek bana baktığını fark ettim. Şişman sayılacak kadar toplu fakat neredeyse bir cüce kadar kısa boyluydu. Vücudunun baş, kol ve bacak oranlarına bakıldığında bir cüce olmadığı kesindi. Burnunun ucuna kadar dökülen kına kızılı kıvrıkcık saçları, ensesinde kısacıktı. Gözlerimi ondan ayırmadan –daha doğrusu ayıramadan– arabadan çıktım. Ayakta dikildiği yöne doğru bir adım attım. Toparlak yüzünü çerçeveleyen saçlarının aralarına tutturulmuş, rengârenk ve farklı ebatlarda bir sürü toka olduğunu gördüm. Üzerinde, rengi sarıdan kirli kreme dönmüş bir kazak, altındaysa eflatun mine desenli, pembe renkli, pazenden bir şalvar vardı. Hava serin olmasına rağmen çorapsız giydiği yeşil plastik ayakkabılarının her ikisinin de uçları açılmıştı. Sonbahar güneşinin ışığı, gözlerine inmiş dağınık perçemlerine vurduğunda gözüme çarpan belli belirsiz pırıltının, açık renk gözlerine kalın ama özensizce çektiği kalemin yeşil simleri olduğunu fark ettim.

“İyi misin?”

Ona doğru bir adım attım. Kucağındaki görünmez bebeği kollamak istercesine ayakları yerde sabitken vücudunun üst kısmını benden uzaklaştırarak yana doğru döndürdü. Belli ki ürkmüştü. Bir adım geri attım.

“İyi misin?” diye tekrarlarlarken aslında onunla konuşmaya devam etmek istediğimi fark ettim. Bir anda karşıma çıkan garip görünümlü bu kız, acıma ile karışık bir merak uyandırmıştı bende.

“Benim adım İrem. Biliyor musun, sayende kaza yapmaktan kurtuldum. Eğer karşıma çıkmasaydın, şu gördüğün duvara son sürat çarpacaktım. Çok teşekkür ederim.”

Durduğu yerde döndü ve gösterdiğim duvara baktı bir müddet. Sonra saçlarını birkaç defa sağa sola sallayarak yüzünü bana doğru çevirdi. Söylediklerime cevap vermedi ama göğsünde kavuşturduğu iki kolunu çözerek yanına indirdi. Her iki avucu da sıkı sıkıya kapalıydı. Tam olarak ne yapmam gerektiğini kestiremedim. Yakından baktığımda benim kadar yani en fazla 20-25 yaşlarında gözüken bu kıza para vermek istemedim. Gideceği yere bırakmayı teklif etmek istedim ancak konuşabildiğinden bile emin değildim çünkü karşılaştığımızdan beri tek bir kelime dahi etmemişti. O, öylece duruyor, ben de bir türlü yanından ayrılmıyordum. Sabit ve ürkek gözleriyle bana bir şey anlatmak ister gibiydi. Konuşmaya devam ettim.

“Bu arada, ben kurtuldum fakat sana da çarpabilirdim. Allah’ım, ne yapardım o zaman? İkimiz de şanslı günümüzdeymişiz.”

O an biri bu sahneyi görse ne düşünürdü acaba? Yolun tam ortasında, kapısı sonuna kadar açık bir araba, arabanın önünde milim hareket etmeden duran garip görünümlü bir kız ve onun karşısına dikilmiş sürekli konuşan başka bir kız... Bir yandan içinde bulunduğum bu sahneyi hayal edip gülümserken diğer yandan ortaokuldan beri en büyük alışkanlığım olan hareketimi yaptım; yüzüme gelen uzun saçlarımı düzeltmek için sağ elimin parmaklarını tarak gibi saçıma geçirerek onları arkaya doğru ittim. Saçlarımı gözümün önünden aldığımda kızın bana gülümsediğini gördüm. Bana mı yoksa başka bir şeye mi gülüyor acaba diye düşünerek dönüp arkama baktım. Yokuştan aşağı, elinde poşetlerle inen bir kadın dışında kimseyi göremedim. Döndüm ve ben de ona gülümsedim. Karşılıklı gülümsüyorduk birbirimize. Sağ kolunu kaldırdı ve bana doğru uzattığı avucunu açtı. Sıkmaktan yer

yer kızarmış yer yer beyazlaşmış avucunun içinde, kafasındakine benzer tokalar duruyordu. Önce avucuna sonra bana baktığını görünce “Tokaların ne kadar güzelmiş” dedim. Cevap vermedi. Avucuna bakmaya devam etti. O sırada arkamda duyduğum bir kadın sesiyle irkildim.

“Size vermek istiyor tokalarından. Alın bir tane. Normalde tanımadıklarına vermez.”

Dönüp baktığımda, konuşanın, az önce yokuştan aşağı inen kadın olduğunu gördüm.

“Neden veriyor bana bu tokaları? Deminden beri tek kelime de etmedi. Konuşamıyor mu acaba?”

“Konuşamaz o çocukluğundan beri ama her şeyi duyar. Belki de bilerek konuşmuyor; bilmiyoruz hiçbirimiz. Duyduklarının ne kadarını anlar, işte onu da kimse bilmez. Siz önce verdiği tokalardan birini alın da anlatayım ben size bu zavallı Çiçek’in hikâyesini.”

Bana doğru uzattığı avucu halen açtı Çiçek’in. Göz göze geldik. Kırmızı metalik boyası yer yer dökülmüş bir tane çıtçıtli, bir tane mor lastik, üç tane de farklı motifli firkete tokenin arasından, bana kendi çocukluğumu en fazla hatırlatan çıtçıtlıyı aldım. Parmağımın değdiği avucunun ayası nasır tutmuş gibi sertti.

“Şimdi de şöyle yalandan bir takıverin saçınıza, görsün garip. Çok sevinir.”

Aslında bir sürü şey sormak istiyordum ama bilmeyerek de olsa hayatımı kurtardığını düşündüğüm bu zavallıyı ürkütmemek ve onu sevindirmek için kadının söylediklerini harfiyen yapıyordum. Dökülen boyasından geriye sadece çok az kırmızılık kalmış tokayı yandan ayırdığım saçıma tutturdum.

“Nasıl beğendin mi?”

Daha iyi görebilmesi için bir adım daha yaklaştım. Bu sefer korkmadı hiç. Perçemlerinin arasından kıсарak baktığı gözlerinin ışıldadığını gördüm. Ya da gözlerine çektiği kalemin siminden dolayı bana öyle geldi, bilmiyorum. Bir anda arkasını döndü ve avazı çıktığı kadar bağırdı, sonra da arkasına hiç bakmadan sağa sola yalpalayarak koşmaya başladı. Ben, attığı çığlığın şokuyla daha ne olduğunu anlayamadan o, koşarak girdiği sokağın içinde gözden kayboluverdi. İçimde buruk bir hisle arkasından bakakaldım. Gözlerim doldu.

“Neden bağırdı öyle? Kızdırdım mı onu yoksa?”

“Tam tersi. Çok sevindi. Sevinince böyle bağırır, çağırır. Başka zaman da sesini duymayız zaten. Ağlaması bile sessizdir. Hani her mahallenin bir delisi vardır ya, bizimkisi de Çiçek işte.”

Çok üzölmüşüm.

“Ama tam olarak deli gibi değil ki o! Dediklerimi anladı ve gü-lümsedi. Deliyse neden bir hastanede değil?”

Bunları kadına söylerken ‘Hem Çiçek adında deli mi olur?’ diye de aklımdan geçirdim. “Bakmayın siz bana, lafın gelişi öyle dedim. Aslında belki de hepimizden daha akıllı ama hikâyesi çok acıklı. Annesi daha doğmadan Çiçek’i istememiş. Köyde yaşıyor bunlar ama şehirde gittiği bir doktorda karnındaki bebeğin kız olacağını öğrenince düşürmek için ilaç içmiş. Allahın işine karışılır mı? Düşük yapamamış ama aldığı ilaçlar bebeğin zekâsını biraz etkilemiş. Doğumu yaptıktan sonra da Çiçek’i hiç kabullenmemiş anne. Baba da... Bunun üzerine bebeğe anneannesi sahip çıkmış. Adını bile o koymuş. Ama çocuk doğuştan bahtsız. İki yaşındayken anneannesi ölünce ortada kalıvermiş öylece. Böyle olunca anne, baba çocuğu kendi evlerine geri almışlar almasına fakat annesinin gözü yeni doğurduğu oğlundan başka hiçbir şey görmü-

yormuş. Çiçek'te bir gariplik olduğu da o sıralar anlaşılmış. Boy pos olarak büyümediği gibi konuşmuyormuş da hiç. Okul çağına geldiğinde okul yerine buraya, akrabalarının yanına göndermiş babası zavallıyı. Bir daha da ne aramış ne de sormuşlar.”

Aklımın almadığı bu vicdansızlığı sindirmeye çalışırken Çiçek'in bana tokaları uzatışı, simli gözleriyle parıldayan gülümseyişinin hayali beynime çakılmış kalmıştı.

“Peki o tokalara neden takmış bu kadar? Bir de o gözlerindeki simli kalem?”

“Ah, o da çok üzücü. Bunun annesinin saçları da sizinkiler gibi böyle sarı ve upuzunmuş. Resmini gördüm. Hakikaten çok güzelmış. Köyde başlar bağlı tabii ama kadın evde takmak için şehre giden gelen herkesten toka istermiş. Rengârenk, çeşit çeşit tokası varmış. Çiçek'i evden gönderdiklerinde cebinden bir sürü tokayla kalem çıkmış. Annesinden anı olsun diye mi aldı onları bilemem ama o gün bugündür eli, avucu, cepleri hep tokayla dolu gezer. Bir de gözlerine o yeşil kalemi çeker işte öyle eğri büğrü. Biz de mahalleli olarak ona sürekli toka ve göz kalemi alırız. Tokalardan birini çıkarır öbürünü takar. Nadiren sevdiği biri olursa da bugün size yaptığı gibi, çıkarır verir. Sizi de sarı saçların yüzünden annesine mi benzetti artık bilemedim ki.”

Doğduğu günden bu yana adına yaraşır bir çiçek olmasına izin verilmemiş Çiçek'in... Bu hikâyeyi dinlediğimde, bir anne nasıl olur da kendi doğurduğu çocuğundan vazgeçebilir diye düşünüp Çiçek'in annesine yoğun bir öfke duydum. İşte tam o anda o evden çıkarken annemle etmiş olduğumuz kavganın sebebini hatırladım. Hava serin olduğu için üşürüm diye kazak giymemi söylemiş, ben de yirmi beş yaşındayım ve halen bana karışıyor diye ona bağırıp çağırmıştım. Tartışma büyümüş, ikimiz de bir-

birimize aslında söylemek istemediğimiz bir sürü söz söylemiştik. Anneme sarf ettiğim o kelimeler şimdi boğazımda bir düğüm olmuştu. Evden çıktığımda hırslımı alamadığım için arabada yol boyunca aklımdan geçirdiğim kötü düşünceleri hatırlayınca bu sefer de kendimden nefret ettim. Çiçek'in hikâyesini benimle paylaştığı için kadına teşekkür ederek arabama bindim. Kontağı çalıştırmadan önce cep telefonumla annemi aradım.

"Annecim, hava gerçekten de bayağı soğukmuş. Dondum. Sen haklıymışsın her zamanki gibi. Kazağımı almaya geliyorum şimdi. Teşekkür ederim. İyi ki annemsin."

Telefonu kaparken annemin kendi kendine "Deli bu kız!" diye söylendiğini duydum. Doğru. Belki de gerçekten asıl deli olan bendim. Çiçek değil!

Çocuk İhmali

Çocuk ihmali bir tür çocuk istismarıdır. İstismar deyince aklımıza ilk gelen tecavüz, ensest ve dayak gibi fiziksel ve cinsel nitelikli saldırılar oluyor. Aslında çocuk ihmali en sık rastlanan ve en az diğerleri kadar, hatta ölüme yol açabilme özelliğiyle kimi zaman diğerlerinden daha da zararlı olabilen bir istismar türüdür. İhmal, fiziksel ve cinsel tacizde olduğu gibi bedende somut bir iz bırakmadığı için dikkat çekip fark edilmez ve ne yazık ki şikâyet edilmez.

Bir çocuğun beslenme, barınma, sağlık, eğitim ve güvenlik gibi genel ihtiyaçları o çocuğa bakmakla yükümlü yetişkin tarafından sağlanmalıdır. Çocuk ihmalinde ebeveyn ya da bakıcı çocuğun fiziksel, psikolojik, bilişsel ve sosyal gelişimi için gerek-

li ihtiyaçlarını karşılamayı önemsemez ve reddeder. Çocuğu sürekli aşığılar, sıradan bir yaramazlığı abartıp orantısız ve haksız cezalar verirken başarılarını da tümüyle görmezden gelir. Çocuğun gelişimiyle hiçbir şekilde ilgilenmez, hastalık dahil olmak üzere ihtiyaç zamanlarında yanında olmaz. Sevgi ve şefkat gibi doğal gereksinimlerine kayıtsız kalır. Çocuğun davranışlarını kontrol etmek için tehditler savurur. Çocuğun ne yediğı ne içtiğıyle, okula gidip gitmediğıyle, kıyafetleriyle ilgilenmez. Çocuğun sağlık ve barınma ve gibi bakıma dair her tür ihtiyacını karşılamayı reddeder. Nerede olduğunu, ne yaptığını umursamaz. Çalışmaya zorlar. Evde saatlerce yalnız kalmasına göz yumduğı gibi tamamen terk edebilir ve hatta evden atabilir.

Bir ebeveyn kendi öz çocuğuna neden böyle davranır? Çocuk ihmaline yol açan etkenleri sıralamak gerekirse en baş faktör anne ya da babanın kendi çocukluğudur. Çocukluğunda ihmal görmüş ya da fiziksel veya cinsel istismara uğramış kişiler kendileri ebeveyn olduklarında çocuklarını bu şekilde ihmal edebilirler. Alkol ya da madde bağımlısı anne-babalar istismar ve ihmale yatkın olanlardır. Yetersiz ekonomik koşullar, istenmeyen bebekler ve genç yaşta yapılan evliliklerin yanı sıra aile içerisinde yaşanan ağır stres, travma ve kayıplar bu tür ihmal davranışlarına yol açabilir. Ayrıca doğuştan hastalıklı ve özürlü olmaları sebebiyle bakım ve eğitimi diğerlerine göre çok daha zor olan (sürekli ağlama, uyumama, sorunlu yemek ve tuvalet alışkanlıkları, anlamama, dinlememe vb davranışlar) çocuklar ihmal edilme konusunda yüksek potansiyele sahip çocuklardır.

Çocuk ihmali, çocuğun erken beyin gelişimi ve psikolojisine en az fiziksel ve cinsel taciz kadar zarar verir. Sığınma, güvenlik,

gözetim ve beslenme ihtiyaçlarından mahrum kalan çocuk kendini savunmasız ve işe yaramaz hisseder. Kötü bir birey olduğunu düşünür ve güven duygusu tamamen yok olur. Öğrenme güçlüğü sergiler. Davranış ve kişilik bozuklukları geliştirir. Maruz kaldığı durumla baş edemeyen çocuk maddeye sığınır. Çocuk ihmalinin sonuçları sadece bunlarla sınırlı olmayıp ölüme yol açacak kadar ağır olabilir. Şiddetli depresyona bağlı olarak intihar sonucu ölüm ya da karşılanmamış sıhhi bakıma bağlı olarak meydana gelen hastalıklar sonucu ölüm vakaları bu istismar türünün potansiyel tehlikeleridir.

Çocuk ihmali toplum olarak farkındalık kazanmamız gereken bir konudur. Bu çocukları direkt korumamız mümkün olmasa da dolaylı olarak yapabileceklerimiz var. Birey olarak üzerimize düşen en baş görev ihmale uğrayan çocukları ve çocuklarını kasıtlı olarak ihmal eden aile ortamlarını tespit ettiğimiz anda görmezden gelmeyip ilgili makamlara ihbar etmekten çekinmemektir. Çocuklarımız hepimizin çocukları ve onlar çok değerli. Bugünün çocukları yarınımızı emanet edeceğimiz yetişkinlerdir.

William Wordsworth'un şu sözünü hep hatırlayalım: "*Çocuk, insanın babasıdır!*"

UYKU

Gözünden akan uykunun ağırlığına daha fazla karşı koyamayacağını kabul ederek içinde kaybolduğu yorganı zorlukla üzerinden sıyırdı. Ağır çekim bir filmin başrol oyuncusu gibi hissedirdi böyle zamanlarda. Gözkapakları ağır, yorgan ağır, kendisi dahil hareket eden her şey çok yavaş... Cimri yöneticinin talimatıyla, kaloriferler gece saat ondan sonra söndürüldüğü için kuzey kutbundan hallice bir soğuğa kavuşan odasında, kapıya kadar gitmek demek onun zayıflığında bir adam için zangırdamak demektir. Kapıya ulaşmak için atması gereken toplam yedi adımda –biliyordu çünkü daha önce çok defa saymıştı– tir tir titreyen bedenini ısıtabilmek için kendi kendine sarılma gibi bir metot bulmuştu. Kapısı kilitli bir odada kalmak Osman için mezara girmekten farksızdı. Buna istisna teşkil eden tek durum uykusuna yenildiği zamanlardı. Uykuya dalmadan önceki son ana kadar direnir, ondan sonra kapıyı kilitlemek için kalkardı. Kapısız bir yerde asla uyumamalıydı ve o kapı muhakkak kilitli olmalıydı. Yoksa...

Kendini bildi bileli uykuyla derdi vardı Osman'ın. Bebeklik hikâyelerinde bile anlatılan, ayakta sallanmadan uykuya dala-
madığıydı. Dalsa bile annesi onu beşiğe koyduğu anda gözleri
anında fal taşı gibi açılır ve avazı çıktığı kadar bağırarak ağlama-
ya başlardı. Bu döngü gece boyunca devam eder, annesi, anne-
annesi, o dönem onlarda kalan halası, dönüşümlü olarak bebeği
sallar, ne zamanki annesinin deyimiyle Osman'ın "pili bitip" de
uykuya yenik düşer, işte o zaman koca ev, tüm ailenin özlediği o
kısır sessizliğe gömülürdü. Bu duruma çare bulmak için gitme-
dikleri doktor kalmamıştı. Fiziksel hiçbir bulgu bulunamayınca
annesinin 'Belki de psikolojiktir,' diyerek götürdüğü pedagoğla-
rın hemen hepsi Osman'daki şeytan tüyünün cazibesine kapılır,
onu sevmekten geri kalan vakitte de 'Diş çıkarıyordur,' 'Büyü-
dükçe düzene girer,' 'Bir sorunu yok, aksine meslek hayatım
boyunca gördüğüm en tatlı çocuk,' tarzı geçiştirmeli cevaplarla
onları yolcu ederlerdi. İte kaka geçen yıllar Osman'ı okul çağına
getirdiğinde uyku problemi biçim değiştirdiyse de hayatında ya-
rattığı problemler baki kalmıştı. Yaşıtları yatak altından çıkacak
canavarın, perdeyi oynatan hayaletin korkusuyla yataklarını ısı-
latırken Osman, uykusuz geçen gecelerinde ET filmindeki gibi
uzaylı bir yaratığın odasına gelip onunla arkadaşlık etmesi için
camın önünde dua eder dururdu. Ertesi gün sınıfta uykusuzluk-
tan şehla bakan, altlarındaki mor çukurlara düştü düşecek göz-
lerini açık tutmak için çabalar durur, en nihayetinde uykunun
gücüne yenik düşüp kafasını sıraya koyup uyurdu.

'Keşke bu kadarla kalsaydı bu illetin laneti' diye düşündü kapıyı
kilitlerken. 'İlletin laneti...' Kelimeleri kullanırken ortaya çıkan ses

uyumunu sevdi ve kendini çok yaratıcı hissetti. Gülümsedi. Tatlı, mışıl mışıl, hastalıkları iyileştiren, yorgunluğu bitiren, gençleştirip güzelleştiren, acıların ilacı uyku, Osman'ın en büyük lanetiydi.

Sınıf arkadaşlarıyla gittiği ilk yatılı geziyi anımsadı. Okulun, orta son sınıflar için özel olarak düzenlediği Abant seyahati, herkes gibi Osman'ı da tarifsiz heyecanlandırmıştı. Aileden ayrı ilk tatil... Artık büyüdüğüne dair nüfus cüzdanına vurulacak ilk görünmez damga. Odalarda üçer kişi kalacaklardı. Holün bir tarafında oğlanlar, diğer tarafında kızlar olacaktı. Kızlar... Onlarla kaynaşmak için de iyi bir fırsat olacaktı bu üç gün. Küçükken gelen geçenin yolda durdurup sevdiği kadar tatlı bir çocuk olan Osman, zaman içinde şekil değiştirmiş ve bundan dolayı içine kapanmıştı. Yaşına göre fazla uzun boyu, dar omuzlarının üzerinde eğreti duran bir kavunu andıran kafası, ince kol ve bacaklarının uzantısı büyük el ve ayakları aşırı zayıflıkla birleşince insanların artık sevmek için değil de garipsedikleri için durup ona bakmalarına sebep oluyordu. 'Bu yaşta beni bebek gibi sevecekleri yok ya!' diye kendini avutsa da yaşlıları gibi sıradan bir görüntüye sahip olmayı dilediği zamanların sayısı bir hayli fazlaydı.

Tatilin ilk gecesi Osman'ın bitmeyecek kâbusunun başlangıcıydı. Aslında son birkaç aydır uyku düzeni anlam veremediği şekilde pek bir iyileşmişti. Artık gün aydınlanmadan uyuyor, ertesi günü yataktan eskiye oranla çok daha dinlenmiş ve güçlü kalkıyordu. 'Tatilde nasıl olsa herkes geç yattığı için benim biraz daha geç uyumam sorun olmaz herhalde,' diye düşünmüş ve kendini bu şekilde rahatlatmıştı. Bavullara gizlenerek getirilmiş, yorgan altında içilen ucuz votkaların çarptığı kafalardan çıkan onlarca esprinin havada uçtuğu, gözyaşlarıyla kahkahaların karıştığı bir gecenin sonunda uyumamış, sızmışlardı. Osman o gece çok eğlenmişti. Ve ilk defa o gece herkesle aynı anda uykuya dalmıştı.

Tiz bir çığlıkla sersem gibi uyanıp gözlerini açtığında kendini holdeki odalardan birinin önünde buldu. B sınıfından Oya, Ayşegül ve Meryem, odalarının yarı aralanmış kapısından kafalarını çıkarmış, korkuyla karışık bir şaşkınlıkla ona bakıyorlardı. Osman da gayri ihtiyari kendine baktı. Bir beden bol gelen donundan aşağı sarkan çubuk bacakları ve palete benzeyen ayakları çıplaktı. Pijamasının üstünün olmadığını zaten bedenini saran serinlikten anlamıştı. Üzerinde eğreti duran donu hariç komple çıplaktı. Peki, ne zaman soyunmuştu? Birer birer açılan kapılar, teker teker yanan ışıklar holü bir sirk meydanı, Osman'ı ise o sirkli maymunu haline getirmişti. Odasına geri gitmeye çalışırken uyku sersemliğini üzerinden atamamış öğretmenini ile burun buruna geldi:

“Osman bu ne hal?”

“Bilmiyorum öğretmenim.”

“Ne demek bilmiyorum? Neden çıplaksın? Kızların kapısında ne işin var?”

“Bilmiyorum öğretmenim.”

Bu ve devamındaki tüm sorulara verdiği cevap aynıydı. Çünkü bilmiyordu. Öğretmen daha fazla uzatmadı. Kapıları kapattırdı. Işıklar söndü. Osman odasına geri dönüp de pijamalarını yorganın altında, terliklerini yatağın yanı başında bulduğunda cevabı halen bilmiyordu. Bir daha aynı şey olur korkusu ile tatilin geri kalan iki gecesini kısa kestirmelerle sabaha kavuşturdu. Peki ya sonra...

Gözünün önünden film şeridi gibi geçen bu tatsız anıdan koptuğunda kendini yatağının üzerinde buldu. Karşısındaki pencereye taktırdığı dekoratif storun altındaki karartma perdesinin ne kadar çirkin olduğunu düşünerek ‘Peki ya sonra...’ dedi kendi ken-

dine. ‘Beni dinleyecek birilerine hikâyemi anlatacak olsam bundan sonra ne gelirdi?’

İlki Abant’ta başlayan bu kâbusun ne zaman geri geleceği hiç belli olmuyordu. Bazen haftada bir, bazen üç ayda bir, uykusunda hatırlamadığı şeyler yapıyordu. Kimi zaman kendini yan odada kafası yerde, bacakları sehpanın üzerinde buluyor, kimi zaman buzdolabının karşısında elinde bir yumurtayla uyanıyordu. Ama nasıl bir şanssa, Osman bu garip olayların en tuhaflarını hep hayatındaki ilklerde yaşadı.

Tatilde kızlarla yaşadığı o tatsız geceden sonra karşı cinsten hep kaçtı. Bir kızla beraber uyumayı hayal bile edemiyordu ama yüksek lisans yaptığı dönem aynı üniversitede son senesini okuyan birine âşık oldu. Hem de sıırıslıklam. Üstelik karşılıksız da değildi bu aşk. Beraber vakit geçirmeye başladılar. Hayal, çok güzel olmasına rağmen tıpkı Osman gibi içine kapanıktı. Bu uyumdan olsa gerek, birbirlerini iyi anlıyor ve beraberken çok güzel vakit geçiriyorlardı. Zaman içinde Osman’ın uyku gerçeği, kafasını kurcalamaya başladı. Hayal ile er ya da geç beraber uyuyacaklardı. Bu yüzden sevgilisine bu durumundan bahsetmeye karar verdi. Konuyu açacağı o gece içi içine sığmıyordu. Gerçekler ortaya çıktığında bu ilişkinin sevgilisinin adı gibi hayal olmasından öyle korkuyordu ki.

“Bu akşam neyin var senin? Yerinde duramıyorsun! Film boyunca bacaklarını titretip durdun. Ön koltuktakiler dönüp dönüp bize baktılar.”

“Evet. Heyecanlıyım biraz. Seninle bir konuyu konuşmaya karar verdim. Söylemek istediklerim ciddi ve çok önemli.”

Hayal’in yüzü aydınlandı.

“Bu kadar erken mi?”

“Ne bu kadar erken mi?”

“Soruma soruyla cevap verme Osman. Sor işte. Yani söyle. Merak ettirme...”

“Biz daha hiç beraber uyumadık ve ben seninle uyumak istiyorum Hayal.”

Hayal gözlerini dolduran yaşlarla kocaman gülümsedi.

“Osman bu ne kadar romantik...”

“Ama uyumaktan korkuyorum” diye devam ettiğinde ne sevgilisinin sözünü kestiğini ne de sevgilisinin yüzünü karartan bulutları fark etti.

“Çünkü ben uykuda garip şeyler yapıyorum.”

Hayal derin bir nefes aldı. Yaşadığı hayal kırıklığını belli etmeye çalışarak ilgili gözükmek için konuyu beklenen bir soruyla devam ettirdi.

“Ne gibi garip şeyler Osman?”

“Soyunuyorum mesela. Ya da bazen gözümü mutfakta elimde bir parça peynir ya da bir mandalinayla açabiliyorum.”

“E, uyurgezersin sen o zaman. Ne var ki bunda? Babam da çok horlar mesela. Ben de uykumda konuşuyormuşum arada.”

Hayal, Osman’ın en büyük derdini öylesine normal karşılamıştı ki genç adam anın büyüsünü bozmak istemedi ve sustu.

Takip eden günlerde beraber uyudular... Uyudular... Uyudular... Osman birkaç kere farklı bir odada uyandı, bir keresinde de pijamasının altını çıkardı. Hayal hiç orali olmadı. Altı ay sonra bir kasım günü Osman, Hayal’e evlenme teklif etti. Aynı ay içerisinde evlendiler. Balayı için Antalya’daki o meşhur balayı oteline gittiler. Yemekten sonra balayı çifti için hazırlanmış pasta ve şampanyanın keyfini çıkarırken Osman, hayatı artık güzelleşmeye başladığı için öylesine mutluydu ki. Otelin gece kulübünde baş başa içtik-

leri onca içki ve ettikleri çılgın dansların ertesinde odaya geldiklerinde ikisinde de sevişecek hal kalmamış, birbirlerine sarılarak uykuya dalmışlardı...

Soğuktan çenesi kilitlenmişti. Kış mevsimi olmasına rağmen açık tutulan havuz kenarındaki bir şezlongda oturuyordu. Kucağında camgöbeği polar bir battaniye seriliydi. Çırılçıplak olduğunu anlaması için poları kaldırıp bakmasına gerek yoktu çünkü şezlongun kaba etlerine batan sert tahtaları canını acı-tıyordu. Tam karşısında ayakta duran Hayal, omzundaki aynı renk polara –polarlar otelin olmalıydı– sıkı sıkı sarılmış, ağla-maktan kızarmış gözleriyle kocasına bakıyordu. Yanında duran ızbandut kılıklı güvenliği umursamadan karısına elini uzattı. “Hayal!” Hayal cevap vermeden kafasını çevirdi ve koşar adımlarla oradan uzaklaştı. Enden ölçseler kendisinin en aşağı iki katı olan adamla baş başa kaldığında elini kolunu nereye koyacağını şaşırmıştı Osman. Battaniyeyi eğreti bir şekilde beline dolayarak karısının arkasından gitmeye yeltendiyse de havuz başında kendisine doğru yürüyen polisleri görünce gerisin geri oturdu. ızbandutla göz göze geldiklerinde polislerle gitmesi gerektiğini anladı. İlk defa başı polisle derde girmişti. Sorgu süreci onu yıllar öncesine götürdü.

“Havuz başında çırılçıplak ne yapıyordun?”

“Bilmiyorum.”

“Ne demek bilmiyorum! Biz mi koyduk seni oraya? Utanmadan anadan üryan dolanmışsın ortalarda. Hem de evlendiğin ilk gün. Niye soyundun?”

“Bilmiyorum.”

Uykumda böyle garip şeyler yapıyorum dese kimse inanmayacaktı ona. Hem her zaman da olmuyordu ki. Kendisinin bile

inanası yokken millet ne diye ona inansın. Görgü tanıklarının ifadesini okuduğunda yerin dibine girerek yok olmak istedi. Sabaha karşı odasından çırlıçıplak çıkmıştı yazana göre. Elinde odalara ikram maksadıyla konan kocaman meyve sepetini taşıyarak hem de. Resepsiyon görevlisinin ısrarlı uyarılarına rağmen açık havuz alanına yönelmiş ve önüne çıkan ilk tahta şezlonga oturup sepetten aldığı elmayı dişlemeye başlamıştı. Ne yapacaklarını bilemeyen otel görevlileri karısını uyandırıp tüm olan biteni anlatmışlar. Ondan sonrası malum... Osman, hayatında hiç bu kadar utandığını hatırlamıyordu. Abant'taki o gece bile bunun yanında hafif kalırdı. Ama Hayal'in onu terk etmiş olmasının derin acısı, utancını unutturmuştu. Bu ayrılık öylesine ağır bir darbe olmuştu ki Osman uzun müddet kendine gelememiş, ayrılığın üzerinden birkaç ay geçtikten sonra artık bir doktora gitmesi gerektiğine karar vermişti. Gözlükleri burunda, Osman'ın anlattıklarını kafasını sallaya sallaya dinleyen psikiyatr onu bir uyku merkezine yönlendirmişti. Üç gece üst üste kaldığı merkezin doktoru uyurgezer tanısı koymuş, uykuya dalmasını kolaylaştıracak birkaç ilaç vermişti. Hepsi bu...

Günün ağarmasına az kalmıştı. Az önce gözkapaklarını ağırlaştıran uykusu kaçmıştı. Artık ne yastık kafasını ne de kafası yas-tığı çekiyordu. Hayatının bir gün süren evliliğinden bugüne kadar geçen üç senelik kısmı bir filmin fragmanı kadar kısa ve iki keli-meyle özetlenecek kadar seri geçmişti; tatsız ve mutsuz. Kafasını kaldırdı. Olası bir hatayı önceden engellemek için bildiği tüm fi-zik kurallarını hatırlamaya çalışarak yaklaşık bir hafta önce astığı yağlı urgan, tavandan aşağı ölü bir beden gibi sarkıyordu. Derin

bir nefes aldı. Başucu komodininin yanındaki pufu kaldırdı ve pürdikkat yatağının ortasına yerleştirdi. Pufun üzerine çıktığında günlük hayatta yüzüne bile bakılmayan bu vasıfsız eşyanın, bir insanın dünyadaki varlığı ile yokluğu arasındaki geçişinde ne kadar büyük bir rol oynayabildiğini düşündü. Halata uzandı. Odanın soğüğundan payını o da almıştı. İlmeğini genişleterek boynuna geçirdi. Son bir kere daha ürperdi. Yıllardır yüzünün bir parçası olmuş gözlüğünü gözünden çıkarıp yatağın üzerine fırlattı. Ayağının altındaki puftan kurtulduğunda uyku ve uyumak fikri ona daha önce hiç gelmediği kadar huzurlu geldi...

İntihar

“Ölen kişi tarafından ölümle sonuçlanacağını bilerek olumlu veya olumsuz bir edimin doğrudan ya da dolaylı sonucu olan her ölüm olayına intihar denir.”

Émile Durkheim, İntihar

İnsanoğlunun, üzerinde kontrol sağlayamadığı nadir olgulardan biridir intihar. Tüm dinlerde en büyük günahlardan sayılsa da dünya üzerinde her gün bir sürü intihar olayı gerçekleşmektedir. *İntihar* isimli eserinde bu olguyu kapsamlı bir şekilde inceleyen ünlü Fransız sosyolog Émile Durkheim intiharın yalnız bireysel boyutta değil, kişinin toplumsal yaşamla bütünleşme seviyesine bağlı olarak da gerçekleştiğini savunur.

Hara-kiri (Japonların onur odaklı gerçekleştirdikleri intihar töreleri), Sati (Hindistan'da kocası ölen dul kadının kendini yakma eylemi), intihar görevleri ya da terör saldırılarında gerçekleşen

intihar eylemlerini ayrı tutarsak intihar, ruhta hissedilen acının dayanılmaz noktaya geldiği noktada insanın kendi kendisini yok etme yoluyla bu acıya son vermesi olarak tarif edilebilir. Acıya son vermek ancak bilincin tamamen ortadan kaldırılmasıyla olur ki bunun adı ölümdür. Kendi canını almak yaşamın ışıklarını sonsuza dek söndürmektir... Hayattan ümidini kesme, sevdiği birini kaybetme, şiddetli depresyon, başarısızlık, kendine ve etrafında-kilere öfke duyma, yalnızlık, ölümcül hastalık, yaşlanma korkusu, intikam, kaçış, kendini sevmeme, suçluluk, pişmanlık, başkasını suçlu ya da pişman hissettirme, cezalandırma, yaşamaktan yorulma, çaresizlik, karşılıksız aşk ve ayrılık gibi birçok sebebe bağlı olsa da hayatlarına kıyanların buluştukları ortak nokta yaşadıkları psikolojik acıya katlanamamaları ve ellerinde kalan son seçeneği intihar olarak görmeleridir. Yakını intihar eden bir kişinin aklında hep şu soru vardır: “Beni hiç mi düşünmedi?” İntiharı düşünen biri karar verdiği andan itibaren mevcut hayatı ve geçmişiyle alakalı tüm bağlarını koparır. Öyle ki, sahip olduğu hiçbir anısı artık onu kurtaracak güce sahip değildir. Tek kurtuluşu olan ölüm ona sonsuz huzur ve sükûneti vaat etmektedir.

İntihar düşüncesi olan, intihara teşebbüs eden ve hatta intihar ederek kendi canına kıyan biri diğerlerinden daha güçsüz ya da daha korkak değildir. Zaman içerisinde yaşama, kendine hayatın ona yaşattığı acılarla baş etme becerisine ve dayanma gücüne dair olumsuz şemalar geliştirmiştir. Bu yüzden ruhunun mevcut acısıyla baş etme kapasitesinin olmadığını düşünür. Ve o, bu acıyı daha fazla yaşamayı kabul etmez. İntihar, birbiriyle çelişen duyguların yaşandığı da bir süreçtir. Kendi canını alma yoluyla, çektiği tarifsiz acıdan sonsuza dek kurtulmayı garanti edeceğini düşünen kişi aynı

anda fantezi boyutunda kurtarılmayı da bekleyen kişidir. İntihar sürecine girmiş birçok kişi bu fantezi dahilinde öncesinden bazı mesajlar verir. Bu mesajların kimi açık ve net kimisi ise daha gizli mesajlardır. Kurtarılmayı ümit ederek intihar girişiminde bulunan fakat ne yazık ki hayatını kaybeden çok sayıda insan vardır.

Depresyon, Bipolar Bozukluk, Sınır Kişilik Bozukluğu, Psiko-tik Bozukluklar, Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Alkol ve Madde Bağımlılığı intihar riskinin en sık görüldüğü rahatsızlıklardır.

İntihar riski olan bir kişinin sergilediği uyarıcı nitelikte bazı davranışlar mevcuttur:

1. İntihar etmekten bahseder.
2. Daha önce intihar girişiminde bulunmuştur.
3. Yakın zamanda kayıp yaşamıştır.
4. Köklü davranış değişiklikleri sergiler.
5. Arkadaşlarıyla görüşmeyi keser.
6. Görüntüsüyle ilgilenmez.
7. Sosyal ortamlardan kaçınır.
8. Uyku ve yeme problemleri yaşar.
9. Alkol ve madde kullanımı artar.
10. İlgi alanlarını kaybeder.
11. Vasiyet hazırlar.
12. Eşyalarını verir.

Psikoloji ve psikiyatride her türlü intihar girişiminin ciddiye alınması ve mümkün olan en kısa zamanda müdahale edilmesi gerekir, çünkü kendini öldürmekle tehdit eden birinin bunu gerçekleştirme ihtimali çok yüksektir. Yine aynı şekilde ilgi çekme,

yardım isteme ya da sesini duyurmak amacıyla teşebbüs edilen girişimlerin birçoğu kazayla başarıya ulaşmaktadır. İntihar düşüncesi olan birine “Ne oldu?” ya da “Neden bunu yapmak istiyorsun?” tarzı sorular yöneltmek yerine “Sana nasıl yardım edebilirim?” diyerek yardım önermek ve duygularını anlamaya çalışmak gerekir. İntihar düşüncesi olan kişilerle psikoterapi süreci de son derece dikkatli yürütülmelidir. Gerekli güven ilişkisi sağlandıktan sonra kişiyi bu aşamaya sürükleyen süreç beraberce sorgulanmalı, mevcut problem yeniden yorumlanmalı ve çözümünde ölümden başka alternatiflerin varlığına dair farkındalık ortamı yaratılmalıdır. Birçok vakada ilacın yanı sıra hastane yatışı da gerekebilir.

YATAĞINA GİRECEĞİM

“Allah gani gani belanı versin gittiğin yerde Salim!”

“Buyur yenge?”

Gözlerini baykuş gibi sonuna kadar açıp bakarsın ancak. Bal gibi de duydun sen ne dediğimi. Abinize karşı olabilecek hiçbir lafı kabullenemez değil mi o kıt beyinleriniz. Eğilerek baktım sadakati cüssesinden büyük bu minik adamın gözlerinin içine.

“Allah gani gani helalini versin gittiği yerde dedim.”

“Amin yenge.”

“Git, bir kürek toprak da sen at! Dibimde sallana sallana durma Necdet.”

“Salim Abim, ‘Ben mezara da girsem yengenin yanından hiç ayrılma,’ demişti yenge!”

Benim ne bu salağa yanıt verecek sabrım ne de neredeyse dizlerime kadar çamura bulanmış çizmelerimle, ölümün bu ikiyüzlü merasimine daha fazla katlanacak mecalim var artık. Etrafta tanıdık tanımadık bir sürü insan... Hangisi boy göstermek için burada, hangisi gerçekten acı çekiyor, ayırt etmek zor. Her halükârda ne faydaları var ki artık? Öldü gitti işte. Zaten ölümüne yaşadı şu yaşamı. Her ne kadar zaman zaman beddua etsem

de onunla olduğum her gece, o gün hayatta kaldığına şükrederek uykuya daldım.

“Beni kefene sarılı görsen bile öldüğüme inanma sakın Arzu!” derdi.

“Daha gömüldüğüm akşam yatağına gireceğim senin, bak göreceksin!”

Burnumdan kan getiren tokadını attığı o gece de öyle demişti. Sebep de ne? O kadar saat duşta ne yapmışım da telefonunu açmamışım. Asıl geç gelen oydu üstelik. Ben ne yaptım? Savurdum en hassas bölgesine bir tekme. Kıvranıp durdu yarım saat. Sonra da o acıyla üzerimden inmedi tüm gece, ‘bana bir şey olmaz’ dercesine. Hayatımız kavga dövüş, üzerine de sevişmeyle geçti böyle. E, ne oldu şimdi Salim? Üstüne kürek kürek atıyorlar buz gibi kara toprağı. Yattığın mezardan çıkıp yatağıma gelecek kadar gücün var mı gerçekten hâlâ?

Şimdi düşünüyorum da, ‘sevenin ahını alma’ diye boşuna dememişler. Ondan mı toprağa girdin? Ben miyim suçlusu? Sen hak ettin mi? Yoksa sensiz olmayı hak eden ben miyim? Üç sene önce beni karşına oturttuğun o geceyi, ben ne zaman gözümü bu dünyaya kaparım işte o zaman unuturum. Yataktan zorla kaldırmıştın. Hiç yapmadığın bir şey değildi ama her seferinde ürperirdim, gecenin bir körü zaten bölük pörçük uyuduğum uykumdan kaldırdığın zamanlarda. O gece de içim titredi, yüreğim ağzıma geldi. “Ne var yine Salim?” dedim.

“Aşağı iniver. Bir şey konuşacağız.”

Sarhoş gibiydin. Bulaşmak istemedim sana hiç. Kim bilir yine neyi bahane edip olay çıkaracak, sabahı buldurtacaktın.

“De diyeceğini burada. Yatacağım ben.”

“Kalk da aşağı in. Bekliyorum.”

Uyku sersemliğim geçince içki içmediğini fark ettim. Ama farklıydın. Kapıdan çıkarken omuzların düşük, kafan bir yana eğikti. Deli Salim gitmiş bambaşka bir adam gelmişti yerine. Peşin sıra indim çabucak, ‘Gel’ dedin diye değil, sırf bu durumun nereye varacağını merak ettiğimden... İnmez olsaydım, duymaz olsaydım, hatta zifiri gecenin kapkaranlık koynunda sonsuza dek yok olsaydım.

“Bir oğlum oldu benim bu gece!”

Öylece dedin. Başın önünde, gözüme bakmadan. Başka hiçbir açıklama yapmadan... Anlamadım önce. Dondum, kaldım... Sonra sana saldırdım. Sen ilk defa durdun. Durdun ama o gece benden çok ağır bir ‘ah’ aldın be Salim. Gitmek istedim senden. Bırakmadın. Belki de ben gerçekten gidemedim. Onu şimdi bile bilmiyorum.

Ben sana bir çocuk veremedim. Kim bilir belki de bu yüzden yaşadığın her gün benimle uğraştın. Benle ve tüm dünyayla... O Rus aşüftesinden çocuğu yapınca duruldun durulmasına da su uyudu, senin düşmanların uyumadı Salim. Bir gece yarısı evin kapısı önünde kıştırıp vurdular seni. Elli yaşına iki gün kala göçüp gittin bu dünyadan. Acıdan başka ne bıraktın geriye söylesene! Şimdi bana en büyük mirasın; başkasından peydahladığın çocuğun. Neden yaptın? O çocuğun büyüdüğünü gördüğüm her gün daha fazla kahrolayım diye mi?

Yağmurla ıslanmış toprağın etrafa saldıgı ağırlaşmış ölüm kokusunu ağlamaktan kıpkırmızı olmuş burnumla mecburen solur-

ken onlar da biraz ilerimdelere. Kadın zorlukla ayakta duruyor. Fare gibi ufacık suratını çevreleyen saman sarısı saçları var. Yüzünün yarısından fazlasını kaplayan kapkara gözlüklerinin arkasına saklanmış, bir yandan ağlıyor diğer yandan da teker teker tırnaklarını yiyor. Boyalı da galiba o tırnaklar. Cenaze adabı vardır. Ölüye saygı vardır. Ben cenazeye geliyorum diye tam tekmiil temizleneyim, hatta zaten iriyim bir de belime kadar uzun, kapkara saçlarımla daha fazla dikkat çekmeyeyim diye örgüden topuz yapıp zar zor sıkıştırmaya çalışayım güre saçlarımı eşarbin içine, bu iki kuruslık kadın kemirip dursun o boyalı tırnaklarını cenazenin tam ortasında. Muhittin, Salim'in en has adamı... O da geçmiş aralarına. Bir kolunda gayri meşru yengesi diğer elinde de uğruna canını vereceği abisinin tek oğlu Saim'in eli. Ne yapacağını bilmeden duruyor orada korkuluk gibi öyle. Haline bak şunun!

Bak, sana sesleniyorum Salim içim yana yana, ister diril kalk o sarıldığın kefeni yırtıp, ister ebediyen ateşlerde yan. Ben o çocuğu bu zamana kadar hiç sahiplenmedim. Birkaç seneye elli yaşım bitecek. En güzel yıllarım zaten sana gitmiş. Bundan sonra da ne sahiplenirim ne de görürüm. Anasına da çocuğuna da nasıl bakar adamların, ne yaparlar, beni hiç ilgilendirmez. Bu da böyle biline!

Dua bitti. Yemekler yendi. Helvalar kavruldu. Taziyeler alındı teker teker. Odama çekildim. Birazdan sabah olacak. Yatağıma geçtim ama gözümü kırpasım yok. Zaten ölüm olan evde uyku mu olur? Yatağın sol tarafı bomboş şimdi. Herkes uykuya çekilmiş olsa da ev şu an halen dolu aslında. Evin hizmetçisi, annem, kız kardeşim, görünümümle kocası... Ama yine de ağır bir yalnızlık çöktü üzerime. Sanki gidenin yokluğu geride kalanın üstüne

bir karabasan gibi çöküyor. Kızmak istiyorsun ona. Benim durumumda söyleyecek lafın, kızacak onca şeyin olsa da bir ömür geçirmişsindir, sevmişsindir, susarsın. Diyecek söz bulamazsın yüzlerce kelimeler arasından. Uyuşmuş beyninle geçmişe gider bir bakarsın ki o yitirdiğin, kanlı canlı karşındadır, sonra ana geri dönüp geldiğinde koca bir boşluk vardır seni saran. Kızmak için de çok geçirir aslında. Kızdığın yanında yoktur ki artık. Boşluğa kusan öfkeni, neye yarar?

“Yenge!”

“Necdet, ne oldu yine? Rahat bırak beni artık da biraz yalnız kalayım, en azından bir iki saat.”

“Yenge, Muhittin ben. Ben de buradayım. Önemlidir!”

Muhittin’in sesini duyunca irkildim ve hafiften doğruldum yattığım yerden. Benim getirime götürüme sadece Necdet bakar, Muhittin ise yedi yirmi dört Salim’in yoldaşlığını, sırdaşlığını yapar. Kimseyle fazla konuşmaz, ancak sordun mu cevap verir sorulara. Benimle de hep bir mesafesi vardır. İşte bu yüzden sabahın bu saatinde kapımda birden onun sesini duyunca endişe ile karışık bir korku duydum. Muhittin durduk yere kapıma gelmez benim. Pelteleşmiş vücudumla çabalayarak zar zor kalktım yataktan, askıdan bir gayret çekerek aldığım sabahlığımı yalapşap üzerime geçirdim. Kapıyı açtığımda bir an için hayal görüyorum sandım.

“Muhittin, ne işi var bu çocuğun burada!”

“Yenge, annesi fenalaşmış. Apartmanda kimseyle görüşmediği için, daha doğrusu kimse onunla görüşmüyordu, oğlanı da, benim numarayı da kapıcıya bırakmış. Adam da ‘gelin, çocuğu alın’ diye

aradı. Annesi binmiş bir taksiye hastaneye gidiyorum diye. Daha doğrusu onu da tam anlayamadık. Ben onları mezarlıktan eve bıraktığımda hiçbir sıkıntı yoktu. Fenalaştı mı, kaçtı mı, şimdilik belli değil. Beni aramamasını da anlamadık. Annedir, çocuğunu bırakmaz dedik ama şu an her şey muamma. Arıyoruz, ulaşamıyoruz. Sabah olsun da bakacağız artık. Biz de gittik aldık çocuğu ama bilemedik nasıl uyutalım. Ne yapalım? Zaten ağlayıp durdu yol boyunca beni tanımasına rağmen. Daha yeni susturabildik. Erkek çocuğudur, yeri babasının evidir. Senin de bilmen lazım diye düşündüm. O yüzden yanına getirdim.”

Salim ne yardan geçti ne serden. Çocuğu hiçbir zaman bu eve getirmedi. Bazı geceler gelmezdi. O zamanlar bilirdim ki oğlunun yanında, başka bir kadının evinde. Şimdi, benim kaç senedir varlığını inkâr ettiğim gerçek, kanıyla, canıyla karşımda dikilmiş duruyor.

“Götürün halasının odasına, o baksın. Bana ne getiriyorsunuz!”

“Gitmişler onlar sen odana geçtikten biraz sonra. Eniştenin çarpıntısı tutmuş. İlaçları mı yokmuş ne? Biz de görmedik gittiklerini, çocuğu almaya gitmiştik.”

Mezarlıkta özellikle gözlerimi kaçırdığım bu ufacık oğlan çocuğu Salim’in bir kopyası adeta. Bir tek ufak tefek olması pek benzemiyor babasına. Üç yaşından daha küçük duruyor. Rengârenk arabalarla bezenmiş beyaz pijamasının üzerine, kendine en az iki beden büyük gelen lacivert bir mont giydirmişler. Ayağında ise elim kadar ufak kar botları. Dağınık ama pırıl pırıl parlayan koyu kahverengi saçının sağ tepesindeki bir tutam âsice havaya kalkmış, babasınıninkiyle aynı yerden. İnce yüzünün ortasına kondurulmuş, Salim’inkine benzer irice burnunu çekip duruyor, ağlamanın arkasından gelen hıçkırıklarına mana vere-

mez bir halde korkak ve yorgun düşmüş buğulu gözleriyle beni süzüyor. En çok da gözleri battı kalbime. Badem şekilli, hüznünlü gözlerin kenarları aşağı doğru bakıyor, tıpkı babasınıninkiler gibi. En kızgın anında bile en masum bakışı yakalardım Salim'in gözlerinde ben. Tüm bu düşünceler aklımda rüzgâr gibi bir o yana bir bu yana savrulurken yarı aralık kapı kendiliğinden açılır gibi oldu. Muhittin'in elini bırakan çocuk kapıyı aralayarak odamdan içeri süzüldü. Muhittin de, Necdet de onay isteyen, endişeli gözlerle bana bakıyorlardı.

“Tamam, gidin siz. Bakacağım duruma ben.”

Kapıyı kapadıktan sonra bir müddet arkamı dönüp çocuğun ne yaptığını görmek istemedim. Daha sonra neden o şekilde hareket ettiğimi hiç bilmeden parmaklarımın ucuna basa basa, ürkek adımlarla yatağımın kenarına geldim ve yine aynı ürkeklikle yavaşça oturdum. O, uykudan daha da aşağı düşmüş gözleriyle oyuncak bir robot gibi amaçsız ve biraz da dengesiz bir şekilde etrafında dönerek odayı inceledi bir müddet. Hıçkırığı artık daha uzun aralıklarla sarsıyordu ufak bedenini. Sonra bir anda döndü ve minik adımlarla yatağa, bana doğru gelmeye başladı. Tam önüne geldiğinde programlanmış gibi duruverdi. Gözlerini gözlerime dikti. Ağzı, ayakta uyurcasına hafiften açık, bana bakıyordu. Önce biraz bekledim bir şey mi söyleyecek acaba diye. O ise uyku sersemi bakışlarıyla sustu sadece. Terlemişti. Montunun fermuarını açtım. Ağlamanın zorundan olsa gerek en çok da ensesi terlemişti. Başucumda duran kâğıt peçeteyle sırtını, boynunu kurularken kafasını dizime dayadı. Küçük vücutu uykudan ağırlaşmış, kendini bırakmıştı. Kucağıma aldım. Yatağın boş olan tarafına usulca yerleştirip üzerini örttüm. Ben de kendi tarafıma yattım. Sola, ona doğru döndüm. Nefes aldıkça göğsü inip kalkan minik bedenini

izlerken öfkem, gururum ve inancıma dair ne varsa hepsi ama hepsi yerle bir olurdu. Sonra Salim'in sesi yankılandı kulaklarımda: "Gömüldüğüm akşam yatağına gireceğim senin, bak göreceksin!"

"Hoş geldin Saim!" dedim...

Sevgi

"Sevdiğiniz çiçek milyonlarca yıldızdan yalnız birinde bile bulunsa yıldızlara bakmak mutluluğumuz için yeterlidir."

Antoine de Saint-Exupéry, *Küçük Prens*

Tatlı bir tebessüm kondu dudak kenarlarınıza öyle değil mi? İşte sevginin gücü tam olarak bu; çünkü sevgi, içinde olduğu her cümleyi renklendirir, konu edildiği her hikâyeyi güzelleştirir, doldurduğu her kalbi ısıtır... Bu olağanüstü duyguyu harflerden oluşan tanımlarla sınırlamaya çalışmak, onu sıradanlaştırmak ve büyüsunü kaçırmak demektir, çünkü her insanın sevgisi ve sevgi tanımı kendine özeldir. Sevgi, yaşadıklarımızla anlam kazanır, yaşadığı müddetçe boyut değiştirir. Tattığımız ilk ve en kutsal sevgi anne sevgisidir. Doğdukları anda anne kucağı görebilen bebekler yaşamlarının henüz ilk dakikalarında bu yüce sevgiyi tadabildikleri için ne kadar şanslıdırlar. Dünyaya gelen her bebek bu kadar şanslı olmuyor ne yazık ki. Doğum ertesi annesini kaybeden ya da terk edilen bebeklerin sayısı öyle çok ki...

Erich Fromm, *Sevme Sanatı* eserinde sevgiyi yetenek gerektiren bir sanata benzetse de, aslında sevmek kabiliyet gerektirmez

çünkü sevgi doğduğumuz gün içimize ekilmiş, beslenip bakıldıkça büyüyen bir tohumdur. Yaşantımızın farklı evrelerinde değişik şekillerde seviyor ve seviliyoruz: Çekirdek ailede anne, baba, kardeş, çocuk sevgisi, okul döneminde öğretmen, okul, arkadaş sevgisi, ergenlikte kız ya da erkek arkadaş sevgisi, yetişkinlikte karı, koca, evlat, iş, iş arkadaşları sevgisi, yaşlılıkta torun sevgisi... Bu evreler birbirinin içine geçme suretiyle her zaman düz çizgide ilerlemese de zamandan bağımsız bazı sevgiler var ki, Allah sevgisi, yaşam sevgisi, vatan sevgisi, doğa sevgisi ve hayvan sevgisi bunların en başta gelenleridir.

Sevgiyle aşk sıkça birbirine karışır. Aslında ne kadar farklıdır ikisi birbirinden... Aşk hercai bir sevgili, sevgi ise dört başı mamur sevendir. Gazetelerin üçüncü sayfa haberlerinde ağırlıklı aşk cinayetleri okuruz, peki şimdiye kadar sebebi sevgi kaynaklı bir cinayet duyduunuz mu hiç? Aşk bencil bir çocuk, sevgi fedakâr bir anneye benzer. Aşk tutkunun ateşiyle yakarken sevgi şefkatle uyutur. Aşık doluya tutulur, sevenin kafasında tatlı bir meltem eser. Aşk mevsimlik, sevgi ömürlüktür. Hatta bu özelliğinden dolayı doğa kanununa aykırı işler sevginin tabiatı. Nitekim zaman içinde canlı cansız her şey eskiyip yok olurken eskidikçe sağlamlaşan, zaman geçtikçe çoğalan tek şey sevgidir. İnatçıdır da. Kıyamet kopsa, darbe üstüne darbe alsa asla yıkılmaz. Bitmeyen bir kaynak gibi akar durur. Ölümün nötrleştirmedeği hatta çoğu zaman artırdığı yegâne duygulardan biridir sevgi. Ölüp giden birini eskisinden daha fazla sevmez miyiz?

“Şifa niyetine” denilen bir şey varsa, yaşamda en güçlü şifa sevgidir. Yeryüzünde olumsuz ne kadar duygu varsa hepsini içinde

eritip yok etme kapasitesine sahip bu duygu ruhumuzun ilacıdır. Kırık kalpleri iyileştirir. Nasıl ki hayatta kalmak ve sağlıklı yaşamak için bedenimizin yemeğe ve suya ihtiyacı varsa ruh sağlığımız için de gerekli olan en önemli şey sevgidir. Sevmeden yaşayabiliriz ama sevilmeden geçen bir yaşam, yaşam değildir. Neredeyse tüm psikolojik sorunların altında yatan sebep sevgisizlik ve sevgi eksikliğidir. Sevgi görmediğimiz zaman değersiz hisseder, bundan dolayı biz de kendimizi sevmemeye başlarız. İçinden çıkılması zor bir döngüye gireriz. Sonra bu döngüye mutsuzluk, umutsuzluk, çaresizlik ve suçluluk gibi diğer olumsuz duygular eklenmeye başlar. Depresyon ve Kaygı Bozukluğu gibi rahatsızlıklar sevilmemek ya da sevilmediğini düşünmenin nispeten hafif sonuçlarıdır. Nitekim, çocukluk profilleri çıkartılan seri katillerin hemen hepsinin ortak özelliği sevgisiz aile ortamlarıdır. Ya da sırf sevgisizliğe bağlı yalnızlıktan dolayı gerçekleşen intihar vakalarının sayısı bir hayli fazladır. Sevginin mutluluk sebebi olmasını şu dizelerinde ne kadar güzel paylaşmıştır Nâzım Hikmet:

Sevmek için yürek,

Sürdürmek için emek gerek.

Sevgi ne boğazda ne mum ışığında yemek yemek

Ne de pahalı bir pırlanta demek.

Sevgi, bir lokmada iki mutlu insan demek.

Bir beklentiye bağlı ya da şartlardan dolayı yaşanan sevgi gerçek sevgi değildir. Gerçek sevgi birini ya da bir şeyi her şeye rağmen sevebilmektir. Asıl olan “ben” ya da “biz” değil “önce sen” diyerek sevmektir. Sevgi bonkör olduğu kadar sınırsızdır da... Soyut ya da somut, canlı ya da cansız birçok şeye sevgi besleyebilir, her-

kesin sevdiğini sevebileceğimiz gibi hiç kimsenin sevmediğini de sevebiliriz. Hatta gün gelir milyonlarca yıldızın birinde bulunan bir çiçeği severiz. İşte o zaman, kafamızı kaldırıp gökyüzündeki yıldızlara bakmak mutluluğumuz için yeterli olacaktır...

PARDON ANNE...

Başım zonkluyor. Kafatasımın içinde beyin değil de kocaman bir kaya parçası var sanki. Biraz hareket edip kafamı azıcık kaldırmaya çalışsam, zaten çok ince olan boynumun, başımı taşıyamayıp çat diye kırılacağından korkuyorum. Hiç hareket etmesem mi? Kafamın içinde eli baltalı bir cüce var da olanca gücüyle vuruyor sanki beynimin yerine tüm ağırlığıyla kurulmuş olan kaya parçasına. O kadar güçlü bir ağrı. Balta, sakar darbelerle bir kayaya çarpıyor, bir kafatasımın duvarlarına. Zonk... Zonk... Zonk... Belki de beynim bir anda taşa döndü gerçekten de! ‘Kendine gel Âsiye! Beynin taş olsa tüm bunları nasıl düşüneceksin?’

Sussun şu şarkı da artık. Dilime değil, zihnime dolandı kaldı. Melodisindeki her bir nota detone olmaksızın yankılanıyor kafatasımın duvarlarında:

*“Gün ağarınca kalkamaz birden, o yattığı sert kuru yerinden.
Bir baş ağrısı ense kökünden...
Acır kendine başlar yeniden.
Her kadehte bin isyan şahlanır.”*

Neydi sözlerin devamı?

Sabahları geç uyanmak için her gece sınıksız kapadığım yatak odası perdemi örtmeyi becerememişim belli ki. Aralıktan sızan ışık huzmesi ayakucuma kadar gelmiş. Gün ağarmış olmalı. Ağarmış da saat kaç? Akşamüstüne kadar uyudum mu yoksa yine? Saat de yok ki bakayım. Cep telefonum nerede? Pas tutmuş demir tadyıla sıvalı dilim damağıma yapışmış, ağzımın içi kupkuru. Tükürük bezlerim günlerdir çalışmamış gibi. Başımın zonklamasından mı bilmiyorum, midem bir yudum su bile içemeyecek kadar bulanıyor. Sakin ol Âsiye. Derin nefes al! Hatta burundan al, ağızdan... Yok yok! Tam tersi olacaktı. Ağzımdan alıp burnumdan vermeliydim nefesi. Mide bulantısına ilaçsız en iyi çare.

Dün gece neler olduğunu hatırlamam lazım ama beynimi zorladıkça zonklama daha da şiddetleniyor. Kafam iyice külçeleşti. En iyisi bir müddet böyle yatmak. Tepeye bakıyorum hiç hareket etmeden. Kireç beyazı boyanmış tavanıma asılı, içi tek tük ölü sinek dolmuş, sağ köşesi çatlamış lambam gayet tanıdık. Neyse ki şu an kendi odamdayım en azından. Perdelerimi ve lambamı gördüğüme bu kadar sevineceğim aklıma gelmezdi. Yavaşça kalkmayı denesem? Yok. Beşikte sallanır gibi oluyorum kafamı kaldırır kaldırmaz. Kussam rahatlar mıyım acaba? Kusmak da korkutuyor beni. Baş dönmesi de. On iki yaşında beynimde tümör teşhis edildiği zaman da kusuyordum hep. Başım dönüyordu sık sık. Sonra bir gün, ben ne olup bittiğini anlayamadan, alelacele ameliyata aldılar. Ameliyattan sonra oldukça uzun bir müddet yatmam gerekti. Yataktan kalkacağım o ilk gün annem, “Uzun süre yattıktan sonra önce kafanı kaldırmalısın yavaşça. Daha sonra bedenini. Ani kalkma ki başın dönmesin” demişti bir yandan sırtımdan desteklerken. Nedense bunu hatırlayıverdim şimdi. Başım döndü diye belki... Annemin bana karşı şefkat

içeren nadir davranış ve cümlelerinden biri. Hafif bir dokunuş, kızını düşündüğüne dair sarf edilmiş toplanan altı yedi kelime.

Hadi bir gayret!..

Yok! Mümkün değil. Kafamı sadece bir karış kaldırıabildim. Deminkinden daha da beter, çevremde fıldır fıldır dönüyor odamın küf sarısına boyalı duvarları. Sanki oda, oda değil de dönme dolap. Ya da dev dalgalı denizde gitmeye çalışan bir transatlantiğin kamarasındayım ben. Kafam karmakarışık ama hayal gücüm yerinde maşallah. Kafamın içinde bir kaya, onu kıran eli sopalı cüce, beşik, şimdi de bu transatlantik...

“Bir isim bir aşk daha silinir yine gönlünden.”

Bu şarkı da lanetli mi ne? Mısra mısra aklıma gelmeye devam ediyor. Üstelik düşünmek istemedikçe beynimi daha da çok işgal ediyor. Gerçi bir yandan, elimde olmadan hatırlamaya çalışıyorum sözlerin devamını. Ne biçim ikilem bu!!! Beni bu dünyada en iyi anlayan insanlardan biri olan psikoloğumun anlattığı “Mor Fil Düşünmeme” deneyi gibi. Birine mor fil haricinde her şey düşünebilirsin talimatı verildiğinde kişi kendine engel olamıyor ve sadece mor bir fil resmediyormuş zihninde. Hayal gücünün beyne isyanı...

“Bir çift mahzun göz, uysal hüznü... Biraz kaderci, ürkek, çekingen...”

Gözlerini hatırladım şimdi bir anda. Mahzun falan değildi onun gözleri. Sinsiydi çekik ve tatar bakışları. Derin deniz mavisini gözleri öyle bir içine işlerdi ki insanın, uzun süre bakamazdınız. Yandan cetvelle çizilmişçesine düzgün ayrılmış saçları, düzenli yaptığı spordan dolayı gelişmiş vücudu ile her kadını istediği anda fethedebilen kahraman Doktor İsmail Bey! Beynimdeki tümörü ameliyat edip beni ölümden kurtarmış adam. Diğer bir sürü ka-

dından farksız olarak ben de âşık olmuşum ona. Her gördüğümde kalbim boğazımda atar, midem altüst olurdu. Tıpkı masallardaki gibi kurtarıcısına âşık olan saf genç kız durumu... Sonra ne mi oldu? Büyük bir kâbus. Benimle değil annemle sevgili oldular. Annem de onun kadın versiyonu gibiydi zaten. Öyle güzeldi ki istediği her erkeği etkileyebilirdi. Ne müthiş bir uyum! Hayallerim darmadağın oldu. Annemin “tatar gözlü sevgilisi İsmail”... Şimdiki Âsiye olsam o düzenbaz gözlerini oyardım senin İsmail! Annemin bir defasında arkadaşına “Gözüm ondan başkasını görmüyor” dediğini duymuştum. Görmedin de anne! Beni ne zaman gördün ki? Sen benim duygularımı hiç ama hiç anlamadın.

Huylanarak üzerime çektim babaannemden kalma sert kırçılı, mavi battaniyeyi. Cezalı bir çocuk gibi altında kaybolmak istiyorum gözlerimi kapayarak. Battaniye çıplak vücudumu dalıyor. Kaşınıyorum, kaşındıkça canım yanıyor ve ben şu anda çok rahatsızım...

On altı yaşımın sıradan, kasvetli, yalnız gecelerinden biriydi, annem kapıma vurarak odama girdi.

“Biraz konuşalım mı?”

“Çok mu önemli? Uykum var” dedim, adımın anlamına yakışan âsi bir tavırla yorganı üstüme çekerek. Kafamı yatağa gömdüm. İyice bastırdım. Zor nefes alıyordum. Yatağın uyku sinmiş kokusu midemi ayağa kaldırırken, hayatındaki adamın İsmail olduğunu bana o an itiraf edeceğini biliyordum (o sabah arkadaşıyla gizlice konuşurken duymuştum zaten) ve bunu da damdan düşer gibi söyleyeceğinden emindim. Her istediğini bencilce, kendi istediği zaman ve şekilde söyleyip yapardı. Ameliyatımın hemen ertesinde, daha henüz nekahet sürecin-

deyken beni hastane odasında bırakıp gitmemiş miydi? Neden? İşi için. Ne işiyse? Çok önemli bir iş kadınıydı sanki! Canım babam bakmıştı bana. Bir dediğimi iki etmeden. Aradan geçen üç seneye rağmen ben hâlâ alışamadım onun ölümüne de yokluğuna da... Keşke şimdi bu kapıdan annem yerine babam girseydi de kucaklasaydı beni sımsıkı. Gittiği uzak yerlerden yetişip kıvrıliverseydi yanıma, uyusaydı benimle eskiden yaptığımız gibi. Keşke onun yerine annem...

Beni ve düşüncelerimi umursamadan devam etti:

“Âsiye, babana olan sevgini ve onu ne kadar özlediğini biliyorum. Ama ben de artık daha fazla yalnız kalmak istemiyorum.”

Cevap vermedim. Burnumu bastırdığım çarşafın arasından zar zor nefes almaya devam ediyor, bu konuşmanın bir an önce bitmesini ve odamdan çıkıp gitmesini istiyordum.

“Senden daha fazla saklamak istemiyorum. Onayın da çok önemli benim için.”

Hah! Kimi kandırıyorsun anne sen ya? Ben senin, sırf tutucu ailen uygun görüp istedi diye evlendiğin ve hiçbir zaman sevmeyen bir adamdan dünyaya getirdiğin, varlığımdan dolayı ‘gençliğini yaşayamadığın’ kızınım. Bunu da arkamdan konuşurken duymuştum. Şimdi benim onayım önemli mi oldu senin için? Yine o meşhur ağlamayla karışık gülme krizime sokma istersen beni. Babam öldü ama arkasında beni bıraktı. Koca bir çuval yük gibi. Sanki çok umurundaydım. Bunu hiçbir zaman açıkça söyleyemedim tabii ama ben hep biliyordum işin asıl yüzünü. Koyduğun isimden belli, Âsiye! Kim gider de minicik kızına ‘isyankâr’ ve ‘üzüntülü’ anlamına gelen bir isim koyar? Bu senin isyanını hayata ve yaşadıklarına, benim değil. Cevap bile vermedim sana o gece. Daha fazla bir şey duymak istemiyordum. Ümitsizce bir

omuz silktim sadece. Sessizce ağlayarak gözyaşlarımı içime akıttım. Canım acımişti çok...

“Her an koşardı canı yürekten. Ne zaman isteyip arasa en uzak yerlerden...”

Pes artık ama! Yeter! Bu şarkı bulduğu ilk aralıktan yılan gibi beynimin içine süzülüyor sürekli. Çıldırmam an meselesi. Yine kapadım gözlerimi. Bu sefer daha da sıkı kapadım ki anılarımla aramıza hiçbir şey girmesin. Keşke beynimin bir şalteri olsa da şak diye indirsem sırf şu şarkıdan kurtulmak için. Zihnime hükmüm yok!

Bir iki ay sonra ‘O’, bizimle yaşamaya başladı. Annemin tatar gözlüsü... Beynimle oynayan adam... Şu an yaşadığım bütün bu kafa karışıklıklarımın sebebi o belki de. Annemi benden alan sinsi adam. Acaba babam yaşarken de ilişkileri var mıydı? O zaman çok ufaktım, bilemezdim. Belki de babamı onlar öldürdüler beraber olmak için, neden olmasın? Annem babamı sevmiyordu zaten. Sevgilisi de doktor. Filmlerde olmuyor mu böyle şeyler! Ani kalp krizi deyip geçiştirdiler belki de!

“Ve ayrılıklar bitmez öğretür. Ve gölgeler siner ömrüne kaçar kendinden.”

Babacığım, keşke yaşasan da çınar ağacı gibi gölgede saklasan beni. Bitse bu ayrılık. Aslında bu şarkının sözleri bana ne kadar uyuyor. Babamdan ayrı olmak da beni öğretüyor. Halbuki ne kadar ihtiyacım var ona şu anda. Babamı da öldü diye badem gözlü yaptım şimdi. Aslına bakarsan bu durumdan annem kadar o da sorumlu. Eğer babam yaşarken bunlar beraberdilerse, nasıl uyanamadı bu duruma? Bu kadar basiretsiz miydi? Bir de ölüp gitti. Beni böyle yapayalnız bırakarak hem de. Tek başıma savaşmak zorunda kaldım o ikisiyle. İnsan babası ölünce büyür derler. Ben bü-

yüdüm de ne oldu? Hayatın çirkinliklerinden başka ne gördüm? Sağ ol baba, sağ ol!

Annem o adamla evlenmeden önce ilk hayal kırıklığımı sen yaşattın bana baba. “Bu hayatta en sevdiğim sensin” derdin bana. Peki, öldüğünde cebinde bulduğumuz o ayrılık mektubu neydi? Ölüm acımı bile doğru düzgün yaşatmadın bana. Hayatında kim olduğunu asla öğrenemedim. Sorularımı hiçbir zaman soramadım sana. Engin bir muamma denizinde kayboldum. Öfkemi kusamadım. Yokluğa nasıl kızabilirdim ki!

Üff... Titremeye de başladım şimdi. Çıplağım diye üşüdüğüm-den mi, yoksa psikoloğumun dediği gibi sinirsel mi? O da her olup biteni sinirlerime bağlıyor. Kafam karışıkmiş güya. ‘Gel-git’lerim varmış. Artık onu da görmeyeceğim. Bitmiştir! Gayet iyiyim ben. İhtiyacım yok ona zaten. Benimki tipik bir çocukluk travması işte. Erken yaşta tehlikeli bir ameliyat. Hemen sonrasında babanın ölümü. ‘En çok beni sevdi’ diye düşünürken cebinden çıkan o mektup. Sonra anne evlenir. Çocuk anneyi paylaşmak istemez. Kıskanır. Anneyi paylaşmak istemez mi? Ne kuskanacağım onu! Benim varım yoğun babamdı. Kızısam da ona zavallıydı benim babacığım. İster miydi bırakıp gitmek. Hem kim bu kadar erken ölmek ister? Neyse ne... Bunların hepsi geçmişte kaldı artık. Psikologluk bir şeyim yok benim!

“Alo, anne! Cep telefonum sessizde o yüzden açamadım.”

Cep telefonumun nerede olduğunu bilmediğimi söyleyemedim.

“Yok, iyiyim ben. Biraz başım ağrıyor anne.”

“Aldım ilaçlarımı tabii.”

“Tamam ihmal etmem. Hep alıyorum.”

“Almayınca kötü oluyorum, biliyorum anne. Sen hiç merak etme.”

“İçki falan içmedim. Biliyorum, ters etki yapıyor.”

“Kaçta olacak babamın duası?”

“Gelmek istemiyorum ben!”

“Tamam anne.”

“Peki anne. Geleceğim. Söz.”

“Ben de seni anne!”

Telefonu kapadığımda sırayla önce yerdeki boşalmış viski şişesi gözüme çarpıyor... Sonra avuçlayıp hepsini yutmayı düşündüğüm, ama neden ve nasıl vazgeçtiğimi hatırlayamadığım, yarısı yere saçılmış sarı haplarım...

“Her tüketilmiş sarhoş gecedен. Tek şey anımsar eski günlerden.”

Biraz ötede, yer yer eprimiş eski kilimimin üstünde açık duran, Sezen Aksu’nun ‘Firuze’ CD’sinin kabı... Babamın ölüm yıldönümü bugün. Ve ben tüm gece boyunca aynı şarkıyı dinleyip durmuşum. Cebindeki ayrılık mektubunda sözleri kelime kelime ona ithaf edilmiş o uğursuz şarkıyı...

“Yıllardan beri hep o hayali taşır sırtında bir yük misali. Sarar pişmanlık, şöyle inceden. Yorgun, utançlı. Başlar yeniden...”

Battaniyenin altında kaybolmak istiyorum. Bir kez daha yorgun, belki bininci defa düşüncelerimden pişman. Pardon anne, affet beni. Ben aslında seni seviyorum.

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu (SKB), adının aksine tanımında net sınırlar konulamayan bir rahatsızlıktır. Oldukça yaygın görülen ve son zamanlarda sıkça telaffuz edilen bir bozukluk olmasına rağmen

men detayları çok bilinmeyen bu hastalığa sahip birinin hayatı normal işleyiş ile ruhsal bozukluk arasındaki sınırlarda yaşamakla geçer. SKB'nda bireyin kimlik duygusu, ilişkileri ve duygu durumunda dengesizlik mevcuttur. Sağlam bir kimlik duygusu gelişmediği için yoğun güvensizlik sergiler, boşluk ve anlamsızlıktan şikâyet eder.

Ruh sağlığı literatürünün ana kitabı sayılan DSM'de ilk olarak 1980'de tanı olarak yer alan Sınırdaki Kişilik Bozukluğu'nun tedavisi oldukça zorlayıcıdır çünkü bir sınırdaki kişilik hastası tezatlardan ibarettir. Zaten bu rahatsızlığın ana tanımı istikrarsızlıktır. Kendine zarar verme eğilimi ve intihar girişimlerine oldukça sık rastlanır. SKB hastalarının yaklaşık yüzde 70'i intihara teşebbüs etmiştir.

Peki kendimizde ya da yakınımızda Sınırdaki Kişilik Bozukluğu olup olmadığını nasıl anlarız? DSM-5™'e* göre birisine SKB teşhisi koyabilmek için aşağıdaki dokuz kriterden beşinin var olması gerekir:

1. Gerçek ya da imgesel bir ayrılıp gidilmeden (terk edilmeden) kaçınmak için çılgınca çaba gösterme. (Not: Beşinci tanı ölçütü kapsamına giren intihar ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayın.)
2. Gözünde aşırı büyütme (göklere çıkarma) ve yerin dibine sokma uçları arasında gelip giden, tutarsız ve gergin kişiler arası ilişkiler örüntüsü.
3. Kimlik karmaşası: Belirgin ve sürekli, tutarsız bir benlik algısı ya da kendilik duyumu.

* Amerikan Psikiyatri Birliği, *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı*, Beşinci Baskı (DSM-5), *Tanı Ölçütleri Elkitabı*'ndan, çev. Köroğlu E, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2014.

4. Kendine kötülüğü dokunabilecek en az iki alanda dürtüsellik (ör. para harcamak, cinsellik, madde kötüye kullanımı, güvensiz araba kullanma, tıknırcasına yeme). (Not: Beşinci tanı ölçütü kapsamına giren intihar ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayın.)

5. Yineleyici intihar davranışları, girişimleri ya da göz korkutmaları veya kendine kıyım davranışları.

6. Duygudurumda belirgin bir tepkiselliğin olmasına bağlı olarak duygulanımda tutarsızlık (ör. yoğun dönemsel disfori, kolay kızma ya da genellikle birkaç saat, ancak seyrek olarak birkaç günden daha uzun süren bunaltı).

7. Süreğen bir boşluk duygusu.

8. Uygunsuz, yoğun bir öfke ya da öfkesini denetlemekte güçlük çekme (ör. sık sık kızgınlık gösterme, sürekli öfkeli olma, sık sık kavgaya karışma).

9. Zorlanmayla ilintili, gelip geçici kuşkucu düşünceler ya da ağır çözülme belirtileri.

Birçok bozuklukta olduğu gibi SKB'nda da genetik ve nörolojik faktörler önemli rol oynamaktadır. Nitekim bu bozukluğa sahip birinin birinci derecede yakınında aynı rahatsızlığa rastlanma oranı diğerlerine kıyasla daha yüksektir. Ayrıca beyin yapı ve metabolizmasındaki değişiklikler de SKB ile yakından ilintilidir. Bir SKB hastasının beyninde duygular ve dürtülerle bağlantılı olan limbik alanda hiperaktivite izlenirken rasyonel düşünce ve duyguların dengelenmesini kontrol eden prefrontal kortekste aktivitenin azaldığı gözlenmiştir. Bu faktörlerin yanı sıra sağlıksız ebeveyn-çocuk ilişkisi, ebeveyn kaybı, travmalar, ensest, aile içinde görülen şiddet ve alkolizmin de bu sürece katkısı olduğu bilinmektedir.

SKB'na sahip birinin ruh halinde meydana gelen ani değişimler lunaparklardaki hız trenlerinde olduğu gibi ani, sert ve korkutucudur. Birey mutluluktan havaya uçarken bir anda dibe vurur ya da yoğun bir öfke nöbetinden çok kısa bir süre sonrasında beklenmedik şekilde sakinleşebilir. Tüm bu süreçte çok yorulur ve etrafındakileri de yorar. Dışarıdan son derece ilgi çekici ve zeki gözükse de yaşamış olduğu duygusal çelişkilerden dolayı kimlik algısı paramparçadır. Bu yüzden yoğun bir boşluk hisseder. Kontrolsüz öfke patlamaları en çok sevdiği kişileri hedef alır. Genel olarak insan ilişkilerindeki dengesizlik gönül ilişkilerine de yansır ve yoğun, fırtınalı ama kısa süren birliktelikler yaşar. Bir SKB hastası karşısındaki kişiyi bütün olarak görmekte zorlanır ve yoğun ambivalans yaşar. Onun için sadece iyi ya da kötü, siyah ya da beyaz vardır. Bir gün yere göğe sığdıramadığı bir kişiyi ertesi gün dünyanın en kötü, en işe yaramaz, en gereksiz insanı ilan edebilir. Boşluk hissi ve terk edilme korkusuyla sürekli yeni ilişkiler arayışına girer ve aynı şemayı yeni ilişkilerinde de tekrar eder. Bir yandan bağlanmak istemez diğer yandan yalnız kalma korkusuyla karşısındakini bırakmak istemez. Bir SKB hastasının insan ilişkilerindeki tavrını en iyi özetleyen iki yaklaşım şunlardır:

1. “Seni istemiyorum. Bırak beni.”
2. “Yalvarırım beni terk etme!”

Sevgi-nefret, yüceleştirme-değersizleştirme duyguları arasında bocalayan bireyin kendisine karşı olan tutumu da kendini aşırı üstün görme-kendini aşırı aşağılık görme tezatları doğrultusunda dalgalanır.

Duygu durum dalgalanmaları, fırtınalı ilişkileri, dürtüsel ve kendine zarar verici davranışları ve en nihayetinde intiharla son bulan yaşamını göz önünde bulundurduğumuzda, eğer bugün yaşasaydı SKB tanısı kriterlerini en yoğun olarak sergileyen ünlü hiç kuşkusuz Marilyn Monroe olacaktı.

Ruhsal bozuklukların ve kişilik bozukluklarının hemen hepsiyle aynı anda görülebilen ve hatta kimilerine yol açan bu hastalığın görülme sıklığı kadın ve erkekte aynı oranda olsa da kadınların sergilediği semptomlar çok daha şiddetlidir. İleriki yaşlarda görülme sıklığı azalan SKB ergenlerde ciddi sorunlar yaratmaktadır. Sınırdaki Kişilik Bozukluğu olan ergenlerde intihara bağlı ölüm riski –özellikle eşlik eden depresyon, bipolar bozukluk, madde veya alkol kullanımı varsa– çok fazladır. SKB’nda yemek, içki ve bazı ilaçların kötüye kullanımı kendine zarar verme amaçlı davranışlar olarak izah edilse de bu durum kişinin içinde yaşadığı duygusal çalkantıyı yatıştırmaya yönelik bir nevi kendi kendini tedavi etme yöntemi olarak da yorumlanabilir.

Bir SKB hastasının ani duygu değişimleri, öfke patlamaları, dürtüsel ve beklenmedik tepkileri, kendine zarar vermesi, şüpheliği ve istikrarsız iletişimi ile baş etmek bu kişinin yakınları için son derece yıpratıcıdır. Hasta yakını olarak akılda tutulması gereken en önemli husus bu davranışların dikkat çekme çabasıdır. Ziyade hastalığın semptomları olduğudur. Bu gerçeğin doğrultusunda hasta ile olan ilişkide sergilenecek sabır ve sükûnet (örn., *hastanın sergilediği bir öfke patlaması esnasında onunla asla tartışmamak gibi*), gösterilecek destek, (örn., *şartlar ne olursa onun için hep orada olunacağının mesajının verilmesi gibi*) ve empati (örn., *karşılıklı iletişimde “seni anlıyorum” “acını hissediy-*

yorum” tarzı cümleler kullanmak gibi) hastalığın iyileşme sürecinde de son derece faydalı olacaktır. Sınırdaki Kişilik Bozukluğu doğru yaklaşımla (yapılandırılmış psikoterapi süreci, terapist ile sağlanan uyum, aile ve yakınların desteği ve gerektiği durumlarda ilaç kullanımı) kontrol altına alınan ve hatta tamamen iyileşebilen bir hastalıktır.

SON PARAGRAF

'Parmaklarım belinin incecik kıvrımlarını yoklarken...'

Yok, olmadı. İncecik kıvrım yerine incecik bel demek daha iyi olacak. Belini tarif etmek istiyorum sonuçta, kıvrımı değil.

'Parmaklarım incecik belinin kıvrımlarını yoklayadursun, beynim nice zamandır uzak kaldığı kadın kokusunu duydukça...'

Saçmaladım. Yine olmadı. Beyin kendi başına bir varlık mı ki kadın kokusundan uzak kalsın? Hem yoklayadursun da nereden çıktı şimdi? Hayatımda bir kere bile kullanmadım bu kelimeyi. Parmakları tarif etsem daha mı etkileyici olur acaba?

'Upuzun parmaklarımla incecik belinin kıvrımlarını yoklarken, onca zamandır uzak kaldığım kadın kokusu beynimin her hücresini ele geçirmişti sanki.'

Hayır, bu da içime sinmedi. Upuzun parmak olmadı. Tut ki cümleyi böyle yaptım, devamını nasıl bağlayacağımı bulamıyorum şimdi de! Nasıl bu kadar beceriksiz olabilirim? Son on beş dakikadır aynı cümleyi yazmaya çalışıyorum. Yapamayacağım. Yatıyorum ben. Yarın temiz bir kafayla yeniden deneyeceğim...

Hiç fark etmedi uyuyup uyanmak. Daha bile kötüyüm. Harfler, kelimeler kafamın içinde birbirini kovalarcasına uçuşuyorlar. Bütün gece karmakarışık kâbuslar göreceğime hikâyenin sonunu görseydim, cümleler vahiy gibi inip aklıma birer birer kazınsalardı da ben de bitirebilseydim şu son paragrafı. Ya da uyanır uyanmaz birden malum olsaydı tüm yazacaklarım ve doğruca bilgisayarın başına gidip hepsini yazarak son noktayı koyuverseydim. Halbuki şu an tam tersine, zihnim bu oda gibi kapkaranlık. Ablamı derhal yoklamam lazım. İki gündür odasından çıkmadığı gibi Nuh diyor peygamber demiyor. Siniri hafiflemiş midir acaba? Eğer durum böyle devam ederse bittim ben. Umarım sakinleşmiştir biraz. Söylenmesin diye ayaklarımı sürümeden gitmeliyim yanına. Hatta parmak uçlarıma basayım şöyle yavaş yavaş. Nefret ediyor ayak sesinden. Yürüyemiyor olmasının tüm hıncını benden çıkarıyor haklı olarak. Bazen ondan nefret ediyorum. Yaşadığı her gün varlığıyla vicdan azabı çekiyorum. Ama ölürse de ben biterim.

Dün akşamüstü anahtar deliğinden baktığımda yatağında uyuyordu. Hatta bir ara horladı da galiba. Tekerlekli sandalyesi yatağa bitişik, her zamanki yerinde duruyordu. Belli ki yataktan hiç kalkmamış. Ya da kalktı belki, geri yattı. O kadarını yalnız yapmayıp becerebiliyor. Tuvaletini nasıl yaptı acaba?

Kapısını tıklatıp deneyeceğim konuşmayı. İçeri girmeme izin verir bu sefer belki...

“Abla? Uyanık mısın? Girebilir miyim?”

“...”

“Abla, özür dilerim. Bu kitap konusu beni yıprattı. Çok stres var üzerimde, biliyorsun. Bir anda çıkıverdi ağzımdan. Gerçek dü-

şüncelerim değildi onlar. Lütfen, affet beni. Sensiz olmam mümkün mü? Sana ne kadar ihtiyacım olduğunu biliyorsun. Girebilir miyim içeri?”

Ses yok. Belli ki halen affetmemiş. Ya hiç affetmezse? İyi bok yedin Sedat. Sahip çıkamadın o uzun diline. Peki, şimdi ben bu kafayla nasıl derleyip toplayacağım romanı? Tam da sonuna gelmiştim. Yapayalnız kaldım! Birazdan Canan Hanım gelir. Ablam belki onu dinler. Kimse birkaç aydan fazla tahammül edemezken son dört yıldır ablama o bakıyor. Canan Hanım elli iki yaşında, benden iki yaş büyük, ablam ile arasıysa yedi yaş. Minyon bir kadın, ince fiziği, kulaklarının altında kesilmiş, perçemli saçları ile parizyen bir havası var. Öyle sessiz ki, çoğu zaman evde var mı yok mu anlaşılmaz. Kapanırlar ablamla odaya, fısıf fısıf konuşurlar. Sabırlı bir kadın. O yüzden de ablamın katır inadı bir ona sökmüyor nedense. Ayrı bir bağları var. Sözüünü de dinletiyor çoğu zaman. Belki de beni affetmesi için ablamı o ikna eder. Neyse, şimdi kendimi en kötü duruma hazırlayıp şu son paragrafı bir şekilde bitirmeye çalışmalıyım. Bu da basılırsa iki kitabı olan bir yazar olacağım.

Önce bir kahve koyayım kendime. Daha çok havaya giriyor, gerçek bir yazar gibi hissediyorum kendimi masanın üstünde buharı tüten sıcak bir içecek olunca. Her işte olduğu gibi yazarlıkta da imaj önemli ne de olsa!

‘Acemi parmaklarım incecik belinin kıvrımını usul usul yoklarken...’

Hmm, evet. Bu ‘usul usul’u sevdim çok. ‘Acemi’ de fena olmadı sanki.

'... yoklarken, yıllardır hasret kaldığım kadın kokusunu içime çektiğim an bedenimin her hücresi yedi şiddetinde deprem olmuşçasına sarsılmaya başlamıştı. İşte o an aslında ne zamandır...'

Hoop hoop, dur oğlum Sedat ya! Aldın dizgini eline, gidiyorsun dörtlüye da sen bu romanı nasıl bitireceğini biliyor musun? *'İşte o an aslında'* diyerek nereye bağlayacaksın olayı? Şu cümleyi oku bakalım sil baştan.

'Acemi parmaklarım incecik belinin kıvrımını usul usul yoklarken yıllardır hasret kaldığım kadın kokusunu içime çektiğim an bedenimin her hücresi yedi şiddetinde deprem olmuşçasına sarsılmaya başlamıştı.'

Olmadı! Karakter artık sevdiği kadına kavuştu ve kendini, ait olduğu yerde hissediyor. Gayet mutlu olmalı bir kere. Böyle bir durumda yedi şiddetinde deprem falan ne demek? Bunaldım!

"Sedat Bey, güneydın!"

"Oh... Güneydın Canan Hanım, sizi bekliyordum ben de. Cumartesi siz gittikten sonra tartıştık biz biraz ablamla. İki gündür kızgın bana. Konuşmuyor. Odasından dışarı da çıkmıyor. Siz gitmeden önce yiyecek bir şeyler bıraktınız mı yanına? Ne yiyip içtiğini bilmiyorum. Odayı havalandırmak için bile içeri giremiyorum. İzin vermiyor. Siz bir ikna etseniz..."

"Evet, bırakmıştım yemeğini. Nasıl bir tartışma geçti aranızda, bilmemde bir sakınca var mı Sedat Bey? Ne olduğunu bilirim, barışması için ikna etmem daha kolay olabilir belki."

"Mühim bir şey değil canım, abla kardeş arası bir mesele işte. Bizim her zamanki atışmalarımızdan. Gündeme getirmeye değmez bile. Siz onunla konuşun. Çok üzüldüğümü, yemeden içmeden kesildiğimi falan söyleyin. Belki acır."

“Nasıl isterseniz. Ben elimden geleni yapacağım. Ama bu arada siz açsanız, Nebahat Hanım'ın yanına girmeden önce size bir şeyler hazırlayayım hemen. Kitabınızı yazarken aklınızın yerinde olması gerekiyor!”

“Yok, yok. İyiyim ben. Bu sabah az da olsa yedim bir şeyler. Siz ablamı ikna edin, yeter!”

Ablamın tavrı konusunda çok endişelendiğim doğru ama yemedi içmedi kesildiğim tabii ki koca bir yalan. Bir de her ne kadar uzun süredir bizde çalışıyor olsa da, kırk beş yaşına kadar mirasyedi olarak yaşayıp birkaç sene önce yazar olmayı kafaya koyduğumdan beri ilk yayınlanan kitabım dahil her şeyi ablamın yazdığını ve iki gün önce, kalan son bir iki cümleyi yazma konusunda illa ‘Pazartesi vereceğim,’ diye tutturup bana kapris yaptığında ona dönerek, “Çocukken seni merdivenden daha hızlı itseydim de sakat kalacağına ölseydin!” dediğimi nasıl söyleyebilirim bu yabancı kadına? Uzun zamandır birlikte olduğumuz doğru ama sonuçta aileden değil ki. Canan bile demiyorum ona misal. İnsan, adının arkasına hanım eki koyarak hitap ettiği birine aile sırlarını ifşa eder mi böyle pat diye. Hatta şu an ‘hata mı ettim acaba’ diye düşünüyorum. Ah Sedat ah! Ablam anlatır mı acaba kavgamızın detayını?

Canan Hanım'daki sabrın onda biri bende olsa ne olurdu sanki? Ne de güzel gidiyordu düzenimiz. Ablam gün içinde yazıyordu, ben de ertesi sabah bir gün önce el yazısıyla yazdıklarını başucundan alıyor, bilgisayara geçiriyor, bir nokta koyup iki virgül çıkarıyordum. İlk kitap böyle basıldı. Ablamın sayesinde bir kitabım olmuştu artık. Kim bilir, yuvarlak tel gözlüklerim,

yandan ayrık kır saçlarım ve aynanın karşısına geçip saatlerce uğraşarak en nihayetinde onunkine benzetmeyi becerebildiğim gülümseyen gözlerimle belki de çağdaş edebiyat dünyasının yeni Sabahattin Ali'si bile olabilirim. İkinci kitap da dört gözle bekleniyor. Şimdi tam bitmek üzereyken ne olurdu cumartesi diye tutturacağına pazartesiye kadar bekleseydin? Sabırsız olduğu kadar kafasız Sedat! Evet, benim o.

“Sedat Beeey koşun, lütfeeeeen, acele edinn!”

Canan Hanım'ın sesi bu! Allah'ım, yalvarırım şu an aklıma gelen şey başıma gelen olmasın. Sabahattin Ali gülümseme ifadem suratımda dondu kaldı. Odanın önüne geldiğimde nefes nefeseyim, hem koştuktan hem de heyecandan ya da korkudan. Hislerimi tahlil etmem imkânsız. İki gündür kapalı olan kapı sonuna kadar açık. Ablam, sol eli yatağın kenarından yere sarkmış, sağ eli kafasının yanında, gözleri tavanda bir şey izlerken korkmuş gibi sonuna kadar açık öylece yatıyor. Ağzı da sanki bir şey söylemek istemiş ama yarım kalmış gibi hafif aralık. Direkt başucuna bakıyorum. Bordo gövdeli cam başucu lambasının yanında duran plastik ilaç kutusundan başka hiçbir şey yok. Pazartesi demişti. Bugün pazartesi. Gözlerim karardı bir anda. Yatağın yanında duran tekerlekli sandalyenin üzerine çöküverdim. Neye üzüldüğümü, daha doğrusu neyin şokunu yaşadığımı bilmiyorum. Ablamın ölmesine mi yoksa hiçbir zaman doğru düzgün bitiremeyeceğim kitabıma mı? Ya da bundan sonra asla hiçbir kitabımın olmayacak olmasına mı?

Canan Hanım yatağın çarşafını çekerek ablamın üstünü örttü. Benim o sırada kendime gelmem ne kadar sürdü bilmiyorum

ama biraz toparlandığım anda yerimden kalktım ve deli gibi odayı aramaya başladım. Bilinçsiz ve kontrolden çıkmışçasına çekmece-leri, dolap kapaklarını birbiri ardına açıp kapıyor, yerde sürünüp yatak altına, yere kadar inen perdelerin örttüğü duvar köşelerine bakıyorum. Ablam o son paragrafı muhakkak yazmış olmalı. Ama sırf bana ceza vermek uğruna bir yere sokup sakladı, eminim. Sini-ri geçince verecekti. Şu an yaptıklarımı izah edemeyeceğim için Canan Hanım'a muhtemelen aklımı yitirmiş gibi görünüyorum. Ama umurumda değil. Evet, belki sadece birkaç cümle var kitabın sonunu yazmaya ama ben bırak birkaç cümleyi, iki kelimeyi bile doğru düzgün bir araya getiremiyorum ki! O kitap bitmeli! Ben tüm bunları düşünüp odayı hallaç pamuğuna çevirirken Canan Hanım'ın kolumu aniden tutmasıyla durmak zorunda kaldım.

“Sedat Bey, durun!”

Göz göze geldiğimizde, ağlamaktan kıpkırmızı olmuş gözle-ri-nde gördüğüm tebessümle onun da benim gibi delirmiş olabile-ceğini düşündüm bir an.

“Durun lütfen ve beni dinleyin.”

Bu kadının her daim sakın ve kontrollü hali insanın sinirini bozuyor. Kendime gelmem için sıkıca tuttuğu kolumu yavaşça bıraktı. Komodinin üzerinde duran çantasına doğru yöneldi. Her zaman kolunda taşımaktan dikişleri yer yer atmış, deri kenarları hafiften aşınmış olsa da vakti zamanında iyi bir paraya alındığı belli olan siyah çantasını, sanki bu anı daha önce yaşamış gibi emin hareketlerle açtı. İçinden çıkardığı zarfı bana uzattı.

“Sakin olun lütfen. Aradığınız şey işte burada, zarfın içinde. Buyurun.”

Canan Hanım'ın bana uzattığı zarfı titrek ellerle onun incecik parmaklarının arasından yavaşça çekerken, zaten uçup gitmiş ak-

lım iyice darmaduman oldu. Böyle bir durumda bana ne veriyor olabilir ki... Ellerimle beraber bacaklarım da titrediği için ablamın tekerlekli sandalyesine geri oturdum. İçimden zarfı yırtarak açmak gelse de Canan Hanım başımda zabıta gibi dikildiği için olsa gerek kendimi engelledim. Krem renkli zarfın arka kapağını içine geçirilmiş olduğu üçgeninden dikkatlice ayırdım. Zarfla aynı renkte, ikiye katlanmış, kendinden satırları olan mektup kâğıdını elime aldığımda, her sabah ablamın başucundan aldığım sayfalar-daki el yazısıyla yazılmış paragrafla karşılaştım.

‘Ve ben yıllar sonra nihayet, onun incecik belinin fırçayla çizilmiş kadar düzgün kıvrımını titreyen parmaklarımla kavırken, saçlarını savurdukça etrafa yayılan onlarca adı bilinmez çiçeğin büyüğü kokusunu içime çekiyor, atlıkarınca misali çılgınca dönen başımı pamuk boynunun kuytusunda sakinleştirmeye çalışıyorum. Hayatım boyunca peşinde koştuğum son durağım işte burası... Nihayet ait olduğum yerdeyim.

–SON–’

Hiçbir şey anlamıyorum.

“Ablam size ne zaman verdi bunu?”

“Bana bunu Nebahat Hanım vermedi Sedat Bey.”

“Ne demek ‘Nebahat Hanım vermedi’? Onun el yazısı bu!”

“O benim el yazım...”

“Ablam size mi yazdırıyordu her şeyi? Peki, ben nasıl duymuyordum size yazdırırken söylediği cümleleri? Zihnini okumuyordunuz herhalde. Bu arada siz her şeyi baştan beri biliyordunuz. Yani o kitabı benim yazmadığımı, ablamın yazdığını...”

“O kitabı ablanız yazmadı.”

“Ne diyorsunuz siz Canan Hanım? Ben şu an ölmüş ablamın odasında normal düşünemiyor olabilirim. Aklımı yitirdim fakat size ne oluyor? Ne demek ‘ablanız yazmadı!’”

“O cümleleri, sahneleri, kısacası o kitabın hepsini ben yazdım. İkinciye de... Daha doğrusu bana her iki aşk romanını da size olan duygularım yazdırdı. Ablanız da bu süreçte benim sırdaşım oldu. Aslına bakarsanız ikimiz birbirimizin sırdaşı olmak zorunda kaldık”

“Peki neden? Daha doğrusu nasıl?”

“Siz yazar olmayı aklınıza koyup bunu ablanıza ilk söylediğinizde ben Nebahat Hanım’a kendi yazdıklarımдан bahsetmiştim. Aslında ilk olarak o teklif etti böyle bir işbirliğini bana. Ben de kabul ettim. Sizden, ilk gördüğüm andan beri tarifsiz bir şekilde hoşlanmaya başlamıştım. Zaman içinde de âşık oldum. Ablanız ise her şeyin farkındaydı. Önceleri bir oyun gibi başladı her şey. Üç kişinin de oynarken mutlu olduğu. Ben yazdıkça mutlu oluyor, sizi mutlu ediyordum. Sizin hevesiniz devam ettikçe ben yazmaya devam edecek ve böylece bu evde yanınızdaki yerimi tam anlamıyla sağlama almış sayılacaktım. Sizinle aynı havayı solumak benim için her şeydi. Ablanız ise sizin mutluluğunuzdan ve heyecanınızdan dolayı mutlu oluyordu. Kitap da yayınevi tarafından kabul edilip basılınca bu işbirliğimize devam etmeye karar verdik. Tabii ki her şeyin ikimiz arasında sır olarak saklaması şartıyla. Kitabı benim yazdığımın ortaya çıkması doğru değildi. Ablanızdan gelen bir şeyi kabul edebilirdiniz belki ama ben sizin için bir yabancıydım ne de olsa.”

Bu ilan-ı aşk ve ortaya dökülen büyük sır karşısında ne diyeceğimi şaşıırıyorum. Bunca zaman yanı başımda olan biteni

nasıl oldu da anlamamışım? Hayat beni bir kere daha aptallığım ile yüzleştirdi. Ömrünü mahvettiğim ablamın buna rağmen beni bu denli seviyor olmasının ağırlığıysa içime bir külçe gibi çöküyor.

“Demek ondan ısrarla pazartesi diyordu. Çünkü siz pazartesi getirecektiniz o son paragrafı” diyorum sadece.

Canan Hanım susuyor...

Kulaklarım ve beynim yeniden zonkluyor. İki gün önce ölümünü dilediğim ablamın yatağının kenarına oturuyorum. Örtüsünü açıp bir kere daha ondan af dilemek için kulağına eğiliyorum. İşte o zaman göz kenarından yatağa süzölmüş gözyaşının şakağında bıraktığı incecik izi görüyorum...

Pişmanlık

“Son pişmanlık fayda eder!”

Hayat bir yolculuktur...

Bazen, hiçbir yere sapmadan dümdüz ilerler, bazen de önümüze çıkan yollardan birini seçip öyle devam ederiz yolculuğumuza. Sonra bir bakarız ki çıkmaz bir yola girmişiz; diğer yolu seçmediğimiz için pişman olur, yaptığımız yanlış seçimden dolayı kendimize kızarız. Ya orada kalıp bu duyguyla boğuşmaya devam eder ya da hiç vakit kaybetmeden geri döner, daha önce seçmediğimiz diğer yola saparak yolculuğumuza devam ederiz.

Pişmanlık, yaşadığımız bir olumsuzluğun sebebini daha önce gerçekleştirdiğimiz ya da gerçekleştiremediğimiz davranışlarımıza bağlayarak üzülmemiz, utanmamız ve kendimizi suçlu hissetmemizdir. Cezaların en ağırı, olumsuz duygular arasında içimizi en fazla kemiren ve en sık görülenidir. Yeri gelir gün içinde birden fazla pişmanlık hissettiğimiz anlar olur. Bu duygu, onunla baş etme çabası göstermediğimiz takdirde bizi tamamen esir alıp hayatımızı altüst edebilir. İstemediğimiz bir durumla karşı karşıya kaldığımızda geçmişte daha farklı davranabileceğimizi ya da olayların farklı gelişmesiyle sonucun çok daha iyi olabileceğini düşünürüz. Olumsuzluğun bizim yanlış seçim ya da kararlarımızdan dolayı meydana geldiğini düşündüğümüz için sorumluluğu üzerimize alır, kendimizi suçlu hissederiz. Halbuki meydana gelen her olumsuz durumun tek suçlusu biz olamayız. Bir olayın gerçekleşip sonuçlanmasında katkısı olan zamanlama, koşullar ve üçüncü şahıslar gibi diğer faktörler de mevcuttur.

Bizi “keşke”lerin pençesine bırakan bu duygunun en büyük yanılsaması şudur: “Keşke farklı davransaydım” derken bu düşüncenin devamı “Her şey daha iyi olacaktı” şeklinde gelir. Peki, ya farklı davrandığımızda her şey daha kötüleşecekse? Bunu önceden kestirmemiz mümkün mü? Tabii ki değil. Ama bu soruyu sormak hiç aklımıza gelmez çünkü pişmanlığa dair sahip olduğumuz mevcut şemalarımız hep olumsuzdur. Öyle öğrenmişizdir. Pişmanlıkla ilgili söylenen şu sözlerin hemen hepsi varılan son noktada artık bir çözüm kalmamış olduğuna işaret eder:

“Son pişmanlık neye yarar?”

“Pişmanlık fayda etmez.”

“Pişman oldu ama artık çok geç!”

Aslında tüm bu söylenenlerin aksine, “Pişmanlık fayda eder!” ve telafisi pekâlâ mümkündür. Olgunlaşma ve değişim sürecimizin bir parçasıdır, çünkü yaşadığımız her yeni pişmanlıkla yeni bir şey öğrenmiş oluruz. Pişman olduğumuz bir durumla karşı karşıya kaldığımızda problemin ne olduğunu tespit edersek davranış-sonuç ilişkisinden değerli dersler çıkarabiliriz. Böylece bir sonraki sefer aynı şekilde davranmayarak diğer alternatifleri göz önünde bulundurur, olumluya yönelik değişimler elde edebiliriz. Bu yüzden pişmanlık duyduğumuz zamanlarda suçun ağırlıklı olarak bizde olduğunu düşünsek bile kendimizi suçlama yerine affetmeyi denemeliyiz. Affetmek sihirli bir kelimedir. Affedebilmek iç görü kazandırır, özgüvenimizi yerine getirir.

Pişmanlık hissinin alışkanlık haline gelmemesi çok önemli. Tıpkı Borges’in dediği gibi “Pişmanlık sürdükçe suç da sürer.” Sistemimizden atmadığımız pişmanlık toksik bir madde gibi bize zarar vermeye devam eder. Yüzleşilmemiş, hesaplaşılmamış pişmanlıklar taşlaşır ve yaşam sürecimiz boyunca defalarca karşımıza çıkar. Hem de her seferinde daha yıkıcı olarak. Tekrar eden olumsuz içeriğiyle düşünce sistemimizi negatif yapılandır- maya soktuğu için depresyon ve kaygı bozukluğu sebebi olabileceği gibi kronik strese de yol açabilir. Pişmanlık duyduğumuz noktada kalıp hayatımızı cehenneme çevirmektense o anda harekete geçmeli mevcut yapılabilecekleri yeniden gözden geçirmeliyiz. Pişmanlığı en yoğun hissettiğimiz anda harekete geçmek çok kolay olmayabilir. Böyle bir durum başımıza geldiğinde yapmamız gereken ilk şey odağımızı olaydan uzaklaştırmak olmalı. Bu şekilde hissin bizi tamamen ele geçirmesine engel olabiliriz. Sakinleştikten sonra durumu sorgulayarak pişman olmamıza

sebepler olan davranışımıza dair düşüncelerimizi yeniden yapılandırıp çözüm arayışına geçebiliriz. Örneğin, pişmanlığa yol açan davranışımız birisine sarf ettiğimiz bir söz ise bu kişiden özür dileyebilir, gönlünü almaya çalışabiliriz.

Yaşam seçimlerimizden ibarettir. Nefret etmek yerine sevmeyi seçer, gitmektense kalmayı, kalmak yerine gitmeyi tercih edebiliriz, çalışmak gerekirken uyur, kızacağımız yerde öperiz, gülmeyi istersek doyasıya kahkaha atarız... Yaptığımız her davranışın sonucunu önceden bilmek zorunda değiliz ve bilemeyiz de. Yol örneğine geri dönersek, daha ilk başta seçimimizi yaparken o yolun çıkmaz olduğunu bilmemiz mümkün olamaz. Önemli olan yolun bizi bir yere götürmediğini fark ettiğimizde orada kalmaya devam edip pişmanlık ve suçluluk duygularının bizi ele geçirmesine izin vermek yerine geri dönüp diğer yola sapmak ve yolculuğa devam edebilmektir.

Hayat “keşke”ler için çok kısa ama yeni yolları denemek için henüz çok vaktimiz var...

